

Årsredovisning 2003

2003

Del 1: Sammanställd redovisning
Norrköpings kommun gemensamt

INNEHÅLL

A Kommunstyrelsens ordförande	4	<i>Redovisning av bolagen/stiftelserna som ingår i den sammanställda redovisningen:</i>	
Förvaltningsberättelse		Norrköpings kommunala Fastighets AB	78
B Generella förutsättningar		AB Norrköpings Idrottspark	80
<i>Statistik:</i>		Marknadsföringsbolaget	
Befolkning.....	6	Nya Norrköping AB	81
Arbetsmarknad	9	Hyresbostäder i Norrköping AB.....	82
Utbildning	11	Stiftelsen Östergötlands Länsteater	84
Kommunen i ett regionalt perspektiv	12	Djurparksfastigheter i Norrköping AB	87
Välfärd och hållbar utveckling	13	Norrköpings Transportcentrum AB.....	87
Kommunens organisation	20	Destination Norrköping KB.....	88
Personal.....	22	E Ekonomisk översikt Norrköpings kommun	
C Årets verksamhet		Fem år i sammandrag	89
Utbildning	27	Årets resultat	89
Vård och omsorg	32	Skatteintäkter och generella statsbidrag.....	92
Individ- och familjeomsorg	41	Nettokostnadernas och	
Flykting- och invandrarverksamhet	45	finansnettots andel av skatteintäkterna.....	92
Arbetsmarknadsåtgärder	46	Nettoinvesteringar	93
Kultur och fritid	48	Soliditet och skuldsättning	93
Stadsplanering.....	51	Avgifter	93
Gator, parker och natur	54	Leasing	94
Samhällsbetalda resor - kollektivtrafik	56	Kommunens borgensåtaganden	94
Miljö- och hälsoskydd	58	Finansiella utvecklingen under 2003	95
Marknadsföring och näringslivsutveckling	63	Pensionsåtaganden.....	96
D Sammanställd redovisning		Resultaträkning.....	97
Inledning	70	Finansieringsanalys	97
Nyckeltal.....	72	Balansräkning	98
Organisationsskiss.....	73	Redovisningsprinciper	98
Resultaträkning.....	74	Noter	99
Finansieringsanalys	74	Verksamhetens kostnader och intäkter.....	101
Balansräkning	75	Investeringar	102
Redovisningsprinciper	76	Bilagor	
Leasing	76	Ekonomisk sammanfattning	
Noter.....	77	i euro.....	103

ÅRSREDOVISNING 2003

DEL 1

Sammanställd redovisning Norrköpings kommun gemensamt

Årsredovisningen är framtagen
av kommunstyrelsens kontor.

Kontorets kontaktpersoner för
årsredovisningen är
Göran Lindgren (koncernen)
Yvonne Nyström (kommunen)
Claes-Göran Magnell (kommunen)

A Kommunstyrelsens ordförande

Nu lägger vi år 2003 bakom oss. Det finns flera stora händelser som präglat året: Irakkriget, i Sverige hade vi en folkomröstning om ett svenskt anslutande till det tredje steget i EMU, Sveriges utrikesminister blev mördad i Stockholm. 2003 har varit ett år med stora och omvälvande händelser. Världen minskar från år till år och den internationella politiken påverkar oss i allt större grad. Den osäkerhet som präglat världen efter terroristattentaten den 11 september 2001 i New York har försvårat en internationell ekonomisk upphämtning. Det är ett klimat som påverkar Norrköping och vår ekonomi. Rent konkret kan man säga att terroristattentaten i New York med dess efterföljande konsekvenser har inneburit en fortsatt internationell lågkonjunktur vilket lett till minskade skatteintäkter för Norrköpings kommun. Samtidigt: vi har aldrig varit fler Norrköpingsbor än vi är nu och Campus Norrköping har aldrig haft så många studenter som nu.

Inför mål och budget 2003 presenterades två tydliga politiska budskap. För det första: Barnen och ungdomarna kommer främst. För det andra: Ordning och reda i ekonomin.

Prioriteringen på barn- och ungdomar började slå igenom under 2003. Genom att arbeta förebyggande gentemot barn- och ungdomsgruppen och genom att anpassa antalet skolor till antalet elever har möjligheten för en bra barn- och ungdomsmiljö i Norrköping stärkts.

Jag anser att Norrköping står sig starkt rustad inför framtiden utifrån de förändringar och trender som åstadkommit under 2003. Exempelvis har underskottet för verksamheten minskat med i runda tal

tre fjärdedelar till ungefär 25 miljoner kronor. Socialnämnden har åstadkommit ett trenderbrott där man har en kostnadsminskning att jämföra med tidigare års massiva kostnadsökningar. Symfoniorkestern har klarat en stor ekonomisk åtstramning och visar upp ett positivt ekonomiskt resultat.

Arbetet med att stärka infrastrukturen i Norrköping har tagit fart under 2003 då arbetet med att öka kapaciteten och framkomligheten på Söderleden startat. En effektiv infrastruktur ökar Norrköpings attraktivitet. Det är ett viktigt arbete i syfte att stärka de lokala förutsättningarna för tillväxt.

För att underlätta det lokala företagandet och för att locka hit nya företag öppnades i april månad "Näringslivets Hus". Syftet är att samlokalisera ett antal organisationer som arbetar med utvecklings- och tillväxtfrågor för att ge samordning och samverkan. "Näringslivets Hus" är också ett organ som ska se till att man som företagare enbart ska behöva en dörr in i den kommunala organisationen. Själva huset betyder mycket men än mer betyder genomförandet av näringslivsprogrammet som satt fart under året. "Näringslivets Hus" och implementeringen av näringslivsprogrammet är båda åtgärder syftandes till att stärka den lokala tillväxten och med det möjligheterna att öka sysselsättningen i Norrköpings kommun.

Det är för tidigt att mäta de effekter som genomförandet av näringslivsprogrammet gett Norrköpings kommun. En värdering blir säkert mer rättvisande efter att programmet fått den tid som krävs för att sätta sig men redan nu märks tydliga positiva effekter.

A Kommunstyrelsens ordförande

Jag vill återigen poängtera socialnämndens trendbrott där man lyckas minska kostnaderna efter år av kraftiga kostnadsökningar. Bland annat har socialnämnden arbetat med samverkansformerna som syftar till att arbeta tillsammans som ett socialkontor. Detta tillsammans med medvetandegörandet av att individ och familjeomsorgskostnaderna vida överstiger jämförbara kommuners och de senaste årens budgetunderskott har lett till en gemensam strävan att förändra, utveckla och ompröva. Om man från socialnämndens sida klarar ambitionen att minska antalet placeringar för barn och ungdomar så åstadkommer man ett än större trendbrott men också en ökad kvalitet för verksamheten. Det arbetet är värt allt stöd. Det är viktigt att socialnämnden fortsätter på den väg man nu stakat ut.

Detta är alla tecken som visar att det politiska arbetet för Norrköpings kommun är på rätt spår. Men det ska också tilläggas att det finns delar i bokslutet för år 2003 som oroar:

Summan av de som är öppet arbetslösa och de som är i arbetsmarknadsprogram ökade under 2003. Det var särskilt högt bland ungdomar vilket är särskilt skrämmande. Sjukfrånvaron bland kommunens personal är fortfarande alltför hög. Av den ordinarie sammanlagda arbetstiden var 12 % under 2003 sjukfrånvaro. Såväl den ökade arbetslösheten som den höga sjukfrånvaron oroar.

För år 2003 har Norrköpings kommun ett överskott på 800 000 kronor i bokslutet

De senaste årens resultat har varit positiva i förhållande till balanskravet. För första gången sedan lagen

om balans i offentliga utgifter presenterades, år 2000, klarar inte Norrköpings kommun av att hamna på rätt sida strecket.

I övrigt visar bokslutet på att Norrköpings kommun står starkt för att möta framtidens utmaningar. En ökande befolkning, en förvaltning som drar åt samma håll, ett ekonomiskt trendbrott för socialnämnden, genomförandet av näringslivsprogrammet är alla positiva delar i bokslut för år 2003 men det är också hörnstenar och framgångsfaktorer för Norrköpings kommuns framtid.

Norrköping är på rätt väg men det är fortfarande mycket som återstår att göras. Möjliggörandet av en expansion på Campus Norrköping med mer av fristående kurser, mer resurser till forskning och en professur för nyföretagande är viktiga utvecklingsfrågor som måste påverkas. En annan är den satsning som genomförs i arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens regi som syftar till att minska ungdomsarbetslösheten. En tredje är att fortsätta det arbete som påbörjats i barn- och ungdomsnämnden att anpassa antalet skolor till antalet barn så att största möjliga del av våra resurser går till undervisning och inte till att betala hyror för lokaler. En fjärde är att fortsätta satsningen på våra medarbetare så att sjukfrånvaron minskar.

Lyckas vi i våra målsättningar går Norrköpings kommun en ljus framtid till mötes och kommer vara en stark motor i den fjärde storstadsregionen.

Mattias Ottosson (s)
Kommunstyrelsens ordförande

B Generell fakta och förutsättningar

Statistik

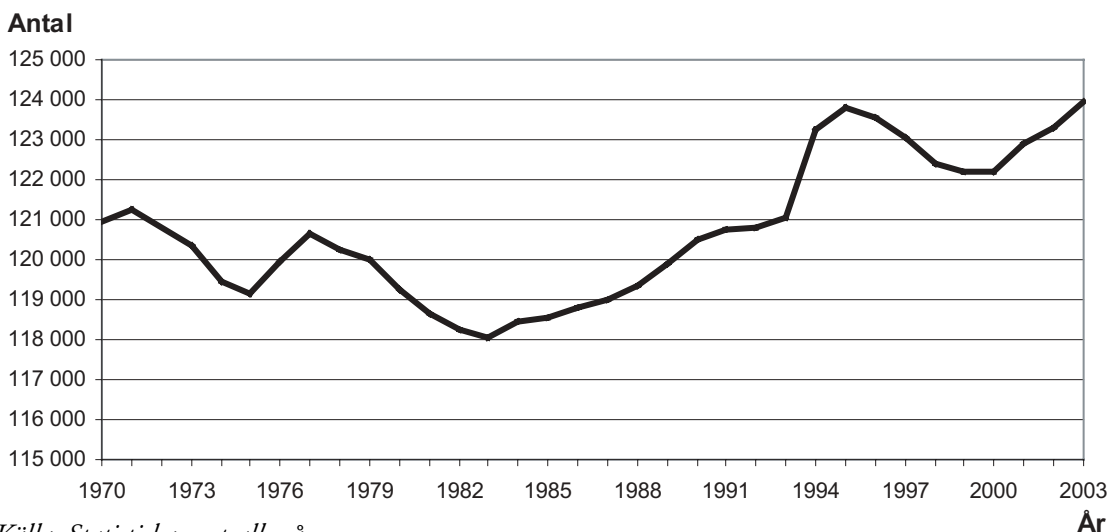
Befolkning

Fortsatt folkmängdsökning

Norrköpings folkmängd den 31 december 2003 var enligt Statistiska centralbyråns (SCB:s) officiella siffror 123 971 personer och den högsta folkmängden i

Norrköping vid ett årsskifte någonsin. Det innebar en ökning av invånarantalet med 668 personer under 2003.

Folkmängd 31 december 1970 - 2003

Källa: Statistiska centralbyrån

Under åren 1994 och 1995 ökade Norrköpings folkmängd till stor del på grund av flyktingsmottagning från forna Jugoslavien. Under 1996 – 2000 sjönk folkmängden men under 2001 vände kurvan uppåt igen och folkmängden har fortsatt att öka åren 2002 och 2003.

Befolkningsförändringar

Antalet levande födda i Norrköping var år 2003 1 318 barn, en ökning med 35 barn i jämförelse med år 2002. Födelseantalet i Norrköping har ökat under 2002 och 2001. Jämfört med baby-boom-åren i slutet av 80- och början av 90-talet var antalet litet, år 1990 föddes 1 801 barn i Norrköping.

Antalet döda har varit stabilt under den senaste perioden. Antalet döda i Norrköping år 2003 var 1 313 personer. Fler föddes alltså under året än det var som dog, vilket innebar att Norrköping hade ett positivt födelsenetto för första gången sedan år 1996.

Folkökningen på 668 personer år 2003 beror främst på det positiva flyttnettot. Under året flyttade 666 fler till Norrköping än från kommunen. Inflyttning-

en till Norrköping var 4 789 personer år 2003, vilket innebar en liten ökning från föregående år. Utflyttningen från Norrköping var 4 123 personer under året, vilket var drygt 100 färre än 2002.

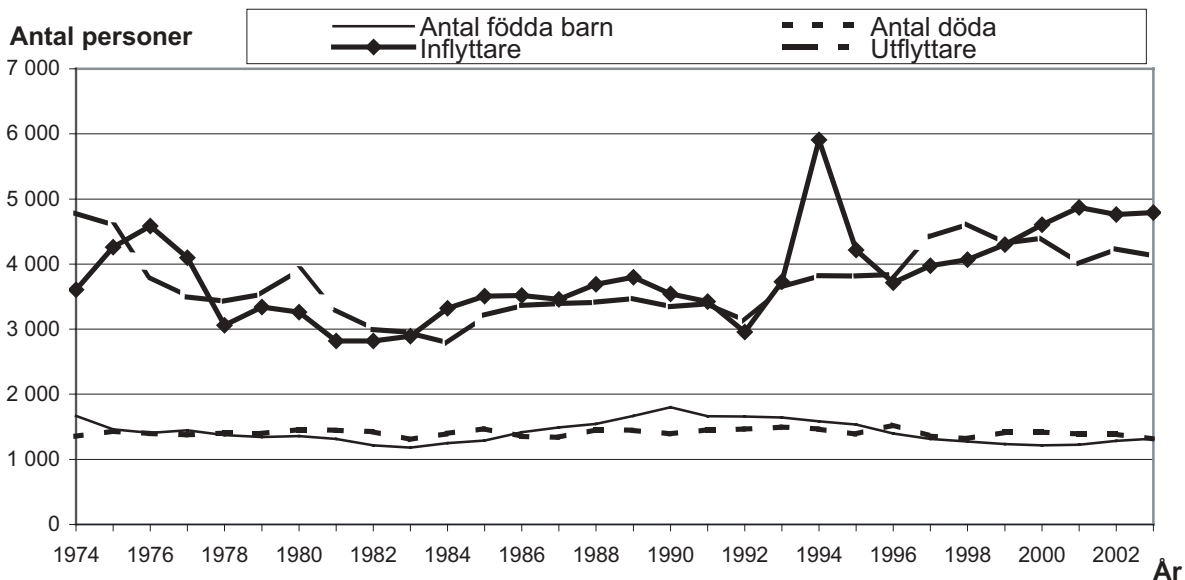
Summan av flyttnetto och födelsenetto, +666 och +5 personer, blir inte den officiella ökningen, +668 personer. Anledningen är att SCB justerar för de förändringar som har skett under 2002 men inte kom med i den officiella folkmängden för år 2002. Man reviderar dock inte uppgiften för år 2002.

2003 års positiva flyttnetto förklaras till drygt 45 procent av flyttning till och från utlandet, och till knappt 55 procent av flyttning mellan Norrköping övriga kommuner i Sverige. Det är en förändring från år 2002 då drygt 65 procent av det positiva flyttnettot förklarades av flyttning till och från utlandet och 35 procent av flyttning till och från andra kommuner i Sverige.

B Generell fakta och förutsättningar

Statistik

Befolkningsförändringar Norrköping 1974-2003

Källa: Statistiska centralbyrån

Befolkningens åldersfördelning

Befolkningsökningen i Norrköping mellan åren 2002 och 2003 var totalt 668 personer. Befolkningsförändringen mellan åren ser mycket olika ut mellan olika åldrar, vissa åldersgrupper har till och med haft en kraftig minskning, se tabell här intill.

Antal 0-åringar ökade med 51 barn mellan åren 2002 och 2003. Ökningen är större än för det ökade antalet levande födda, som var 35 barn. Det beror på att flyttnettot för 0-åringar var positivt, det vill säga det flyttade in fler föräldrar med nyfödda barn till Norrköping under 2003 än det var som flyttade ut.

Antalet barn i förskoleålder och upp till tolv års ålder minskade med nästan 490 barn mellan åren. Antalet barn i åldern 13-15 år samt ungdomar i gymnasieåldern har däremot ökat. Sådana

Folkmängd efter ålder 2002 och 2003, avser 31 december respektive år

Ålder	2002 Båda könen	2003 Män	2003 Kvinnor	2003 Båda könen	Befolknings- förändring 2002-2003
0	1 267	674	644	1 318	51
1-5	6 352	3 238	3 085	6 323	-29
6	1 309	649	655	1 304	-5
7-9	4 671	2 144	2 202	4 346	-325
10-12	5 180	2 615	2 437	5 052	-128
13-15	4 786	2 678	2 494	5 172	386
16-18	4 280	2 319	2 191	4 510	230
19	1 418	763	678	1 441	23
20-24	8 216	4 240	3 927	8 167	-49
25-29	8 147	4 132	3 969	8 101	-46
30-44	25 069	12 877	12 287	25 164	95
45-54	16 102	7 984	7 946	15 930	-172
55-64	15 381	7 938	8 033	15 971	590
65-69	5 195	2 553	2 779	5 332	137
70-74	4 849	2 132	2 627	4 759	-90
75-79	4 592	1 852	2 601	4 453	-139
80-84	3 647	1 444	2 302	3 746	99
85-90	1 957	658	1 304	1 962	5
90-	885	227	693	920	35
Totalt	123 303	61 117	62 854	123 971	668

Källa: Statistiska centralbyrån

B Generell fakta och förutsättningar

Statistik

förändringar i åldersgrupperna kräver en flexibilitet i skolsystemet.

Antalet vuxna invånare i så kallad yrkesaktiv ålder, det vill säga 20 – 64 år, har ökat med över 400 personer.

Det totala antalet 65 år och äldre har ökat med nästan 50 personer. Den yngre gruppen, 65-69 år har ökat, medan åldersgruppen 70 – 79 år har minskat med 230 personer. Antalet personer över 80 år har samtidigt ökat med 140 personer.

Nedanstående diagram visar åldersfördelningen år 2003. Det är stora skillnader i antal invånare mellan åldersgrupper. Förändringarna i åldersstruktur mellan olika år beror i viss mån på påverkan av antal födda och döda samt in- och utflyttningar. De absolut

största förändringarna mellan åren uppstår dock då invånarna bli äldre och kurvan förskjuts till höger. En sådan förändring av antalet invånare i de olika åldersgrupperna påverkar i hög grad efterfrågan av kommunal verksamhet, till exempel förskola, skola och äldreomsorg.

I diagrammet syns tydligt den ”baby-boom-puckel” som tillkom kring 1990. År 2003 var de barnen omkring 13 år. En annan tydlig puckel utgörs av 40-talisterna, det vill säga de som föddes på mitten av 1940-talet. De var 2003 mellan 55 och 60 år gamla. 60-talisterna, det vill säga i stor utsträckning 40-talisternas barn, utgör också en puckel i diagrammet. De var 2003 mellan 35 och 40 år gamla.

En mindre puckel utgörs av de som är i åldern omkring 23 år, som förklaras till stor del av de inflyttade studenterna.

Åldersfördelning Norrköping den 31 december 2003

Andel (%)

Källa: Statistiska centralbyrån

Antalet personer över 65 år kommer att öka betydligt om man tittar 10-20 år framåt i tiden. Det innebär att behovet av kommunal verksamhet inom äldre-

omsorgen kommer att öka i framtiden. Antalet personer i förvärsaktiv ålder ökar dock inte i samma utsträckning vilket innebär att försörjningsbördan för de förvärsaktiva kommer att bli tyngre.

B Generell fakta och förutsättningar

Statistik

Arbetsmarknad

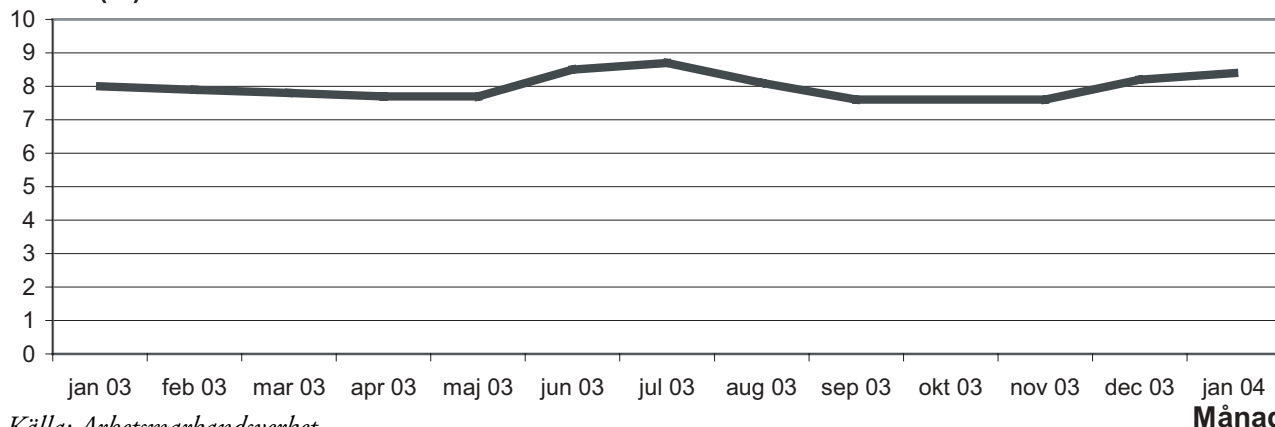
Arbetslöshet

Arbetslösheten i Norrköping ökade under 2003 jämfört med år 2002. Diagrammet nedan visar utvecklingen av det relativa obalanstalet från januari 2003 till och med januari 2004. Obalanstalet utgör summan av de som är öppet arbetslösa och de som är i

arbetsmarknadsprogram. Av diagrammet framgår att det finns en ganska kraftig säsongsvariation. Man kan också se att det relativa obalanstalet har fortsatt att öka mellan januari 2003 och januari 2004, ökningen var 0,4 procentenheter.

Relativt obalanstal, Norrköping 16 - 64 år båda könen januari 2003 - januari 2004

Andel (%)

Källa: Arbetsmarknadsverket

Det relativa obalanstalet har varit högre för män än för kvinnor under år 2003. I januari 2003 var det 9,0 procent för män och 7,2 procent för kvinnor. Det relativa obalanstalet var särskilt högt för unga personer, 18 - 24 år, i januari 2003 var det 11,5 procent.

Det relativa obalanstalet var högt i Norrköping under år 2003 jämfört med riket, länet och kommunerna Jönköping, Linköping, Västerås och Örebro. Det var ungefär i samma nivå som Eskilstunas relativa obalanstal.

Andel i program

Andelen av de som utgjorde obalanstalet som var i program minskade under år 2003, i medeltal var andelen 27 procent räknat på samtliga i obalanstalet. En minskning har skett även i riket, i länet och i kommunerna Eskilstuna, Jönköping, Linköping, Västerås och Örebro. Andelen i program är högre för

kvinnor än för män. För åldersgruppen 18 - 24 år är andelen i Norrköping mycket låg, endast 19 procent i medeltal under år 2003, vilket är lägre än samtliga jämförda geografiska områden.

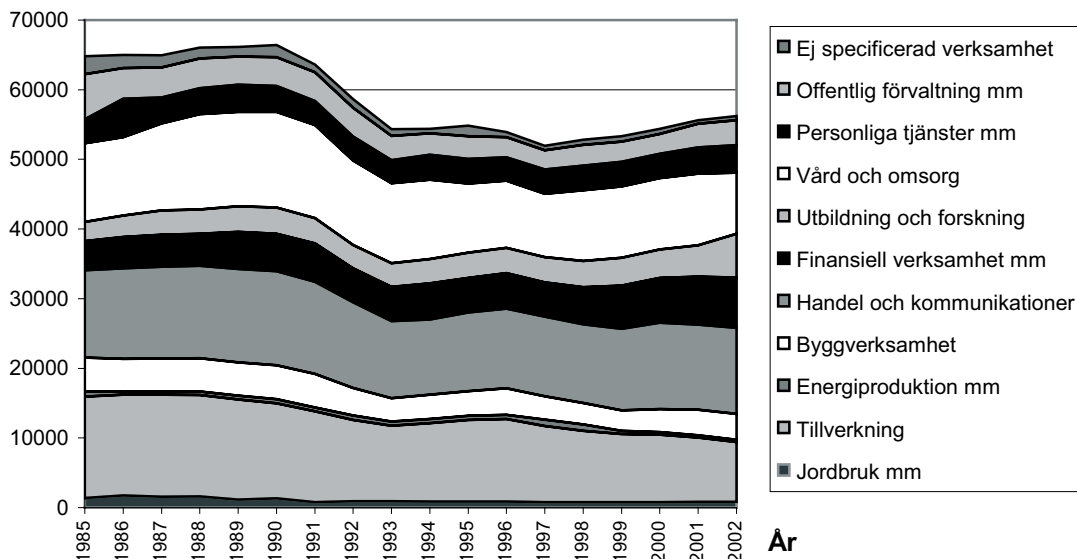
Arbetsstillfällen i Norrköping

Antalet personer, 16 år och äldre, som förvärvsarbetade inom kommunens gränser år 2002 var 56 207 personer. Uppgifterna för år 2002 är de senast tillgängliga från Statistiska centralbyrån. Det är en ökning med 581 personer från år 2001. Antalet som förvärvsarbetar i kommunen är ett mått på antalet arbetsstillfällen i Norrköping, som alltså har ökat något mellan de två åren, men ökningstakten har avmattats jämfört med åren innan. Som framgår av diagrammet nedan är antalet arbetsstillfällen i Norrköping, trots senare års ökning, långt från de nivåer som gällde i slutet av 1980-talet, innan den stora nedgången i början av 1990-talet.

B Generell fakta och förutsättningar

Statistik

Arbetsstillfällena i Norrköping (dagbefolkning) Antal 1985 - 2002

Källa: Statistiska centralbyrån

Diagrammet ovan visar antalet arbetsstillfällen i olika näringsgrenar. Förklaringarna till höger om diagrammet redovisas i samma ordning som ytorna är inritade i diagrammet, dvs. "Jordbruk mm" längst ned och "Ej specificerad verksamhet" högst upp. Här framgår tydligt att det är näringsgrenen Tillverkning som har haft en mycket stor minskning. Den minskningen har fortsatt även mellan åren 2001 och 2002, då den var -646 arbetsstillfällen. Den absolut största näringsgrenen är Handel och kommunikationer, som fortsatte att öka mellan åren 2001 och 2002 med 119 arbetsstillfällen. Den ökning av Utbildning och forskning respektive minskning av Vård och omsorg som

kan ses i diagrammet beror främst på att förskoleverksamheten från och med år 2002 kodas som utbildning.

Förvärvsfrekvens

Andelen av Norrköping befolkning 20 till 64 år som förvärvsarbetade, det vill säga förvärvsfrekvensen, var år 2002 72,0 procent. Uppgifterna från år 2002 är de senast tillgängliga. Förvärvsfrekvensen ökade något mellan åren 2001 och 2002 med 0,2 procentenheter. Räknat i antal personer betyder det att det fanns 52 492 förvärvsarbetande år 2002 och att ökningen från år 2001 var 444 personer.

Andel i förvärvsarbete i Norrköping efter kön i respektive åldersgrupp, 2002

Åldersgrupp	Män (%)	Kvinnor (%)	Totalt (%)
20-24 år	53,7	52,0	52,9
25-44 år	79,8	73,1	76,5
45-64 år	75,5	68,8	72,2
20-64 år	75,0	68,9	72,0

Källa: Statistiska centralbyrån

Förvärvsfrekvensen för män var genomgående högre än för kvinnor. Åldersgruppen 25 till 44 år hade högst förvärvsfrekvens.

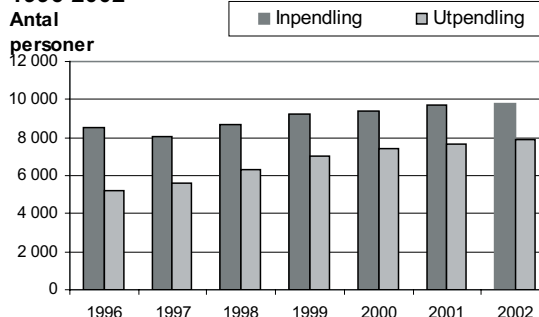
B Generell fakta och förutsättningar

Statistik

Arbetspendling

Den totala arbetspendlingen till och från Norrköping fortsätter att öka. Inpendlingen ökade med 128 personer och utpendlingen med 245 mellan åren 2001 och 2002. Uppgifterna från år 2002 är de senast tillgängliga. Kvinnor pendlar i mindre utsträckning än män. År 2002 var 43 procent av inpendlarna kvinnor och de utgjorde 34 procent av utpendlarna.

Arbetspendling till och från Norrköping 1996-2002

Källa: Statistiska centralbyrån

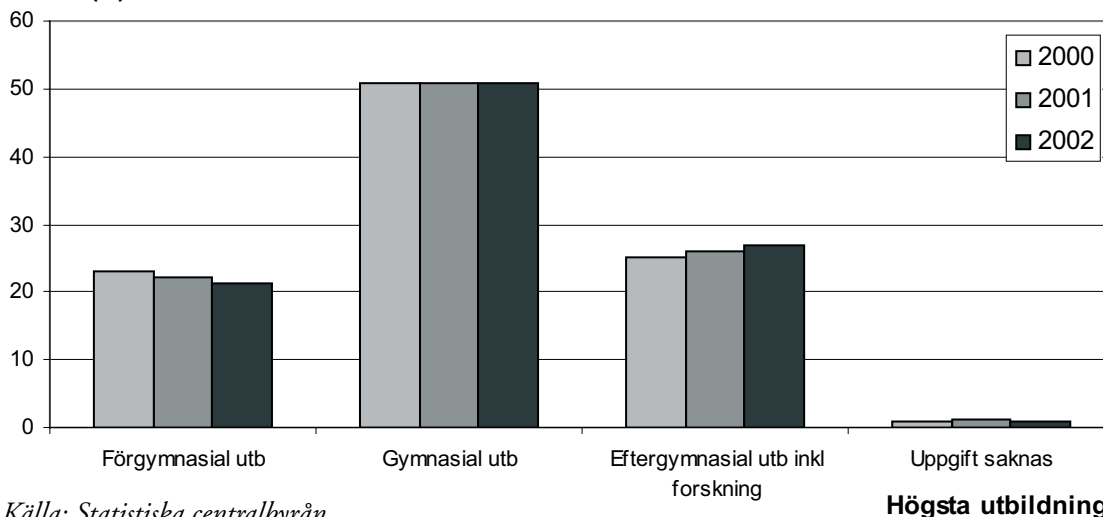
Utbildning

Andelen av Norrköpings befolkning med högre utbildning har höjts under de senaste decennierna. År 1985 hade 52 procent av befolkningen mellan 25

och 64 år gymnasial utbildning alternativt en eftergymnasial utbildning. År 2002 hade andelen höjts till 78 procent.

Utbildningsnivå Norrköping åren 2000-2002 för befolkningen 25-64 år

Andel (%)

Källa: Statistiska centralbyrån

Andel med högst gymnasial utbildning har varit relativt konstant under de tre senaste åren, drygt hälften av befolkningen mellan 25-64 år har gått i gymnasiet men inte fortsatt med högre studier. Andelen med eftergymnasial utbildning har dock ökat varje år med omkring en procentenhet. Andelen med högst förgymnasial utbildning har följaktligen minskat med ungefär motsvarande storlek.

Kvinnor har i genomsnitt en högre utbildningsnivå än män. Det är också de som har haft den större procentuella ökningen under senare år. Det är liknande

mönster i riket som helhet, det vill säga andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning är högre än motsvarande andel för män. Kvinnor i Norrköping och i övriga riket har haft en liknande utveckling under åren 1985-2002. Männerna i Norrköping har däremot haft en något sämre utveckling än genomsnitt för männen i riket.

Generellt är dock utbildningsnivån ganska låg i Norrköping, även om den de senaste åren har stigit snabbt jämfört med andra kommuner.

B Generell fakta och förutsättningar

Kommunen i ett regionalt perspektiv

Norrköping medverkar i en rad regionala samverkansprojekt, av vilka Östsam och East Sweden Development Agency (ESDA), East Sweden EU-kontoret och Baltic Network kan nämnas som exempel.

Östsam etablerades formellt som regionförbund 2002. Regionförbundets ändamål är, enligt förbundsordningen § 3, att vara en gemensam organisation för kommunerna och Landstinget i Östergötland för att tillvarata regionens möjligheter, främja dess utveckling, initiera och svara för att verksamheter av den art och omfattning som medlemmarna beslutar genomförs. Regionförbundets överordnade uppgift, enligt förbundsordningen §5, är att verka för en utveckling av Östergötland som ökar regionens attraktionskraft och invånarnas möjligheter att leva ett gott liv.

Verksamhetsprogram i regionförbundet Östsam är:

- Kollektivtrafik och infrastruktur
- Livslångt lärande
- Kultur, naturvård och fritid
- Näringsliv, turism, skärgårds- och landsbygdsutveckling

East Sweden Development Agency (ESDA) är ett regionalt informations- och kontaktorgan för internationella företagskontakter och etableringsfrågor.

Bakom ESDA står Linköpings och Norrköpings kommuner, samt ALMI Företagspartner och Landstinget. ESDA har också ett nära samarbete med den statliga myndigheten Invest in Sweden Agency (ISA).

ESDA, som kommer att förändras organisatoriskt under 2004, arbetar dels med att bearbeta förfrågningar från utländska företag som söker en lokalisering, dels med egna sökprojekt. Utgångspunkten för ESDAs arbete är att arbeta med sektorer och kluster som har stark internationell konkurrenskraft, både inom universitet och näringsliv. En annan viktig ut-

gångspunkt är att i första hand attrahera företag som stärker de befintliga regionala klustren.

Två andra delar i det regionala samarbetet kring internationaliseringsfrågor är East Sweden EU-kontoret och East Sweden Baltic Network. Huvudmän för dessa organisationer är Norrköpings kommun, Linköpings kommun och Landstinget i Östergötland. Regionens beställning av tjänster samt finansiering går genom Regionförbundet Östsam.

Även Linköpings Universitet. Länsstyrelserna i Östergötland respektive Södermanland, beställer via avtal service från EU-kontoret

East Sweden EU kontoret startades 1996. Syftet är att stödja de regionala parterna med att bevaka utvecklingen inom EU. Kontoret fokuserar bevakningen på områden som är av stor vikt för regionen, så som kommunikationer, IT, miljö och Östersjöområdet.

Baltic Network, som även det startade 1996, har till uppgift att stimulera, utveckla och koordinera: relationer, kompetens, information och samverkansprojekt med de Östeuropeiska länderna och övriga aktörer i Östersjöregionen.

Inom näringslivsutveckling och marknadsföring har Norrköpings och Linköpings kommun ett nära samarbete, både mellan näringslivskontoren och de båda marknadsföringsbolagen. Under 2003 har arbetet i mångt och mycket rört marknadsföringen av ”Sveriges Fjärde Storstadsregion”.

Bland andra regionala samverkansprojekt måste också projektet Ostlänken nämnas. Norrköping, Linköping, Nyköping, Oxelösund och Trosa samt landstinget i Östergötland och Sörmland har gått samman i ett bolag för att förverkliga en framtida dubbelspårig höghastighetsjärnväg på sträckan Järna-Nyköping-Åby-Norrköping-Gistad-Linköping.

B Generel l a fakta och förutsättningar

Välfärd och hållbar utveckling

I kommunfullmäktiges budgetdokument inför 2003 står bland annat att ”kommunen ska arbeta för en uthållig samhällsutveckling. Med uthållig samhällsutveckling menas utveckling, både materiellt, ekologiskt och socialt, som tillfredsställer dagens behov utan att överutnyttja jordens ändliga resurser och därmed äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.” I anslutning till beslutet om en ny styrmodell föreslogs att en översyn skulle göras av måldokument för välfärdsutveckling inte enbart med fokus på de traditionella välfärdssystemen utan även med de områden som är en förutsättning för välfärd i vid mening; nämligen miljö, Agenda 21, folkhälsa, integration och mångfald brottsförebyggande arbete samt demokratiutveckling. Inom kommunstyrelsens kontor och i planeringskontorets verksamhetsplan för 2003 finns ambitionen att samla och genom en utökad samverkansprocess integrera dessa kommunövergripande och strategiska områden.

Uppbyggnad av en gemensam plattform för demokrati, välfärd och hållbar utveckling

De ovan nämnda områdena med därtill hörande styr- och ledningsorganisationer berör, förstärker och griper in i varandra. Samverkan mellan områdena har hittills endast skett i begränsad omfattning. Genom att de olika områdena sammanförs till en gemensam plattform och att ett särskilt utskott har inrättats under kommunstyrelsen från och med 2004 ges bättre möjligheter till integration och samverkan.

De olika områdena har likartade frågor och tydliga beröringsområden finns, varför samverkans effekter på såväl strategisk som operativ nivå kan uppnås på många sätt. Framförallt är det till gagn för medborgarna som får en helhetsbild av de verksamheter som arbetar för hållbar utveckling och ökad livskvalitet i Norrköping.

Ambitionen är att arbeta sektorsövergripande där samverkan sker för att förverkliga gemensamma mål.

Arbete med hållbar utveckling och välfärd i ett brett samhällsperspektiv ägs inte av någon nämnd ensam utan det är tvärsektorielt arbete och griper in i många politikområden och förutsätter samsyn och grundläggande värderingar som är gemensamma. Att ge människor verktyg och förutsättningar för att må

bättre, att få bostadsområden att utvecklas genom ökat inflytande och delaktighet, att få ett samhälle som inkluderar alla oberoende av social och ekonomisk ställning i en miljö som bygger på hållbar utveckling är en framgångsfaktor för välfärdsutvecklingen.

För 2003 års arbete inom de områden som ingår under rubriken välfärd och hållbar utveckling redovisas:

Miljöredovisning 2003

Sedan 1989 har kommunen delat på miljöarbetet i en del som hanterar övergripande och strategiska miljöfrågor, placerad direkt under kommunstyrelsen, och en myndighetsdel, som idag hör till bygglovs- och miljöskydds nämnden. Sedan 1995 finns även Agenda 21-arbetet direkt under kommunstyrelsen. Från årsskiftet 2003 övertog beredningsutskottet ansvaret för de strategiska miljöfrågorna och Agenda 21.

Separata miljöredovisningar har tagits fram i kommunen sedan 1998. Under 2003 påbörjades en diskussion om att kombinera miljöredovisningen med nyckeltal för andra aspekter, till exempel folkhälsa, till en välfärds- eller hållbarhetsredovisning.

Strategiskt miljöarbete

Under 2003 inriktades mycket av det strategiska miljöarbetet på att minska kommunens utsläpp av klimatpåverkande gaser. En ansökan till Naturvårdsverket om bidrag för ett klimatinvesteringsprogram – KLIMP – omfattande 15 åtgärder togs fram. I december fick kommunen besked om att inte några pengar beviljats från Naturvårdsverket.

Parallellt med detta arbete har en Klimathandlingsplan tagits fram. Den bygger på program och planer som redan antagits av fullmäktige, och innebär en konkretisering av hur kommunen avser att arbeta för att minska utsläppen av klimatpåverkande gaser i sin egen verksamhet. I det arbetet har ingått ett upptaktsseminarium, arbete i arbetsgrupper på 10 olika kontor/enheter i kommunen, samordning av arbetet genom en tvärgrupp och information till alla intresserade genom Nyhetsbrev med mera. Klimathandlingsplanen omfattar 48 åtgärder och kommer att presenteras för KS och KF under 2004.

B Generell fakta och förutsättningar

Välfärd och hållbar utveckling

Svenskt Miljöforum

Svenskt Miljöforum genomfördes för andra gången under 2003 – den 27-28 augusti. Arrangörer var, liksom tidigare år, kommunen, SMHI, MISTRA och länsstyrelsen i Östergötland. Teman för året var klimat, vattenresurser och samhällsplanering. Konferensen besöktes av cirka 300 deltagare och fick stort genomslag i massmedia, främst sådan med fackinriktning.

Miljöredovisning

Miljöredovisningen för 2002 beskriver utvecklingen av miljötillståndet och miljöarbetet i kommunen genom redovisning 20 gröna nyckeltal. Tema för året var Naturvård, eftersom Naturvårdsprogrammet nyligen antagits, och kommunens naturvårdsarbete beskrivs i text och med några nyckeltal, till exempel andel skog skyddad som naturreservat.

LIP-arbete

Under året har ett antal förändringar av LIP programmet/Lokalt investeringsprogram/ "Avfall i kretslopp" gjorts, bland annat har biogas- och miljöinformationsprojekten förlängts till 2004-12-31. Hela programmet har på så vis förlängts till samma datum. En begäran att få överföra bidragsmedel från den nedlagda åtgärden "Optisk sortering" och den delvis nedlagda åtgärden "Kompostering av källsorte-

rat avfall" till biogasprojektet, som har blivit dyrare än beräknat, har tyvärr fått avslag.

Naturvårdsarbete

Norrköpings kommun nominerades till ArtDatabankens naturvårdspris 2003 för sitt naturvårdsarbete och naturvårdsprogram. Kommunen inbjöds sedan att berätta om programmet och dess framtagande på Naturvårdsverkets årliga träff med Sveriges länsstyrelser, på årets Folk- och naturkonferens anordnad av Miljödepartementet, på Naturskyddsföreningens rikskonferens samt för ett antal länsstyrelser.

Svenska Naturskyddsföreningen utsåg Norrköping till den tredje bästa kommunen i landet på att värna och utveckla av det gröna i staden. Här belönades bland annat våra naturreservatsbildningar, guidningar, fjärilshuset, naturvårdsprogrammet och mycket mer.

Under året har

- inventeringen av grönområden i stadens tätort bearbetats och lagts in i en databas
- arbete med gentykning av kommunens öringsstammar fortsatt
- inventeringen av tjäderlekplatser fortsatt
- en inventering av fisken asp i Roxen, Glan, Asplången och Motala Ström genomförts
- flera inventeringar genomförts i samarbete med länsstyrelsen, till exempel insekter i sandiga marker, småfjärilar i kalktorrängar och insekter i björk- och aspskogar.

Andra aktiviteter har varit att fortsätta att röja igenvuxna hagmarker med särskilt höga naturvärden (93 ha har röjts och 6,6 km stängsel har satts upp), bygga en kolarkoja i Glotterns naturreservat (området är mycket rikt på kolbottnar och rester av kolarkojor) samt att bygga bort vandringshinder för havsöring och flodnejonöga i Hultån vid Yxbacken.

Ett antal naturguidningar har genomförts, t ex skalbaggssafari, fladdermussafari, nattfjärilsexpedition samt guidningar i Mamorbruket och Svensksundsviken. Under året har tre rapporter publicerats – Vedskalbaggar kring gamla ekar på Malmölandet, Vattenvegetationen i 14 grunda sjöar och Bedömning av långsiktigt överlevnad för hotade arter knutna till ekar på Händelö.

B Generell fakta och förutsättningar

Välfärd och hållbar utveckling

Agenda 21

Den lokala Agenda 21 behandlades av kommunfullmäktige 1998 efter att ha tagits fram i en bred underifrånprocess som involverade cirka 2 000 personer i kommunen. Det fortsatta arbetet samordnas av kommunens Agenda 21-kontor, beläget i Stadsbiblioteket. Det lokala Agenda 21 arbetet vilar främst på tre ben – arbetet med olika nätverk, med Gröna verksamheter och med geografiska förankringsområden.

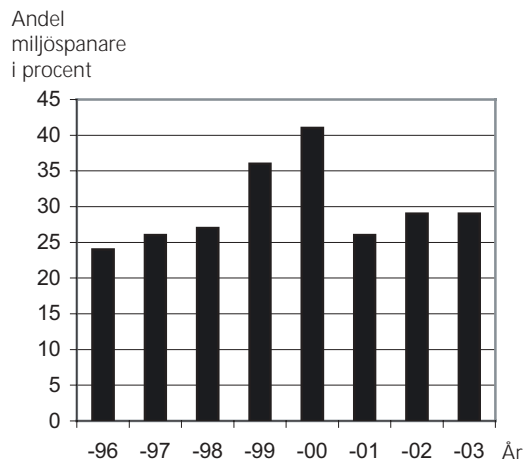
Kontoret arbetar också aktivt med informations- och utbildningsverksamhet. I mars var det återinvigning av det nya kontoret, och responsen på ombyggnationen till ljusare lokaler har varit mycket god.

Kontoret hade drygt 22 000 besökare under 2003.

Större händelser under 2003:

- Världsmiljödagen, den 5 juni, firades med en stor aktivitet på Tyska torget. I ett tält på torget erbjöds dels ett lunchseminarium med Rune Jøllsson och dels senare på eftermiddagen ett antal miniseminarier om kommunens miljöarbete. Ett tjugotal utställare fanns på plats utanför tältet. Totalt besöktes torget av ca 2 000 personer under dagen. Dagen avrundades med musikunderhållning.
- Kontorets nya utställning "Bara vanligt vatten..." invigdes i slutet av september. Där beskrivs vattensituationen både ur ett globalt och lokalt perspektiv. Syftet är att besökaren ska få en tankeställare och en känsla för att vatten är en resurs som vi ska vara rädda om och inte smutsa ner genom att tillföra gifter och kemikalier. Utställningen har fått god tillströmning och hade 5 000 besökare under utställningens första kvartal.
- Miljöspanarna har under året fått fyra olika spanaruppdrag. Det första handlade om att spana på vinterfåglar och resulterade i en fågelutställning. Under våren fick spanarna ett uppdrag städa i sitt närområde. I maj arrangerades en Skräpsamlardag på Tyska torget där barnen fick möjlighet att sortera allt insamlat skräp. Under hösten fick Myggnätet ett spanaruppdrag i samarbete med Barnkonventionsgruppen, där de skulle fundera över

Medlemmar i myggnätet

vad de får vara med och bestämma på sin skola/förskola, vad de skulle vilja vara med och bestämma samt hur en förbättring kunde ske. Uppdraget illustrerades med ritade bilder. I samband med detta erbjöds alla lärare en utbildningsdag i Barnkonventionen. Året avslutades med ett vattenspanaruppdrag i samarbete med Sydkraft där barnen fick fundera över vad vi i Norrköping använder vatten till, göra modeller över vattentorn samt rita affischer över vad man inte får slänga i toaletten.

- Cirka 3 500 barn mellan 5 och 12 år är med i Myggnätet, det vill säga cirka 30 procent av alla barn i Norrköping

Folkhälsa

Sverige har fått en ny folkhälsopolitik. I april 2003 biföll riksdagen regeringens proposition Mål för folkhälsan. Det övergripande målet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa för hela befolkningen.

I och med att folkhälsa berör och påverkas av många olika samhällsområden, är de 11 nationella målen vägledande för arbetet inom många olika sektorer.

Genom rapporten Folkhälsodata för Norrköping 2003 som beskrivs utifrån sju av dessa elva folkhälso-mål och framtagna indikatorer för folkhälsan, situationen i Norrköping i förhållande till länet och riket.

B Generel l a fakta och förutsättningar

Välfärd och hållbar utveckling

Inför 2004 kommer samtliga målområden att belysas.

År 2001 antogs ett folkhälsopolitiskt program för Östergötland. Huvuduppgifterna består i att arbeta fram strategier och metoder för folkhälsoarbetet, att bevaka hälsotillståndet och att stödja utvecklingen av arbetet i kommunen samt att ansvara för att det blir ett samlat och målinriktat agerande.

2002 antog kommunfullmäktige en strategisk plan för folkhälsoarbetet i Norrköping och den är vägledande för kommunens samlade folkhälsoarbete.

Det finns fyra pelare för folkhälsoarbetet i Norrköping:

- God arbetsmiljö
- Inflytande och delaktighet
- Ökad fysisk rörelse
- Frihet från droger

Åtgärder utifrån ovanstående kan både vara inriktade på att skapa för hälsan gynnsamma miljöer och rikta mot individer, grupper eller institutioner för att förmedla kunskap och öka medvetenhet om samband mellan levnadsvanor och hälsa. Det är ett tvärsektorielt arbete och bedrivs genom många olika områden i kommunen, vilka några beskrivs nedan.

Under 2003 tillsatte kommunstyrelsen en ny folkhälsokommitté med 13 ledamöter. De politiska partier som finns representerade i kommunfullmäktige finns med i kommittén samt representanter för de geografiska beredningarna.

Bostadssocialt arbete i stadsdelar

Ditt nya Hageby är ett exempel på ett arbete som började med ett projekt för att förbättra förhållandena för de boende i ett område. Grundtanken i Ditt

nya Hageby är att samhällen byggs inifrån och ut, och inte tvärtom.

Av de cirka 7 200 boende i Hageby valdes slumpmässigt var tionde ut och de ombads tala om vad de saknade i den fysiska och sociala miljön samt i fråga om service i området. Av dessa människor bildades 12 grupper med sammanlagt 140 personer som ville arbeta vidare med dessa frågor.

De utgjorde således grunden till de eldsjalsprojekt som drogs igång. - Ett lyckosamt arbete som permanentas i föreningsform och som fått efterföljd i bland annat Ättetorp i Åby. Se även www.dittnyahageby.nu

Lokala hälsoråd

Det finns idag sju lokala hälsoråd. Tidigare fanns nio, ett kopplat till varje kommundelsnämnd. De sju nya som delvis sammanfaller med tidigare lokala hälsoråd har under 2003 till viss del funnit sina former och arbetssätt. De lokala hälsoråden arbetar i samverkan kommun, primärvård, föreningsliv, organisationer kopplade till närområdet.

Nedan följer en sammanställning över arbetet i de lokala hälsoråden:

- Träffpunktsgrupp, som arbetar med stödjande insatser för grupper som riskerar att bli socialt isolerade.
- Barn- och ungdomsgrupp, som arbetar med barns- och ungdomars hälsa med inriktning mot att grundlägga sunda levnadsvanor och minska hälsoskadligt beteende.
- Äldregrupp som arbetar med de äldres välbefinnande och förmåga till bevarad rörlighet och vitalitet samt förebygga och förhindra ostadighetsrysel.
- Livsstilsgrupp som arbetar med att förebygga livsstilsrelaterade sjukdomar.
- Bearbetning av statistik för att finna åtgärder för just det aktuella - områdesanalys
- Hälsöfrämjande skola inom flera områden
- Bostadssocial utveckling
- Förebyggande tandvård
- Hälsöfrämjande arbetsplats

Inom samtliga hälsoråd upprättas verksamhetsplaner som följs upp och rapporteras till folkhälsokommittén.

B Generel l a fakta och förutsättningar

Välfärd och hållbar utveckling

Frivilligt socialt arbete

I Norrköping finns ett aktivt föreningsliv och studieförbund som driver omfattande verksamhet. Behovet har därför styrts Frivilligcentralens arbete till att mest ägna sig åt att förmedla kontakter mellan enskilda personer som vill engagera sig för andra och de som önskar ta emot sällskap och hjälp.

Frivilligcentralen erbjuder möjlighet att engagera även inte föreningsaktiva människor och vänder sig till alla åldrar. Den tillfredsställelse som sker genom frivilligt engagemang påverkar hela vårt samhälle i positiv riktning. Det är inte enbart vårdberoendet som minskar och fördröjs utan genom att engagera sig i nätverk och få nya vänner ökar integrationen mellan människor. Likaså meningsfullheten i livet kommer i fokus istället för ensamhet, missbruk och förstörelse i brist på sysselsättning. Ungdomar, särskilt studenter, är tilltalade av arbetssättet på Frivilligcentralen och engagerar sig gärna. Några har varit utomlands och uppträckt hur vanligt det är att göra frivilligt sociala insatser så för dem känns det naturligt att ställa upp.

I maj månad 2003 gjordes en uträkning av hur många frivilligtimmar som utfördes genom Frivilligcentralen (Trädgårdsgatan 8) det var då ca 10 000 timmar/vecka. Vid årsskiftet 2003 – 2004 fanns 150 aktiva frivilligarbetare. De frivilliga insatserna som görs är mångskiftande. I Norrköping liksom i hela Östergötland har de flesta förmedlingar under året varit promenadsällskap, förmedling av mor- och farföräldrar samt sällskap och ledsagning.

Demokratifrågor

Kommunfullmäktige har tillsatt en demokratiberedning för att främja och stärka den lokala demokratin genom att i samverkan med kommunfullmäktiges presidium

- utveckla arbetssätt inom kommunfullmäktige och mellan fullmäktige och kommunens nämnder
- utveckla former för samverkan med och deltagande från medborgarna
- lyfta fram värdet av samspel och dialog både inom kommunens organisation och med medborgarna
- vara remissinstans för demokratifrågor inom kommunen

- utvärdera de geografiska fullmäktigeberedningarna

Demokratiberedningen har, tillsammans med KF:s presidium, ett samordningsansvar för att främja och stärka den lokala demokratin genom att;

Medborgarservice, med uppdrag som har sin utgångspunkt i service och demokrati, är ett tjänstemannastöd främst för de fem fullmäktigeberedningarna, men också till KF:s presidium, styrgruppen för Nya Navestad och det nya utskottet för Välfärd och hållbar utveckling.

Medborgarservice är ett forum för demokrati, som bidrar till olika stödjande former för ökat medborgarinflytande och forma många mötesplatser - demokratitorg – mellan förtroendevalda och medborgare. Avsikten är att främja möjligheterna till påverkan, inflytande och delaktighet.

Medborgarservice är genom sina lokala serviceplatser en dörr in i kommunen, för att från ett och samma ställe kunna erbjuda offentlig service oavsett huvudman. Vid dessa lokala serviceplatser ska Medborgarservice lämna information, vägledning, råd och annan hjälp som invånaren vänder sig till serviceplatsen för att snabbt och obyråkratiskt få hjälp med. Dessa platser finns för närvarande upprättade på sex områden; Stadsbiblioteket, Ringdansens centrum, dagcentralen i Kolmården, Åbyknuten i Kville, biblioteket i Skärblacka och biblioteket på Vikbolandet.

Brottsförebyggande arbete

Norrköpings Brottsförebyggande Råd har under år 2003 utökats och består av ordförande och 2:e vice ordförande från flertalet nämnder i kommunen samt representanter för föreningslivet, Svensk Handel, Svenska kyrkan, krogägarna, åklagare och polis. För det mer operativa arbetet finns en grupp tjänstemän med förankring i de lokala brottsförebyggande råden i stadsdelarna och för flera centrala förvaltningar.

Alkohol- och narkotikainsatser

Rådet har under året engagerat sig i alkohol- och narkotikafrågan enligt Livsstil 2000 och har med hjälp av statliga alkoholkommitténs medel kunnat anställa en speciell samordnare för det drogförebyggande arbetet. Samordnaren har byggt upp ett nätverk med 70-talet deltagare från skolor, fritidsgårdar, socialkon-

B Generel l a fakta och förutsättningar

Välfärd och hållbar utveckling

tor samt organisationer som är verksamma i detta arbete. Nolltoleransplanen mot narkotika som antogs av barn och ungdomsnämnden, gymnasienämnden, kultur- och fritidsnämnden och socialnämnden under hösten har förankrats och arbete enligt denna pågår på olika arenor. Kommunen har haft flera personer, främst från social- och fritidssektorerna, på konferenser och utbildningar kring drogfrågan. Dessa har i sin tur medverkat på utbildningar lokalt.

Rådet har initierat ett samarbete mellan Svensk Handels och Ungdomens Nykterhetsförbund i syfte att minska försäljningen av folköl till minderåriga. En planering för utbildning av krogpersonal har påbörjats i samverkan med socialnämndens tillståndsenhet.

Ungdomssatsningar

Graffiti frågan är alltid aktuell och Norrköping lyfts fram som ett gott exempel på olika konferenser och i media. Vi har ofta studiebesök från andra kommuner vid vår legala mur i hamnområdet.

Ungdomsfrågorna ligger nära rådets arbete och mycket av verksamheten har haft den inriktningen. Rådet har bland annat stöttat projekt med folkrace för ungdomar från Klockaretorget, ett anti-rökarbete på Djäkneparksskolan, föreningen Bryggan som verkar för en bättre situation för barn till kriminella samt föreningen KRIS (Kriminellas revansch i samhället).

”Norrköping en kommun för alla” - integration och mångfald

Grunden för projektet Norrköping - en kommun för alla är de mål som kommunfullmäktige antog i juni 2000. Det övergripande målet är att Norrköping ska vara en integrerad stad där alla behövs, respekteras och kan känna trygghet.

Integrationsprogrammet ligger som grund för det projekt som dåvarande omsorgsnämnden formulerade i maj 2001. Projektiden omfattade tiden juni 2001 till och med juni 2003. Projektiden förlängdes senare och projektet avslutades formellt i december 2003. Från och med maj 2003 har samverkansgruppen för flykting- och invandrarfrågor fungerat som styrgrupp för projektet.

Syftet med projektet var att initiera processen med att utarbeta egna planer samt att sprida och fördjupa

kunskap kring integrations- och mångfaldsfrågor, samt att arbeta med attityder och värderingar.

Informationsarbetet i verksamhetsnämnder och ledningsgrupper har pågått under året.

Bland annat har flera nämnder deltagit i workshopen Blåögd. Även externa personalgrupper har deltagit. Workshopen kan ses som ett verktyg i arbetet med att utarbeta egna tillämpningar av integrationsprogrammet.

Blåögd är en metod att arbeta konkret med mångfald för att motverka all form av diskriminering och ett sätt att arbeta med värderingar och attityder.

Ett koncept för uppföljning och fördjupning av workshopen har arbetats fram under våren. 51 workshops har under 2003 samlat 900 deltagare.

En serie om sju seminarier med syfte att öka och fördjupa kunskapen kring integrations- och mångfaldsfrågor påbörjades under hösten 2002 och slutfördes under 2003. Seminarierna samlade totalt 500 deltagare. En workshop som gav deltagarna en unik möjlighet att på djupet få lära sig vad kulturkrockar och kulturmöten handlar om, avslutade seminarieserien.

Ett samarbete med Försvarshögskolan inleddes under året. Arbetet kommer att fortsätta under 2004. En tvådagarsutbildning kring rasism och främlingsfientlighet genomfördes.

Seminariets primära målgrupper var kommunalråd, oppositionsråd, ordföranden i nämnder, gruppledare och förvaltningschefer. Antal deltagare var 35.

Förintelsens minnesdag inföll för första gången på en vardag och insatser gjordes för att engagera skolorna. Bland annat utlystes en affischtävling där elever från estetiska programmet deltog och elever från Hagaskolan bidrog med sitt projektarbete kring människovärde och demokrati.

Nätverket Brytpunkt har etablerat en mötesplats kring mångfaldsfrågor, för att sprida kunskap om dem. Brytpunkt är en arena för erfarenhetsutbyte och nya idéer. Under året har nätverket träffats regelbundet en gång i månaden. Nätverket har bland annat fungerat som en viktig referensgrupp för kommunens mångfalds- och integrationsarbete.

B Generel l a fakta och förutsättningar

Välfärd och hållbar utveckling

I nätverket Brytpunkt ingår förutom Norrköpings kommun, Integrationsverket, Migrationsverket, Arbetslivsinstitutet, Arbetsförmedlingen, Arbetets museum, Länsstyrelsen, med flera.

Mångfaldens ansikten är Östergötlands EQUAL-projekt. Ambitionen är att mångfaldens ansikten ska fungera som en arena och stödjande kraft för Östergötlands mångfaldsarbete.

Mångfaldens ansikten ingår i ett transnationellt partnerskap, The X-train, med projekt i Holland, Skottland, Italien och Portugal. Syftet med det transnationella arbetet är att sprida kunskap och byta erfarenheter, samt att utveckla nya metoder för att motverka all form av diskriminering i arbetslivet. Parterna har mötts vid två tillfällen under året, i Italien och i Portugal. Projektet avslutas under 2004.

B Generel l a fakta och förutsättningar

Kommunens organisation

Kommunfullmäktige beslutade i december 2001 att avskaffa kommunalnämndens organisationen samt humanistiska nämnden och omsorgsnämnden. Direktiv gavs också till kommunstyrelsen att utarbeta förslag till en ny nämndorganisation som skulle baseras på verksamhetsnämnder, det vill säga kommungemensamma nämnder för olika verksamhetsområden. I korthet är den nya nämndorganisationen, som antogs av kommunfullmäktige i juni 2002 och började gälla 1 januari 2003 uppbyggd enligt följande.

I och med att beredningsnämndorganisationen avskaffats ligger ansvaret för berednings- och planeringsuppgifter eller rättare sagt uppgifter för nämnderna enligt den nya styrmodellen på respektive verksamhetsnämnd. Ingen nämnd har egen direkt anställd personal utan kommunstyrelsen är anställningsmyndighet för all kommunal personal. Produktionsutskottet avskaffades och alla utförandeheter inlemmades i respektive verksamhetskontor.

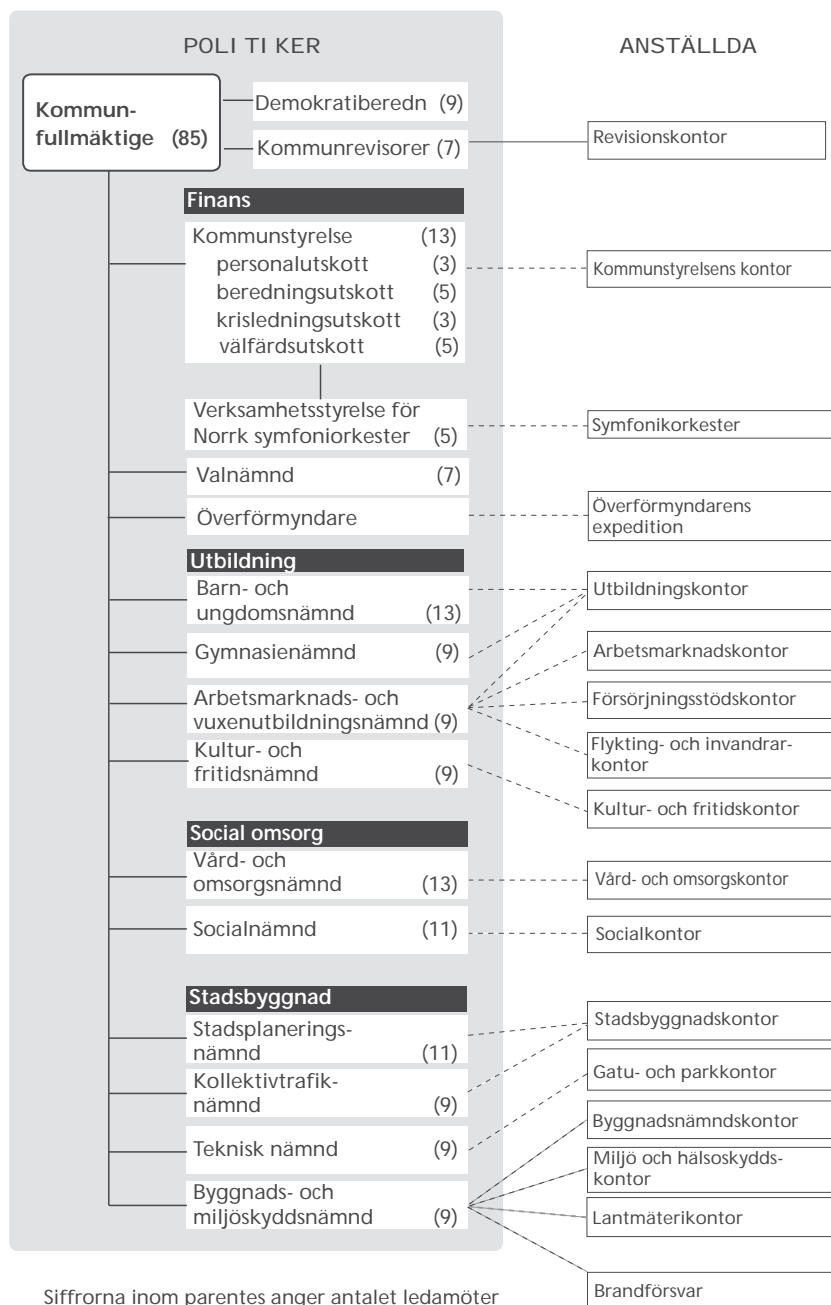
Tio verksamhetsnämnder har inför medborgarna det politiska ansvaret för verksamheten inom olika områden. Verksamhetsnämnderna ger uppdrag och ekonomiska resurser till kommunala enheter eller köper tjänster av privata entreprenörer. De har också ansvar för uppföljning av både verksamheten och det ekonomiska resultatet. Verksamhetsnämnderna har stöd och hjälp av de olika förvaltningskontoren.

Den politiska nämndorganisationen är tydligt uppdelad i olika verksamhetsområden. För att närliggande verksamheter lättare ska kunna samverka har nämnderna indelats i fyra samverkansområden; finans, utbildning, social omsorg och stadsbyggnad.

Kommunalnämndernas ansvar för förskola, grundskola, skolbarns-

omsorg och fritidsgårdar togs över av en ny *barn- och ungdomsnämnd*. Denna nämnd har även ansvar för grundskola och vissa elevomsorgsfrågor som tidigare legat på gymnasienämnden. Vissa tillsyns- och tillståndsfrågor togs över från humanistiska nämnden. *Gymnasienämndens* ansvar omfattar gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. *Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens* ansvar är oförändrat och omfattar arbetsmarknadsfrågor, försörjningsstöd,

Norrköpings kommunala organisation

B Generell fakta och förutsättningar

Kommunens organisation

flykting- och invandrarfrågor och kommunal vuxenutbildning.

Ansvar för äldre- och handikappomsorg som tidigare legat på kommundelsnämnderna fördes över till en ny *vård- och omsorgsnämnd*. Denna nämnd har också ansvar för frågor rörande LSS-lagen (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) med mera som socialnämnden tidigare skött. *Socialnämndens* ekonomiska omslutning halverades därmed och ansvaret omfattar fortsättningsvis endast individ- och familjeomsorgsverksamhet. Socialnämnden övertog dock omsorgsnämndens roll som kommunens patientnämnd medan övriga uppgifter som omsorgsnämnden haft fördes till vård- och omsorgsnämnden.

De lokala kultur- och fritidsfrågorna som kommundelsnämnderna tidigare hanterat fördes till sin huvuddel till *kultur- och fritidsnämnden*. Som ovan nämns fördes dock fritidsgårdarna till barn- och ungdomsnämnden. Ansvar för lekplatser gick vidare till *tekniska nämnden* som också fick tillbaka ytterkommundelarnas trafiknämndsfrågor och skötsel av vissa parker. Tekniska nämnden tog över vissa övergripande renhållnings- och VA-frågor samt naturvårdsfrågor från miljö- och stadsplaneringsnämnden. Den sistnämnda namnändrades till *stadsplaneringsnämnden* som förutom de frågor som gick till tekniska nämnden också lämnat miljöfrågorna till kommunstyrelsen men i övrigt behållit nuvarande uppgifter.

Bygglovs- och miljöskyddsnämndens och *kollektivtrafiknämndens* ansvarsområden är oförändrade. Kommunstyrelsens arbetsgivarutskott namnändrades till *personalutskott*.

Kommunens styrmodell

Kommunfullmäktige beslutade i december 2001 att från och med 2003 införa en ny styrmodell. Kort kan styrmodellen beskrivas enligt nedan:

Ledord i kommunens nya styrmodell är

- Dialog
- Helhetssyn
- Långsiktighet
- Tydlighet
- Systematiskt kvalitetsarbete

Dessa ledord ska genomsyra arbetet i hela styrprocessen.

I och med införandet av ny styrmodell lämnade

kommunen beställar/utförarmodellen och övergick till en uppdragsmodell, som bygger på att visionen konkretiseras i program för kommunens olika verksamheter där den politiska ambitionsnivån formuleras. Programmen utarbetas av ansvariga nämnder och fastställs av kommunfullmäktige. Utifrån program och de ekonomiska förutsättningarna formulerar ansvarig nämnd uppdragplaner. De ska innehålla konkreta, mätbara och uppföljningsbara mål.

Mottagarna av uppdragen, det vill säga de enheter som ska verkställa uppdragen formulerar en verksamhetsplan som mer detaljerat beskriver innehållet i verksamheten. Varje år lämnas en kvalitetsredovisning till den uppdragsgivande nämnden.

Ett strukturerat och systematiskt kvalitetsarbete säkerställer att de beslut som fattas i kommunfullmäktige efterföljs och är en kontroll på att kommunens utbud av tjänster och service motsvaras av medborgarnas behov.

I och med den nya styrmodellens införande stärks kommunfullmäktiges roll i den demokratiska beslutsprocessen i kommunen. Det innebär bland annat att det införts en allmän kommunalpolitisk debatt i kommunfullmäktige som syftar till att få större aktivitet, insikt och delaktighet i fullmäktige i ett tidigt skede.

Arbetet med införande av styrmodellen

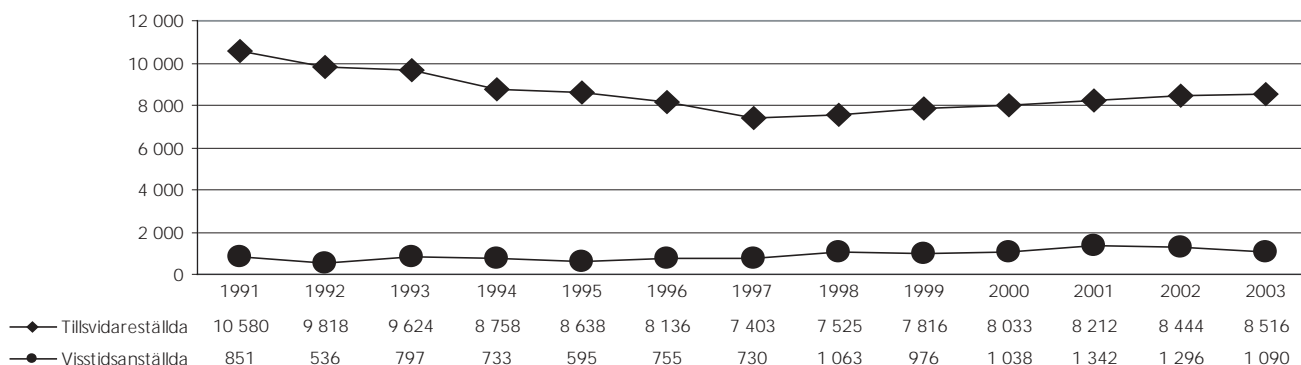
Den av kommunfullmäktige beslutade styrmodellen har börjat införas under 2003, arbetet fortsätter under 2004. Arbetet innehåller många olika delar, till exempel revidering av program, formulering av uppdrag, systematisering av kvalitetsarbetet, framtagande av allmänna planeringsförutsättningar, allmänkommunalpolitisk debatt och förändring av budgetprocessen. Införandet sker inom alla dessa delar men arbetet går givetvis olika fort. Alla delar av styrmodellen kan därför inte förväntas vara infasade under 2003. Det är inte en ambition i sig att så fort som möjligt göra förändringarna utan istället handlar det om att införandeprocessen ska ske i en takt så att alla delar hänger med. Successivt förändras dessutom styrmodellens olika delar så att arbetet ständigt kan förbättras.

Under 2003 har en tolkning av kommunfullmäktiges intentioner med styrmodellen gjorts i de ”riktlinjer för styrmodellen” som tagits fram.

B Generell fakta och förutsättningar

Personal

Antal anställda

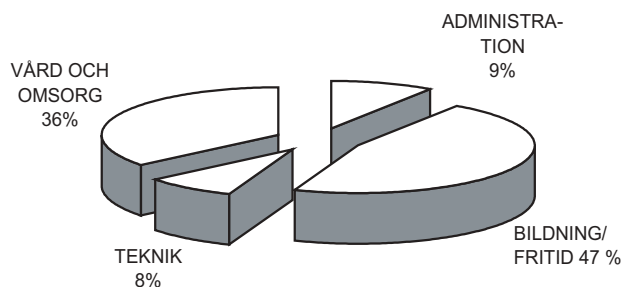
I december 2003 hade Norrköpings kommun 8 516 tillsvidareanställda och 1 090 visstidsanställda - en ökning med cirka 70 tillsvidareanställda och en minskning med cirka 200 visstidsanställda jämfört med 2002.

Den ökning av antalet anställda som kan avläsas för 2003 rör i första hand anställningar inom verksamhetsområdet utbildning och fritid.

Den relativt kraftiga ökningen av visstidsanställda under 90-talet ska ses mot bakgrund av att även sjukfrånvaron ökat under samma tidsperiod.

Av kommunens anställda i december 2003 arbetade

Andel anställda inom olika verksamhetsområden 2003

cirka 3 050 inom vård och omsorg, cirka 3 950 inom området utbildning och fritid, cirka 800 inom administration och cirka 700 inom teknik och kök.

Personalkostnader, mnkr

	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Lönekostnader, inkl arvode	1 988,0	1 958,6	1 805,1	1 662,8	1 614,8	1 521,8
Arbetsgivaravgifter	645,4	635,7	588,7	543,1	535,3	503,1
Personalförsäkringsavgifter	52,2	30,7	27,2	26,1	20,7	19,5
Summa personalkostnad	2 685,6	2 625,0	2 421,0	2 192,2	2 170,8	2 044,4
Utbetalda pensioner	75,0	84,1	83,8	89,6	93,6	104,9
Särskild löneskatt	44,2	40,2	38,4	36,3	23,3	25,4
Pensionsskuldens förändring	12,1	8,3	-2,2	-15,1	43,0	25,6
Individuell del	75,3	66,9	71,8	54,7		
Summa pensionskostnader	206,6	199,5	191,8	165,5	159,9	155,9

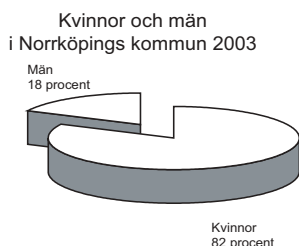
B Generell fakta och förutsättningar

Personal

Könsfördelning

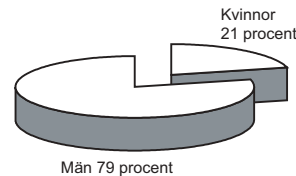
2003 hade Norrköpings kommun som helhet cirka 7 000 kvinnor och cirka 1 500 män anställda. Den procentuella fördelningen är densamma som under 2002. Lägst andel män finns inom vård och omsorg (drygt 7 procent).

En kvinnlig chef och två manliga chefer direkt under politisk ledning har slutat under året, därför har an-

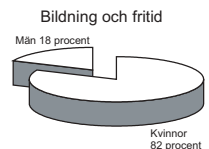
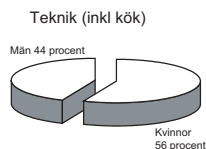
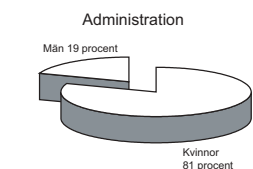
delen kvinnor minskat under 2003. 2002 var andelen kvinnliga chefer 23 procent.

Chefer direkt under politisk ledning

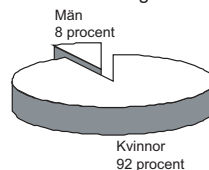

Andelen manliga enhetschefer inom vård- och omsorgsområdet motsvarar ungefär andelen män inom vård- och omsorgsområdet totalt sett.

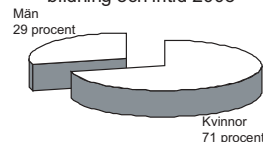
Andelen manliga enhetschefer inom barn- och ungdomsområdet är större än andelen anställda män inom området. Bland samtliga anställda inom barn- och ungdomsområdet är 21 procent män.

Enhetschefer inom vård och omsorg 2003

Enhetschefer inom bildning och fritid 2003

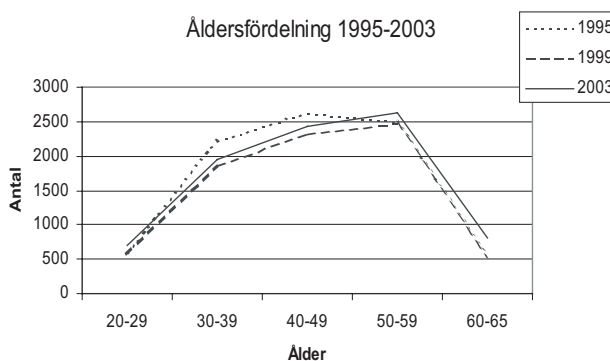
Åldersfördelning

Under 1990-talet har en tydlig förskjutning skett i åldersfördelningen bland kommunens anställda. Sedan 1996 och fortfarande befinner sig den största gruppen anställda drygt 2 500, i åldern 50 - 59 år.

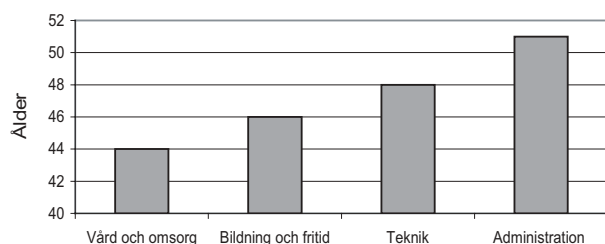
I den yngsta åldersgruppen, 20 - 29 år, har antalet anställda ökat de senaste åren. Som minst hade kommunen 1998 endast knappt 350 anställda i denna åldersgrupp, 2002 var de 740, och 2003 något färre, 693, i åldersgruppen 20-29 år.

Även antalet anställda i den äldsta gruppen 60-65 år har ökat, från cirka 400 år 1994 till cirka 800 år 2003.

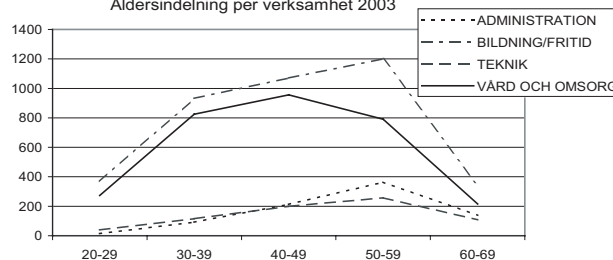
Åldersfördelning 1995-2003

Medelålder 2003

Åldersindelning per verksamhet 2003

Medelåldern bland kommunens samtliga anställda är 45,4 år.

Endast inom området vård och omsorg avviker personalens åldersfördelning från den för kommunen som helhet. Den största gruppen anställda inom vårdområdet finns i åldersgruppen 40 - 49 år.

B Generell fakta och förutsättningar

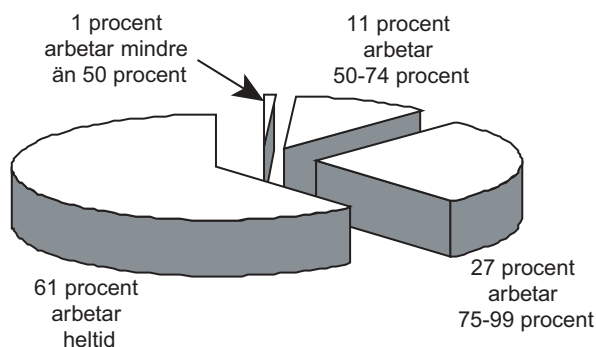
Personal

Sysselsättningsgrad

Av kommunens samtliga anställda kvinnor arbetar 61 procent heltid, och resterande arbetar deltid. Andelen heltidsarbetande har minskat med 2 procentenheter i förhållande till 2002.

Av de män som är anställda i kommunen arbetar 92 procent heltid.

Sysselsättningsgrader 2003, kvinnor

Sjukfrånvaro

Riksdagen fattade 2002 beslut om ändring i lagen om kommunal redovisning från och med 1 juli 2003. Ändringen innebär att sjukfrånvaron ska redovisas i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid, för kvinnor och män och i tre åldersgrupper. Av redovisningen ska också framgå långtidssjukfrånvarons omfattning i relation till total sjukfrånvaro. Syftet med förändringen är att hela arbetsmarknaden ska redovisa sjukfrånvaro på samma sätt för att underlätta jämförelse.

Sjukfrånvaro 1 juli – 31 dec 2003:

Av kommunens sammanlagda ordinarie arbetstid var 12 procent sjukfrånvaro.

Av kommunens sammanlagda sjukfrånvaro var 75 procent långtidssjukfrånvaro, det vill säga 60 dagar eller längre.

Av kvinnors sammanlagda ordinarie arbetstid var 13 procent sjukfrånvaro.

Av mäns sammanlagda ordinarie arbetstid var 7 procent sjukfrånvaro.

Av sammanlagd ordinarie arbetstid i åldersgrupperna

- 29 år var 7 procent sjukfrånvaro

30-49 år var 12 procent sjukfrånvaro

50 - år var 13 procent sjukfrånvaro

Visstidsförordnanden

Vissa chefstjänstemän inom kommunen har tidsbegränsade anställningsavtal, så kallade visstidsförordnanden. Förordnandet berättigar till visstidspension om det inte förlängs. För full visstidspension, som

normalt samordnas med inkomst, erfordras förordnande under minst 12 år. För närvarande har två chefer inom kommunen visstidsförordnande.

Viktiga händelser under 2003

Personalförsörjning

Personalförsörjningsprojektet påbörjades under 1999 med syfte att skapa en god grund för framtida rekrytering och att göra Norrköpings kommun till en attraktiv arbetsgivare som lockar ungdomar och vuxna till utbildning och arbete i kommunen. Arbetet inom

projektet har hittills till största delen omfattat åtgärder inom verksamhetsområdena barn och ungdom respektive vård och omsorg.

Arbetet inom vård- och omsorgsområdet har till stor del utvecklats till ett ungdomsspår, som vänder sig till ungdomar i grundskolan och gymnasiet och som innehåller ett flertal olika delprojekt:

B Generell fakta och förutsättningar

Personal

PRAO-verksamheten är en av grundstenarna i det rekryteringsförberedande arbetet. Den professionella PRAO-organisationen har fortsatt som tidigare. Samarbetet med grundskolans studie och yrkesvägledare/yrkesvalslärare har också fortsatt och lett till olika former av uppsökande verksamhet ute på grundskolorna, exempelvis arbetsmarknadsdagar, information i åk 8/9, studiebesök av elever ute på vård- och omsorgsenheter.

Uppföljning visar att allt fler elever väljer att göra PRAO inom kommunens vård och omsorgsverksamhet. Framförallt handlar arbetet om att påverka ungdomarnas attityder till arbetet inom vård och omsorg. Studie och yrkesvägledarna/yrkesvalslärarna anser att dessa PRAO-platser är de bästa ur ett elevperspektiv.

Liksom inom barn och ungdomsområdet har de goda ambassadörerna, det vill säga, vårdinformatörerna, haft en mycket viktig roll.

Feriearbete i vården är en återkommande aktivitet som syftar till att stimulera gymnasieelever att göra ett yrkesval med inriktning mot vården samt att förändra attityder till vård- och omsorgsarbetet. 150 feriearbetsplatser har ställts till förfogande under sommaren 2003. Ungdomarna arbetar 6 timmar per dag, måndag – fredag under fyra veckor. För andra året har feriejobbet inletts med en halv dags gemensam introduktion. Viktiga frågor som diskuterats vid introduktionen har till exempel varit yrkesrollen, kompetens, bemötande/förhållningssätt, kommunen som arbetsgivare och sekretess. Under årets introduktionsdagar medverkade enhetschefer från äldreomsorgen och handikappomsorgen.

Sommarkurs för elever i årskurs 8 anordnades för första gången 2003. Syftet med den två veckor långa kursen var att väcka nyfikenhet för vård och omsorgsarbetet, förändra attityder samt att få en vägledning inför gymnasievalet. Kursen bestod av en veckas teori samt en veckas praktik förlagd ute på en enhet. Under denna första sommarkurs deltog 16 elever från olika grundskolor i Norrköpings kommun.

Inom **verksamhetsområdet barn och ungdom** har det rekryteringsförberedande arbetet till stor del inriktats mot studenter och vuxna.

Under 2003 har arbetet inom barn- och ungdoms-

området liksom tidigare bestått av deltagande i ett antal arbetsmarknadsdagar vid olika universitet och högskolor.

Under året har kommunen varannan vecka arrangerat dialogdagar med studenterna på Campus Norrköping i syfte att tidigt knyta kontakter med blivande lärare. Personliga brev har också skickats ut till samtliga avgångsstudenter vid Linköping/Norrköpings universitet för att bjuda in till olika rekryteringsaktiviteter. Riktade insatser har gjorts mot blivande förskollärare och fritidspedagoger i form av biokvällar som arrangerats i samarbete med Linköpings kommun.

Ett antal yngre lärare har deltagit som goda ambassadörer för sitt yrke vid årets uppsökande verksamhet. De har kunnat förmedla hur det är att arbeta som lärare i Norrköpings kommun.

För att stödja chefer inom förskola och skola i deras rekryteringsarbete har en funktionsbrevlåda skapats. Där kan sökande via e-post skicka in en allmän intresseanmälan och få kontakt med enheter.

Norrköpings kommun samarbetar även med andra kommuner som också jobbar med rekryteringsförberedande åtgärder, exempelvis Linköping och ett stort antal andra kommuner i södra Sverige.

Konflikt med Kommunal

Konflikten med Kommunal under våren drabbade kommunen hårt då 2003 års förhandlingar om ett nytt kollektivavtal strandade och medlingsförhandlingarna inte utmynnade i någon överenskommelse. Kommunal varslade om stridsåtgärder och från och med den 23 april togs parkeringsvakterna ut i strejk. Konflikten trappades successivt upp och under tiden 12 - 26 maj strejkade samtliga arbetstagare inom Kommunals avtalsområde - med undantag för vård och omsorgspersonal.

Undantag gjordes också för anställda inom räddningstjänsten.

Efter intensiva förhandlingar enades parterna om ett nytt tvåårigt avtal som innebär en tydlig satsning på personal inom vård och omsorg.

Alla stridsåtgärder avblåstes från och med den 28 maj.

B Generell fakta och förutsättningar

Personal

Kampen för hälsan

Mot bakgrund av ökande sjukfrånvaro bland kommunens anställda tog personalkontoret under 2002 fram en handlingsplan för att förhindra ohälsa och olycka i arbetet. Planen reviderades under 2003. I planen lägger kommunen fast målsättningen att under fem år halvera sjukfrånvaron.

Under 2003 har två projektanställda rehabiliteringskonsulter arbetat särskilt med utbildning och uppsökande verksamhet för att öka medvetenheten hos chefer om frågor rörande hälsa och ohälsa på arbetsplatsen.

Kommunen har också beslutat om att ta fram nyckeltal för sjukfrånvaron som ska följas upp månadsvis, beträffande kortare och längre sjukfrånvaro.

Tidig kontakt (TIKO)

Under 2002 påbörjades ett försök med tidigare omhändertagande av en anställd som sjukanmäler sig (TIKO). Försöket avslutades under hösten 2003. Utvärdering kommer att ske under våren av studenter från PA-linjen.

Rehabiliteringsutbildning

Under hösten 2003 påbörjades en utbildningsomgång i rehabilitering för kommunens chefer. På programmet står kommunens policy och rutiner vid rehabilitering, hur riskanalyser vid förändring ska genomföras och diskussion om hälsobefrämjande arbetsplatser.

Friskvård

Motionsaktiviteten "Kom-igen" startade under 2003 och kommer att avslutas 2004. Cirka 500 anställda i cirka 125 lag anmälde sig och testade sin kondition.

Nyckeltal för heltidssjukfrånvaron i december 2003

Frånvarolängd	Antal sjukdagar/anställd		Anställda som varit sjuka i december, procent	
	2003	2002	2003	2002
1-14 dagar	0,46	0,40	13,4	11,9
15-60 dagar	0,17	0,20	1,0	1,2
61- dagar	2,15	2,33	7,2	7,6

Vid motsvarande aktivitet år 2001 anmälde sig 1 400 anställda.

Jämställdhet

Jämställdhetsgruppen har under året haft nio sammanträden samt två hearingar med chefer och fackliga företrädare. Syftet med hearingarna var att ge en bild av hur arbetet med jämställdhet fungerar i praktiken och att ge jämställdhetsgruppen synpunkter på jämställdhetsplanen.

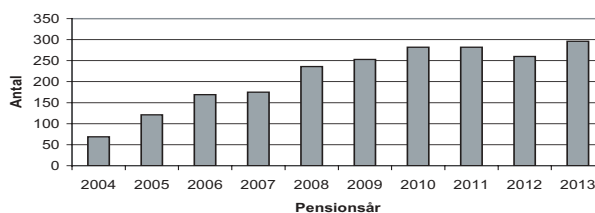
Hearingen som form för utvärdering uppskattas både av chefer och fackliga företrädare som ett bra tillfälle till erfarenhetsutbyte.

Framtiden

Från och med 2002 har samtliga anställda möjlighet att välja vid vilken ålder man vill avgå med ålderspension, som tidigast vid 61 år och som senast vid 67 år. Detta innebär svårigheter att bedöma pensionsavgångarna under de närmaste åren. Nedanstående diagram visar förväntade pensionsavgångar med utgångspunkten 65 år som tidpunkt för ålderspension.

Av de anställda mellan 61 och 67 år som slutade sin anställning i kommunen under 2003 var genomsnittsåldern 63,6 år.

Pensionsavgångar 2004-2013

Utbildning

Förskoleverksamheten

Den 1 januari infördes allmän förskola för fyra- och femåringar. Den allmänna förskolan utgör det sista steget i förskolereformen vars syfte är att betona det pedagogiska perspektivet i förskolan, att förskolan i första hand är till för barnets egen skull, dess omsorg utveckling och lärande. Betonningen av förskolans pedagogiska roll gör att frågan om vilka barn som inte nås av förskolan får en ökad betydelse. Den allmänna förskolan är ingen ny verksamhet. Det nya är att förskolan har blivit tillgänglig för alla barn från fyra års ålder. De fyra- och femåringar som inte har någon placering i förskola ska erbjudas plats från och med höstterminen det året de fyller fyra år och platsen är avgiftsfri.

I Norrköping var det vid införandet av allmän förskola endast ett litet antal 4-5 åringar, cirka 50 barn per åldersgrupp, som inte redan hade plats i någon form av förskoleverksamhet. Allmän förskola nyttjas också av föräldralediga föräldrar.

Antalet barn i förskoleverksamheten var under året 5 690 varav 544 barn i enskild förskoleverksamhet, en ökning med 114 platser jämfört med år 2002. Volymsökningen beror dels på att åldersgruppen 1-5 år har ökat något och att föräldraledigas barn i högre utsträckning går kvar i förskolan när de får syskon.

Andelen barn som är placerade i någon form av förskoleverksamhet är fortfarande förhållandevis hög i jämförelse med andra kommuner.

Samarbetet mellan öppna förskolan, socialtjänsten och landstingets mödra- och barnhälsovård har fortsatt att utvecklas under året, bland annat när det gäller samarbetsformer, kompetensutveckling och lokalisering. I Skärblacka är sedan i höstas öppna förskolan och barnhälsovården samlokaliserade i Sågräffens lokaler. Socialtjänsten ingår i verksamheten och en kontaktbarnmorska är knuten till verksamheten.

Personaltätheten i förskolan har ökat något i jämförelse med 2002. Antalet barn per årsarbetare har minskat med en tiondel från 6,0 barn per årsarbetare till 5,9 barn per årsarbetare. Personaltätheten har ökat de senaste åren, men Norrköping ligger fortfarande under snittet i förhållande till jämförbara kommuner.

Statsbidraget för kvalitetssäkrande åtgärder inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg med 6,4

mkr tillsammans med satsningen i skolplanen med 1,5 mkr har även under 2003 använts till personalförstärkande åtgärder i förskolan.

Förskoleklass, grundskola och särskola

Under de senaste åren har antalet elever i åldersgruppen 6-11 år i Norrköpings kommun minskat med cirka 900 vilket motsvarar 18 procent av hela åldersgruppen. Någon minskning av lokalbehovet har inte skett i motsvarande omfattning i de lägre åldrarna.

2003-04-15 beslutade barn- och ungdomsnämnden att anpassa verksamheten inom Kolmården, Kvillinge och Klockaretorpets verksamhetsspår.

Kvarsebo skola, Simonstorps skola, Klockspelets förskole- och skolverksamhet samt Valthornets skolverksamhet stängdes till höstterminen 2003 på grund av minskande elevantal och för att anpassa kostnaderna till barn- och ungdomsnämndens budgetram för 2003.

Kastanjettens öppna förskola flyttade till Valthornets lokaler. Ektorps, Norsholms och Svärtinge öppna förskolor upphörde med sin verksamhet från hösten 2003.

Antalet elever i förskoleklass och grundskola var under 2003 14 545 varav 962 gick i fristående skolor vårterminen 2003 och 1119 höstterminen 2003 en ökning med 157 elever. Största delen av ökningen beror på ökad intagning till Kunskapsskolan Strömmen samt Larssons skola. 60 procent av alla elever som går i fristående skolor kommer från utbildningsområdena 2 (Djäknepark, Regnbågen), 3 (Eneby, Haga/Matteus, Karlshov, Svärtinge) och 6 (Ektorps, Vilbergen/Skarphagen, Victoria).

I enlighet med skolplanen har skolor med skolår 5 genomfört och redovisat resultat på de nationella proven i svenska, matematik och engelska läsåret 2002/2003.

90 procent av eleverna har nått målen i svenska, 87 i matematik och 88 i engelska, vilket visar på en förbättring av resultatet på kommunnivå.

Av de elever som lämnade grundskolans skolår 9 våren 2003 var 88 procent behöriga till gymnasieskolan, det vill säga hade minst godkänt betyg i ämnena svenska matematik och engelska.

Andelen behöriga våren 2002 var 86 procent, alltså en förbättring av resultaten.

Utbildning

Av de elever som gick ut årskurs 9 vårterminen 2003 saknade 165 elever gymnasiebehörighet, vilket är en förbättring med 2 procent jämfört med föregående år men något under genomsnittet för jämförbara kommuner.

Under 2002 steg antalet anmälningar till Skolverket om brister i verksamheten dramatiskt från 9 anmälningar året innan till 29. Under 2003 har därför stora insatser gjorts för att förbättra skolornas rutiner i elevvården, dokumentation av insatser med mera. Anmälningarna visade också på ett stort behov av insatser för barn med komplicerad problematik. Utvecklingsarbetet med att motverka placeringar och andra sÄrlösningar för barn (Barn, ungdom social i samverkan, BUSS) har under året påbörjats i samverkan mellan barn- och ungdomsnämnden och socialnämnden. Avsikten är att Åstadkomma kvalificerade stödinsatser i miljön för de barn och ungdomar som har de allra största behoven av samhällets stöd för att trygga deras uppväxtmiljö och därmed deras personliga och kunskapsmässiga utveckling. Beslut har under året tagits i Barn- och ungdomsnämnden att inrätta stödteam med helhetsperspektiv (jfr skoldaghem enligt beslut i Kommunfullmäktige) i Hageby respektive Haga/Eneby och insatser planeras även i Klockaretorpet.

Antal barn i förskola och skolbarnomsorg	2003	2002
Antal barn i förskoleverksamhet	5 690	5 576
Varav barn i kommunal förskola.....	4 821	4 654
Varav barn i enskild förskola	544	530
Varav barn i familjedaghem	325	392
Varav barn till föräldralediga	399	264
Varav barn till arbetsökande	678	608
Antal barn i skolbarnsomsorg 6-12 år.....	4 619	4 847
Varav kommunalt fritidshem	4 116	4 399
Varav enskilt fritidshem	211	181
10-12 årsverksamhet	292	267

Den enskilda förskoleverksamheten i Norrköping utgör cirka nio procent av förskoleverksamheten i Norrköping.

Kommunfullmäktige beslutade i december 2002 att inrätta en ny grupp för barn med DAMP/ADHD som startades i oktober 2003 i Djäkneparksspåret. Denna ingår i BUSS-gruppens arbete med att motverka placeringar och andra sÄrläsningar. Ytterligare en särskild undervisningsgrupp har inrättats för barn med autism/asperger på Oxelbergsskolan.

Norrköpings kommun har 11 kommungemensamma grupper som riktar sig till elever med komplicerad undervisningssituation där det inte är möjligt att möta elevens behov i hemskolan. Läsåret 2003/2004 är 104 elever placerade i kommungemensamma resursgrupper. Inför höstterminen 2003 sökte 53 elever till resursgrupperna varav 27 antogs.

PersonaltÄtheten i grundskolan har med hjälp av statsbidraget till personalförstärkningar och den egna

Antal elever i kommunala skolor 2003-10-15

Utbildningsområde	0	1-3	4-6	7-9	Total
1 Hageby, Navestad mfl	232	759	886	866	2 743
2 Djäknepark, Regnbågen.....	182	535	593	614	1 924
3 Eneby, Haga, Matteus mfl.....	169	639	798	775	2 381
4 Kolmården, Kvillinge.....	171	574	659	608	2 012
5 Skärblacka, Vikbolandet.....	195	635	762	699	2 291
6 Ektorp, Skarphagen, Victoria.....	221	754	664	607	2 246
7 Klockaretorpet	72	281	277	318	948
Totalt	1 242	4 177	4 639	4 487	14 545

Antal elever i fristående skolor 2003-10-15

	0	1-3	4-6	7-9	Total
An Noor.....	6	21	17	3	47
Kunskapsskolan Strömmen	0	0	102	321	423
Larssons skola.....	15	35	99	123	272
Rudolf Steinerskolan	19	64	79	81	243
Vindruvan.....	8	38	38	41	125
Total	48	158	335	569	1 110

Utbildning

kommunala satsningen ökat från 7,2 personal per 100 elever i grundskolan år 2000 till 7,9 hösten 2003. En ökning som överstiger skolplanens målsättning där målet är 7,6 personal år 2003. En tiondels ökning innebär cirka 13 årsarbetare. Denna ökning innebär att Norrköpings kommun ligger över snittet vid en jämförelse

med kommuner av Norrköpings storlek. Andelen lärare som saknar pedagogisk utbildning är dock fortfarande högre än i jämförbara kommuner.

Hela särskolan låg i den tidigare organisationen under gymnasienämndens ansvarsområde. Från och med 2003 delades särskolan upp så att den obligatoriska särskolan ligger under barn- och ungdomsnämnden. Särskild vikt har lagts vid särskolans integration med övriga verksamheter inom skolan. För de elever som är individintegrerade har stor vikt lagts vid att skapa goda förutsättningar för lärande och bemötande. För att öka personalen kompetens i särskolan har ett nätverk skapats med syfte att ge möjlighet till erfarenhetsutbyte och fortbildning.

En växande hotbild av brist på kompetenta lärare i landet har blivit allt tydligare.

Kommunen har valt att delta i projektet Attraktiv skola som en viljeyttring för att komma tillrätta med denna problematik. Projektet kommer att pågå till år 2006.

Syftet med projektet är att stärka kvaliteten i skolan och göra läraryrket mer attraktivt. Utvecklingsarbetet sker inom fem målområden; arbetsorganisation, utvecklingsmöjligheter i yrket, högskolesamverkan, näringslivssamverkan samt information.

Fyra förbättringsområden är i fokus i projektet Attraktiv skola i Norrköpings kommun; arbets- och ledningsorganisationen, utveckling i yrket, introduktionen av nyanställda lärare samt arbetsmiljö.

Ett antal karriärtjänster har inrättats i kommunen och en kartläggning över verksamhetsförlagd utbildning (VFU) påbörjats. Särskilt riktad kompetensutveckling pågår inom delprojekten Matematik/Naturvetenskap/Teknik, Läsrörelsen och Internationalisering.

Styrkeprojektet har inneburit en satsning på kompe-

Särskolan	2003	2002	2001	2000
Grundsärskola.....	86	85	83	83
Egen kommun.....	83	81	76	73
Annan kommun.....	3	4	7	10
Träningskola.....	86	80	74	66
Egen kommun.....	65	59	52	48
Annan kommun.....	21	21	22	18
Integrerade elever.....	32	28	33	38
Fristående skola.....	5	5	6	4

tensutveckling som erbjudits rektorer, studie- och yrkesvägledare samt politiker. I grund- och gymnasieskolan har ett utvecklingsarbete genomförts som har inneburit att skolledning och studie- och yrkesvägledare i samarbete har tagit fram en handlingsplan för studie- och yrkesvägledningen på den egna enheten.

Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

I den nya kommunala organisationen har gymnasienämnden från 2003 verksamhetsansvar för kommunal gymnasieskola, gymnasiesärskola, Lennings verksamhetsträning och särsvux. Den obligatoriska särskolan tillhör från och med år 2003 barn- och ungdomsnämnden.

En ny fristående gymnasieskola, "IT-gymnasiet" med lokaler i Gamla Lasarettet, påbörjade sin verksamhet hösten 2003. Sammanlagt fanns därmed i Norrköping sex fristående gymnasieskolor med sammantaget ca 325 intagningsplatser (år 1).

Tendensen är fortfarande att elever i större utsträckning söker gymnasieutbildning utanför kommunens gymnasieskolor, i första hand fristående gymnasieskolor men också utbildningar i andra kommuner och landstingets naturbruksutbildning. Under 2003 studerade cirka 950 norrköpingselever, cirka 21 procent, i en annan skola än Norrköpings kommuns gymnasieskolor.

Inom Östhammar har avtal träffats om "Fritt sök med närhetsprincip" för hela Östergötlands län. Det innebär att elever i mån av plats får studera i någon av de andra kommunerna. Avtalet tillämpas inför läsåret 2004/05

Ett gemensamt webbaserat intagningsystem har köpts in till länets tre intagningskanslier. Eleverna kan nu söka gymnasieutbildning via webben, vilket innebär arbetsavlastning för intagningskanslierna och studievägledarna. Systemet ger också bättre ifyllda

Utbildning

ansökningar, överblick över elevintagning per skola samt kontinuerlig uppföljning av intagningsarbetet. Systemet kommer att användas vid ansökan och intagning till läsåret 2004/05.

Den enkät som årligen genomförs med eleverna i år 2 i gymnasieskolan visar att verksamheten håller en fortsatt hög kvalitet. Gymnasieeleverna är lika nöjda med sin skola som tidigare, vilket framgår av mätområdet Övergripande i enkäten. Höga värden får även områdena Jämställdhet, Individuella valet och Psykosocial miljö. Värdena för Läromedel och utrustning samt Undervisning har dock sjunkit något jämfört med tidigare mätningar.

Av gymnasiestatistiken 2002/2003 framgår, att antalet lärare per 100 elever ligger kvar på 8,4, vilket är ett högt värde jämfört med referensgruppen "Större städer". Andelen elever med grundläggande behörighet till högskolan ligger på 88 procent och andelen som påbörjar högskolestudier inom tre år uppgår till drygt 42 procent. Däremot är den genomsnittliga betygspoängen för norrköpings eleverna nu lägre än för referensgruppen.

Arbetet med fördjupad elevdemokrati har fortsatt under året. Fokus har riktats mot att skapa väl fungerande elevråd och en struktur för elevinflytandet. Poänggivande kurser i demokratifrågor finns inom det individuella valet på två gymnasieskolor. Målsättningen är att alla skolor skall erbjuda dessa kurser.

Ett samarbete mellan gymnasiesärskolorna i länet har påbörjats. Arbetet sker inom ramen för Östsam och bland annat har seminarier genomförts kring delbetänkandet "För den jag är - Om utbildning och utvecklingsstörning" (SOU:2003:35) från den kommitté som utreder särskolans framtida utveckling. Ett nytt projekt inom ramen för särvux har inletts. Detta ska ge personer som gått ut gymnasiesärskolan en möjlighet till en 2-årig yrkesutbildning inom området social service. Utbildningen ska leda till arbete eller sysselsättning inom hemtjänsten och är ett samarbete med vård- och omsorgskontoret.

Kvaliteten i gymnasiesärskolan är fortsatt hög även om skillnader finns mellan skolorna. Ökat antal elever har inneburit fler elever i grupperna. Vid kvalitetsarbetet har särskild vikt lagts vid att följa upp hur särskolans elever deltar i skolornas elevdemokratiska arbete.

Ett nätverk för personalen i gymnasiesärskolan har skapats. Syftet är att de som arbetar i gymnasiesärskolan ska öka sin kompetens och ges möjlighet till erfarenhetsutbyte.

Särvux arbetar med flera projekt för att ge fler elever möjlighet till undervisning och för större utbud av kurser utifrån elevernas behov. Målsättningen är att alla elever som önskar ska få undervisning och att undervisningstiden per elev ska öka. Den genomsnittliga tiden är 2,3 timmar per vecka, vilket är något lägre än riksgenomsnittet.

Hösten 2003 beslutade gymnasienämnden om en omfattande omstrukturering av kommunens gymnasieskolor. Verksamheten vid Ingelstagsgymnasiet och Thapperska gymnasiet förläggs till Ebersteinska gymnasiet och verksamheten vid Marielundsgymnasiet samordnas med Hagagymnasiet. Ambitionen är att skapa ett effektivare lokalutnyttjande, en tydligare ekonomistyrning och en gemensam profil för de kommunala gymnasieskolorna. Sammantaget innebär omstruktureringen en kostnadsminskning beträffande lokaler och administrativ personal på cirka 10 miljoner kronor i helårseffekt. Sammanslagningarna genomförs den 1 juli 2004 och föregås av ett omfattande planerings-, anpassnings- och utvecklingsarbete.

Personalförsörjningen är en förändringsfaktor av mycket stor betydelse. Antalet pensionsavgångar kommer att öka kraftigt de närmaste åren både bland lärare och skolledare. Flera projekt inom ramen för "Attraktiv skola" syftar till att säkerställa och förbättra rekryteringen av nya lärare. För skolledarna görs särskilda satsningar genom introduktionsutbildning och den så kallade Ledarskapsakademien, som genomförs i samarbete med andra kommuner för att rekrytera framtida skolledare.

Vuxenutbildningen

En ny förordning om kommunal vuxenutbildning gäller från och med 1 januari 2003.

En lag och en förordning om rekryteringsbidrag har trätt i kraft den 1 januari 2003.

Kommunen ansvarar för handläggningen av rekryteringsbidraget enligt lokala riktlinjer för vilka som tillhör målgruppen för bidraget. På uppdrag av rektor för vuxenutbildningen yttrar sig informatörerna över

Utbildning

huruvida den sökande tillhör målgruppen. Medlen handhas av CSN.

Norrköpings kommun beviljades cirka 4 mnkr i statligt stöd för utveckling av infrastruktur för vuxnas lärande. Medlen har efter intresseanmälan fördelats på tretton olika projekt.

Projektet har under november månad slutredovisats till Myndigheten för skolutveckling. I slutredovisningen konstaterar kommunen att målet med infrastruktuursatsningen delvis har uppnåtts. Det som återstår är huvudsakligen att fullfölja intentionerna att skapa en sammanhållen kommunal vuxenutbildning.

En *upphandling* av grundläggande datautbildning inom den gymnasiala vuxenutbildningen har gjorts i samarbete med kommunens upphandlingsenhet. Ramavtal har skrivits med 2 utbildningsanordnare.

Ramavtalen för grundläggande datautbildning gäller 2004-01-01 till 2005-12-31 med möjlig förlängning ett plus ett år. De gällande ramavtalen för övrig gymnasial vuxenutbildning har förlängts att gälla 2004. Möjlighet finns att förlänga dessa ytterligare ett år.

Hela kommunens vuxenvägledning har

samlats organisatoriskt i en enhet, Infoteket. Personalen består av 5,5 tjänster som vägledare samt två informatörer. I mars 2003 flyttade Infoteket in i egna lokaler på Hospitalsgatan 21 i anslutning till arbetsförmedlingen. Samarbetet mellan kommunens vägledare och arbetsförmedlingens personal fortsätter, bland annat bemannar arbetsförmedlingens och kommunens personal gemensamt den ”öppna delen” av verksamheten.

Östsam har ett regionalt ansvar för samordning av infrastrukturen för vuxnas lärande. Östsam har skapat ett nätverk kring vuxenutbildning för länets kommuner. En avsiktsförklaring har utarbetats i samverkan mellan länsarbetsnämnden, arbetsförmedlingen och Östsam. Den avser att utveckla samverkan mellan kommunal vuxenutbildning och utbildning som bedrivs av arbetsmarknadsverket i Östergötland

	Årsstudieplatser		
	2003	2002	2001
Kommunal vuxenutbildning			
Gymnasial vuxenutbildning			
- allmänna ämnen.....	856	609	817
- orienteringskurser.....	57	81	211
- yrkesutbildningar	591	893	1609
Totalt antal helårsplatser, gymnasial.....	1504	1583	2637
Grundläggande vuxenutbildning	305	310	320
SFI utbildning (svenska för invandrare)	330	330	330
Särvux.....	101	87	78
Påbyggnadsutbildningar.....	143	147	135
Totalt antal helårsplatser i kommunal vuxenutbildning. 2383	2383	2457	3500
Logik och transportekonomi	60	30	30
Kvalificerat inköp	30	10	0
Totalt antal helårsplatser inom KY	90	40	30
Totalt antal studerande, helårsplatser	2473	2497	3530

Vård och omsorg

Viktiga händelser under året

För kommunen som helhet innebar verksamhetsåret 2003 inte enbart genomförande av en ny kommunal organisation utan också införande av en ny styrmodell. Den nya styrmodellens ledord är dialog, helhets- syn, långsiktighet, tydlighet och systematiskt kvalitetsarbete. I den nya styrmodellen är verksamhetsnämndernas styrinstrument gentemot de egna verksamheterna uppdragsplanen. Då uppdragsplanen är nämndens styrinstrument och skall ange vägval har nämnden under året satsat på att öka ledamöternas kunskap och förståelse för de processer och den verksamhetsplanering, som den nya styrmodellen innebär. Nämnden har tillsammans med vård- och omsorgskontorets ledningsgrupp arbetat med att finna en struktur för sin verksamhetsplanering. Första steget innebar att enas om en gemensam nulägesbeskrivning att utgå från. I steg två fastställdes verksamhetsidé och de framgångsfaktorer, som skall känneteckna nämndens alla verksamheter. Steg tre innebar, att nämnden fastställde klart mätbara mål i fem perspektiv det viktl säga brukar-, medarbetar-, verksamhets-, ekonomi- och utvecklings-/förnyelseperspektiv. Vägval och huvudinriktning på de aktiviteter, som skall leda fram till målen, fastställdes. Likaså fastställdes en kommunikationsplan, vilken tydligt beskriver de krav på kontinuerlig uppföljning och utvärdering, som nämnden har.

Handikappomsorg

Barn och ungdom

Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsidé anger, att barns och ungdomars behov skall synliggöras, lyftas fram och tillgodoses i samverkan med föräldrar, närstående och andra för barnet/ungdomen viktiga personer i omgivande nätverk, där helhetssynen på barnets/ungdomens behov alltid står i centrum. Utifrån verksamhetsidén angavs som mål, att föräldrar till barn och ungdomar med flerfunktionshinder skall kunna erhålla stöd och insatser utifrån en basfunktion, som har till uppgift att samordna samtliga insatser utifrån en helhetssyn på familjens situation och barnets/ungdomens behov.

Under 2003 har en helt ny verksamhet för fyra mycket svårt flerfunktionshindrade barn startats. Centrum för verksamheten är utöver barnens föräldrahem ett nybyggt korttidshem, varifrån barnens behov av stöd av personlig assistans i föräldrahemmet, i

skolan, på fritiden eller vid sjukhusvistelse utgår och samordnas av en koordinator/enhetschef kombinerat med den vistelse i korttidshemmet, som familjen behöver som avlösning.

Koordinatorn samordnar cirka 500 – 700 timmar personlig assistans per barn och månad och ser till, att antalet personliga assistenter kring varje barn är så få som möjligt och följer barnet var han eller hon än befinner sig för att både barnet och familjen skall kunna uppleva trygghet och kontinuitet. Verksamheten vid Katterumsvägen visar, att den av nämnden fastställda målsättningen har kunnat uppnås. Här finns ett väl fungerande brukarråd, som har funnits med i hela planeringsprocessen från den fysiska utformningen av fastigheten och anställning av medarbetare fram till verksamhetens start. Brukarrådets roll övergår nu till att vara en aktiv part i utvecklingen av verksamhetsinnehåll.

Under året har ytterligare ett korttidshem för funktionshindrade ungdomar kunnat öppnas vid Herrebrogatan. Detta korttidshem vänder sig till funktionshindrade ungdomar med autism och har byggts upp i nära samarbete med ungdomarna och deras familjer utifrån en helhetssyn på ungdomarnas och familjernas behov, där ungdomarna står i centrum. Ungdomarnas korttidsvistelse har tidigare funnits inom ett korttidshem kombinerat med skolundervisning. Flyttningen till det nya korttidshemmet har inneburit, att ungdomarna har fått en trygg, väl strukturerad och aktiv vardag, som har medfört en ökad livskvalitet både för dem och deras familjer. Den nu vunna erfarenheten visar, att lokalmässig samordning av korttidshem och skolundervisning i framtiden helt skall undvikas, då miljön blir alltför orolig att vistas i för de ungdomar, som med hänsyn till sitt funktionshinder behöver en väl strukturerad tillvaro.

Inom handikappomsorgens ansvarsområde för stöd och insatser till familjer med barn och ungdomar, vilket omfattar personlig assistans, korttidsvистер, avlösarservice, läger och andra fritidsaktiviteter, har de olika verksamheterna under året byggt upp ett samarbete över verksamhetsgränserna med barnet/ungdomen i centrum, där samtliga insatser samordnas av en enhetschef/basfunktion. Detta innebär, att familjerna oavsett vilket stöd, som efterfrågas, alltid kan vända sig till en och samma person. Utöver att detta arbetssätt ger familjerna en större trygghet, har

Vård och omsorg

det under året också möjliggjort, att drygt 40 nytillkomna barn och ungdomar har kunnat nyttja de olika verksamheterna inom befintlig budgetram.

56 ungdomar får till exempel sitt behov av korttidsvistelse tillgodosett i utflyktsform under fyra tillfällen på våren och fyra tillfällen på hösten. Som en följd av det förändringsarbete, som har genomförts under år 2003 kommer ungdomarna från och med år 2004 utan ökad kostnad att kunna erbjudas korttidsvistelse i utflyktsform en gång per månad. Samarbetet över verksamhetsgränserna innebär också, att vård- och omsorgsnämndens kostnader för korttidsvistelser i jämförelser med andra kommuner är mycket låg.

Drottninggatans ungdomsboende om sju platser är ett "träningsboende" för funktionshindrade ungdomar, som är på väg att lämna föräldrahemmet och behöver stöd i övergången till det egna vuxenlivet. Ungdomsboendet planerades för lindrigt utvecklingsstörda ungdomar.

Målgruppen har förändrats sedan starten och de "nya" ungdomarnas behov ställer krav på en helt annan inriktning än vad som planerades. Träningsboendets målgrupp är idag funktionshindrade ungdomar med neuropsykiatriska diagnoser kombinerat med en social problematik, vilket kräver en helt annan inriktning av verksamheten.

Personalen har antagit denna utmaning och ändrat sin verksamhetsinriktning efter den nya målgruppen. Arbets sättet idag kräver en tydliggörande pedagogik med användning av kognitiva hjälpmedel. Drottninggatans verksamhetsinriktning minskar behovet av placeringar av ungdomar i till exempel skolhem utanför kommunen.

Socialpsykiatri

Socialpsykiatrin har under året varit föremål för en total kartläggning av målgruppens behov ställt i förhållande till tillgängliga resurser. Nuvarande kommunala verksamheter byggdes upp i samband med psykiatireformens genomförande 1995 och från den då kända målgruppens behov. Målgruppen har förändrats och framför allt har medelåldern sjunkit väsentligt. Detta innebär också behov av både avveckling och vidareutveckling av olika verksamheter för att skapa en organisation som kan möta dagens målgrupps behov av strukturerade och individuellt anpassade insatser i ett så tidigt skede som möjligt; kun-

na erbjuda social rehabilitering ur ett helhetsperspektiv, där den psykiskt funktionshindrade alltid står i centrum; kunna erbjuda så stor del som möjligt av stöd och insatser i öppenvård och därmed minska behovet av särskilda boendeformer samt få ett optimalt utnyttjande av tillgängliga personella och ekonomiska resurser. Beslut om en ny samlad organisation fattades i december 2003 och kommer att verkställas under 2004.

I juni 2003 startade Åsen habiliteringsboende om 6 platser för personer med särskilt svåra psykiska funktionshinder. Boendet ger möjlighet till stadigvarande boende kombinerat med ett kvalificerat metodiskt behandlings- och rehabiliteringsprogram utifrån varje enskild boendes behov. Habiliteringsboendet är ett samverkansprojekt mellan kommunen och Östergötlands landsting, psykiatricentrum byggt på ett femårigt samverkansavtal. Verksamheten är ur psykiatrisynpunkt ett unik samverkansprojekt mellan en kommun och ett landsting.

Bostäder med särskild service för vuxna (säbo)

Säboplanen för år 2003 har kunnat fullföljas enligt antagna beslut, vilket innebär, att tre nya boendeenheter om totalt 22 platser för vuxna funktionshindrade personer med utvecklingsstörning, autism och autismliknande tillstånd har startats. Därtill har Lindövillans boendeenhet för svårt neurologiskt funktionshindrade personer kunnat flyttas till ny fastighet, vilket har medfört, att samtliga boende har erhållit fullvärdiga lägenheter. Enheten har också utökats med en plats. Boendeenheten Emil Hedelius gata har avvecklats helt enligt vård- och omsorgsnämndens långsiktiga målsättning, att säbo-enheter som saknar fullvärdiga lägenheter successivt skall avvecklas.

Personlig assistans.

Inom personlig assistans har ett utvecklingsarbete pågått för att försöka finna en organisation, där ett effektivt utnyttjande av tillgängliga resurser kan kombineras med de funktionshindrades rätt att själva kunna få styra sin assistans. Ett samverkansavtal mellan den funktionshindrade och kommunen har tagits fram, som reglerar både kommunens och den funktionshindrades ansvar för samverkan kring utförande av insatserna.

Insatsen personlig assistans enligt LASS utnyttjas idag av allt fler personer med mycket svåra funktions-

Vård och omsorg

hinder, där gränsdragningen mellan landstingets ansvar för sjukvårdande insatser och kommunens ansvar för sociala insatser blir allt svårare.

Oroväckande är också den ökning av antalet nytillkomna beslut om personlig assistans, som har fattats av försäkringskassan och där kommunen automatiskt får det ekonomiska ansvaret för de 20 första timmarna per vecka.

Under 2003 har totalt 19 nya personer med beslut om assistans enligt LASS tillkommit i förhållande till 2002. Flertalet av dessa har privata utförare, varvid kommunen enbart har att betala ut ersättning för de 20 första timmarna per vecka samt sjuklön till de privata utförarna. Här har kommunen varken något inflytande på beslut eller utförande av tjänsten

Daglig verksamhet

Inom den dagliga verksamheten pågår två projekt med stöd av EU-medel, växtkraft mål 3.

Det är dels ALF-projektet om 15 platser. ALF betyder arbete, lärande och fritid och vänder sig till funktionshindrade ungdomar för att öka deras anställningsbarhet inom den öppna arbetsmarknaden.

Inom ALF kombineras och varvas individanpassad undervisning för att möta krav på kunskap för att klara arbetsuppgifter med möjlighet till praktisk träning inom olika arbetsplatser. Under 2003 har totalt 26 personer deltagit i projekt ALF, vars inriktning är att försöka få de funktionshindrade till att ta ett ökat egenansvar på många områden. Att göra dem mer delaktiga och få dem att tänka själv och bli mer självständiga. ALF-projektet har också arbetat med att skapa olika nätverk som på lång sikt kan göra det bättre för de funktionshindrade. Som exempel kan nämnas ett företagsnätverk med representanter för några av de företag, som vård- och omsorgskontorets arbetslivskonsulenter samarbetar med. Inom ALF har också en mötesplats med kamratstödande insatser tillskapats. Alf projektet kommer under 2004 att gå vidare med att försöka finna formerna för rätt stöd för deltagare med funktionshinder och missbruksproblem samt också försöka bygga upp ett nätverk för föräldrar med utvecklingsstörning.

Det andra projektet är FILA, ”funktionshindrade i lärande arbete”, vars målsättning är att bli ett kommunalt kunskaps- och kompetenscenter kring funktionshinder. FILA:s idé är att funktionshindrade ung-

domar själva efter utbildning kan sprida information och kunskap om sitt eget funktionshinder. Under 2003 har ungdomar i FILA-projektet i första hand koncentrerat sin information till skolelever i olika åldrar. Projektet kommer under 2004 att gå vidare med information till personal inom till exempel kommunal eller landstingskommunal verksamhet. En tidningsproduktion, där deltagare i projektet intervjuar tjänstemän och politiker samt gör reportage från olika verksamheter inom LSS, planeras också för 2004.

Äldreomsorg

Stöd i ordinärt boende.

Hemtjänsten har under året genomgått stora organisatoriska förändringar. Sammanslagning av flera hemtjänstgrupper har genomförts, dels på grund av förändrad ärendemängd och dels på grund av behov av bättre och mer ändamålsenliga lokaler.

Utredning om möjlighet att förändra insatser inom hemtjänsten, som inhandlande av dagligvaror, städning, tvätt och matdistribution har påbörjats under året och beräknas vara klar vid halvårsskiftet 2004. Målsättningen med förändringen är att möjliggöra en kvalitativ utveckling av den sociala omvårdnaden och omsorgen inom hemtjänsten samt därtill ett bättre utnyttjande av personalens kunskap och kompetens.

Hemtjänstenheten Vallmon, vilken var specialiserad på kvalificerad vård avvecklades under andra halvåret. I kommunens och landstingets kärva ekonomiska läge fanns inte möjlighet att driva denna verksamhet vidare. Den kunskap och de erfarenheter som vunnits ur detta arbetssätt skall användas inom kommunens hemtjänst och primärvårdens hemsjukvård.

Dagcentraler och dagverksamhet.

Beslut om förändring av dagcentraler och dagverksamhet för äldre i eget boende fattades av vård- och omsorgsnämnden vid dess sammanträde i juni 2003. Det innebär bland annat, att verksamheten numera ska bestå av dagverksamheter med biståndsbedömda insatser, aktivitetscentra och träffpunkter. Förändringen innebär vid fullt genomförande en minskad kostnad för denna verksamhet med 40 procent i förhållande till tidigare organisation.

Under andra halvåret 2003 har arbetet med att genomföra beslutet varit intensivt. Vid årsskiftet 2003/2004 är detta till allra största delen klart. I vissa fall

Vård och omsorg

har behov av lokalanpassningar försenat genomförandet.

Särskilt boende.

Planen för särskilt boende som tagits fram under året innebär en fortsatt modernisering av det särskilda boendet för äldre. Boendet måste svara upp till dagens krav för kvalificerad vård och omsorg utifrån de boendes behov och ur arbetsmiljösynpunkt. Enligt den antagna säbo-planen skall äldreomsorgen år 2010 endast ha enheter med godkänd standard samt därtill ett tillskott av 102 nya platser.

Äldreboendet Tegelgården med 48 platser startade sin verksamhet under april 2003. Dessa platser blev inte det planerade tillskott för äldreboende, som var tänkt utan blev i stället ersättningsplatser för andra boendeheter, vilka arbetsmiljöinspektionen inte godkänt för personer med omfattande vårdbehov. 23 platser inom Wijkagårdens äldreboende,

28 servicelägenheter vid Trädgårdsgatan och 20 platser vid Strömbacken har avvecklats av samma anledning.

Under 2003 har vård- och omsorgsnämnden beslutat om intagningsstopp till servicelägenheter. Denna nivå för äldreboende kommer inte att erbjudas i fortsättningen.

Taxor.

Under året har justeringar gjorts i kommunens taxebestämmelser, bland annat med anledning av det höjda basbeloppet.

Verksamhetens utveckling och kvalitet

Under 2003 utarbetades och antogs av vård- och omsorgsnämnden riktlinjer och rutiner för klagomålshandling med syftet att uppnå enhetlighet i hur brukares och anhörigas synpunkter och klagomål, både positiva och negativa tas om hand, så att de kan känna sig respekterade, kunna må bättre och äldre- och handikappomsorgens tjänster också kunna utvecklas med ett brukarperspektiv i fokus.

Inom äldreomsorgen har projektet Individuella målplaner, IMP, slutförts. Målet med projektet har varit att stärka brukarnas självbestämmande och delaktighet vid utförande av beslutade insatser genom en individuell målplan som brukaren fastställer tillsammans med ansvarig personal. Utvärdering av projek-

tet har genomförts och resultatet visar att personalen är positiv till att arbeta med IMP. Arbetet med att införa detta arbetssätt pågår och skall var helt infört vid 2004 års slut.

Inom handikappomsorgen övergick kvalitetsprojektet "Omslaget" under året från projektform till införlivande i ordinarie verksamhet. Ett antal nätverk och förbättringsgrupper fortsätter att arbeta över enhetsgränser med ständiga förbättringar och lärande av varandra.

Norrköpings kommun är en av pilotkommunerna i Kommunförbundets satsning "Ett bättre jobb". I projektet deltar från Norrköping vård- och omsorgsnämndens äldreverksamheter.

Investors in People, IIP är den engelska benämningen på ett internationellt beprövat arbetssätt, vars syfte är att "ta pulsen på" och förbättra en organisation eller arbetsplats genom att ständigt utveckla medarbetarna. IIP innebär ett systematiskt arbete på olika områden, där det finns ett gap mellan medarbetarnas uppfattning och uppsatta mål.

IIP startar med en enkätundersökning till samtliga medarbetare och ett antal individuella intervjuer. Dessa sammanställs i ett flertal "svaga punkter", som både medarbetare och organisation behöver förbättra.

Identifieringen av de svaga punkterna innebär därefter, att ledning och medarbetare arbetar tillsammans med det förbättringsområden, som har identifierats. IIP har visat på ett stort engagemang bland de medarbetare, som har deltagit i projektet. Förbättringsområde efter förbättringsområde har medarbetare och arbetsledning gemensamt arbetat sig genom. Nya förbättringsområden identifieras ständigt, vilket innebär att förbättringsarbetet blir en ständigt återkommande och naturlig lärande process i det vardagliga arbetet.

Under året har samarbetet mellan Äldrecentrum, Norrköpings kommun och Linköpings universitet vidareutvecklats vid praktik- och utvecklingsområdet inom Eneby. Samarbetet drivs i projektform. Kompletterande till denna samverkan har samverkan med Campus Norrköping fördjupats inom både äldre- och handikappområdet.

Rutiner för avvikelserapportering har tillsammans med medicinskt ansvariga sjuksköterskor reviderats

Vård och omsorg

och vidareutvecklats för att i den dagliga verksamheten kunna användas som ett instrument för förbättringar.

Inom handikappomsorgens myndighetsutövning har under 2003 bedrivits ett utvecklingsarbete kring utredningsmetodik med målsättningen att dels kunna förbättra beslutsunderlag och dels kunna öka den enskildes rättsäkerhet vid ansökan om stöd och insatser. Inom både äldre- och handikappomsorgen har med speciell inriktning på utveckling av samarbetet mellan myndighetsutövning och utförare en gemensam kompetensutveckling påbörjats. Utöver detta har samarbetet mellan myndighetsutövning och utförare mer konkret utvecklats och förstärkts genom omdisponering av biståndshandläggare- och handikappkonsulttjänster till dels vårdplanerare på Vrinnevisjukhuset samt dels koordinatörer för samordning av utnyttjande av platser inom särskilt boende för både äldre och funktionshindrade omfattande såväl permanent boende som korttidsvård.

Behovet av kontaktpersoner och stödfamiljer inom handikappomsorgen är stort. Under år 2003 har därför verksamheten arbetat med att utveckla sin arbetsmetodik både vad gäller rekryteringsfasen och det kontinuerliga stödet till de personer, som anmäler sig som kontaktpersoner eller stödfamiljer. Den personliga assistentgruppen har gjort en genomgripande genomgång av de processer, som verkställighet av personlig assistans innebär för att kunna både effektivisera sin verksamhet och höja kvaliteten i utförda tjänster.

Inom Wreta-projektet har kommunens samarbete med landstinget fortsatt att utvecklas under 2003 i form av bl a gemensamt framtagande av

- handlingsprogram för vård och omsorg av långvarigt sjuka i hemmet,
- handlingsprogram för vård i livets slutskede,
- handlingsprogram för rehabilitering av äldre långvarigt sjuka och yngre neurologiskt funktionshindrade,
- riktlinjer för delegering av hälso- och sjukvårdsuppgifter samt överenskommelse om rätt för kommunen att debitera landstinget för utförda sjukvårdsuppgifter utan samtidigt utförd hemtjänst.

Under året har också policy/riktlinjer för olika områden utarbetats, såsom kostpolicy för äldre- och han-

dikappomsorgen samt riktlinjer för den fysiska utformningen av bostäder med särskild service för äldre och funktionshindrade.

Inom handikappomsorgens barn- och ungdomsområde har under 2003 genom en fördjupad granskning av de olika processer, som finns kring funktionshindrade barn och ungdomar från ansökan via beslut till verkställighet av det stöd och de insatser, som har beviljats, bedrivits ett förbättringsarbete där barnet, ungdomen och dess familj står i centrum. Ett förbättringsarbete som också har lett till ett effektivare utnyttjande av tillgängliga resurser.

På samma sätt har inom verksamhetsområdet personlig assistans för vuxna funktionshindrade en genomgång av de olika processer, som finns från beslut om insatsen till hur verkställigheten genomförs, ägt rum. Ett antal förbättringsområden har identifierats och förbättringsarbeten har påbörjats.

På gemensamt uppdrag från landstinget i Östergötland, Söderköpings och Norrköpings kommuner har en utvärdering av psykiatireformens genomförande ur ett brukarperspektiv genomförts i östra länsdelen. Syftet med utvärderingen har varit att följa upp insatserna för psykiatireformens målgrupp i östra Östergötland samt också följa upp närståendes erfarenheter efter reformens genomförande. Studien innehåller två delar dels intervju med enskilda och dels fokusgruppsintervju med närstående. Totalt 54 personer i östra länsdelen har intervjuats.

Vård- och omsorgsnämndens psykiatrisamordnare har varit en av tre utvärderare. Utvärderingen slutfördes vid årsskiftet 2003/2004 och visar, att flertalet av de intervjuade var nöjda med sin situation. Självtändigheten var en viktig faktor för de intervjuade. Minst nöjd var gruppen vad gäller möjligheten till sysselsättning. Utvärderingen visar också, att personalens bemötande av målgruppen för att de skall kunna uppnå trygghet och kunna skapa sig en god livsmiljö är oerhört viktigt.

En genomgripande uppföljning av de särskilda boendeheter inom socialpsykiatrin, som drivs av extern (privat) utförare har under året genomförts av handikappomsorgens programgrupp tillsammans med nämndens doktorand. Slutrapporten kommer att presenteras för vård- och omsorgsnämnden i april 2004.

Vård och omsorg

På samma djupgående sätt har den för äldre- och handikappomsorgen i egen regi drivna gemensamma korttidsvården följts upp. Denna slutrapport kommer att presenteras för vård- och omsorgsnämnden i mars 2004.

Volym – Äldreomsorg

Norrköpings kommun har en låg andel av befolkningen 65 år och äldre, som bor i särskilt boende i jämförelse med Linköping, Jönköping, Västerås och Örebro. Då det inte finns någon större skillnad i åldersfördelningen mellan de olika kommunerna, förklaras skillnaden med, att Norrköping medvetet har satsat på stöd i det ordinära boendet.

Äldreomsorgens utveckling från 1998 till och med 2003 ekonomiskt och verksamhetsmässigt enligt bokslut redovisas i den övre tabellen nedan.

Av äldreomsorgens bruttokostnad beräknas 60 procent åtgå för särskilt boende. I jämförbara kommuner är kostnadsandelen för särskilt boende omkring 70 procent.

Under slutet av 90-talet har kostnadsandelen förskjutits alltmer till det särskilda boendet. Förklaringarna är flera:

- ökningen av antalet äldre i de högsta åldersgrupperna, vilka har behov av särskilt boende;
- omvårdnads- och sjukvårdsbehovet har ökat, vilket kräver mer personalinsatser ,
- högre standardkrav på boendet och därmed ökad kostnad. Flerbäddsrums har ersatts med eget rum och hygienrum.

Boendestandarden för äldreomsorgen har höjts radikalt sedan 1992, då merparten av sjukhemsplatserna återfanns i flerbäddsrums. Idag utgörs endast 85 platser av äldreboendets 1 407 platser av tvåbäddsrums. Dessa används framförallt till korttidsvård.

Stöd till personer i ordinärt boende

Allt fler äldre med stora omvårdnads- och sjukvårdsbehov bor kvar i ordinärt boende. Det kan innebära hjälp av hemtjänst vid flera tillfällen under dagen och även under kväll och natt. Vissa har också hjälp av primärvården eller är anslutna till den lasarettanknutna hemsjukvården (LAH). Anhöriga/närstående bistår med stora insatser.

År 2003 utfördes 1 242 100 timmar hemtjänst. 2 372 personer hade hemtjänst i oktober 2003. Av dessa var 73 procent kvinnor. Hemtjänstvolymen har bara ökat marginellt de senaste åren.

Omkring 1 500 personer i eget boende hade beviljats **trygghetslarm** 2003. Trygghetslarm innebär, att man har en larmanläggning i hemmet som är lätt att använda. Med denna kan den enskilde samtala med personal och också tillkalla hjälp i akuta lägen.

Vid årsskiftet 2003/2004 hade 1 260 personer beslut om **matdistribution** varav 298 eller 24 procent hade någon form av hjälpinsats i samband med distributionen.

Cirka 130 personer per månad har bistånd i form av **korttidsboende**.

Antalet äldre fortsätter att öka under de närmaste

Total kostnad och fördelning på vissa äldreomsorgsverksamheter, tkr

	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Äldreomsorg totalt	835 653	813 432	771 212	736 330	703 138	683 510
Andel för äldreboende, procent	63,4	60	57,6	58,05	55,6	55,5
Äldreboende totalt	529 662	487 519	443 868	427 407		
Ordinärt boende	255 538	229 180	230 350	218 803	211 663	213 027
Boendestöd, bruttokostn.	5 340	6 419	6 728	5 839	4 241	-
Dagcentraler/dagverksamhet, totalt	26 625	29 203	29 022	27 157	25 663	30 470
Medicinskt färdigbehandling	4 549	3 512	3 903	5 149	7 467	5 045

Kostnad för äldreomsorg per invånare 80 år och äldre

	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Kommunen	126 595	124 645	119 698	117 343	109 695	100 738

Vård och omsorg

Hemtjänstvolym, åldersgrupp	20-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-w
Timmar hemtjänst/person och år.....	1,3	12	20	39	73	136	286

åren. Det är därför viktigt att kunna göra bedömningar/prognoser av de framtida behoven av insatser. En grund för en sådan bedömning utgörs av det nuvarande behovet av hemtjänst i de olika åldersgrupperna.

Den hemtjänstvolym som går ut till varje åldersgrupp i förhållande till den totala befolkningen, ger ett mått på hur mycket hemtjänst en person inom en åldersgrupp genererar.

I slutet av 2003 såg det ut enligt tabellen ovan.

Det är stora skillnader mellan hur stort behov av hemtjänst en tillkommande kommuninvånare genererar beroende på i vilken åldersgrupp denne befinner sig.

Inom hela befolkningsgruppen över 80 år kan *en tillkommande person* generera 286 timmars hemtjänst ytterligare under förutsättning, att denne är 90 år eller däröver. *En annan person* i samma stora åldersgrupp (över 80 år) motsvaras av 73 timmars hemtjänst per år, om denne är i ålder mellan 80-84 år.

När befolkningsförändringar ligger till grund för bedömningar av ett framtida behov av äldreomsorgsinsatser, är det viktigt att veta mer exakt i vilka åldersgrupper förändringarna förväntas ske.

Omfattning av särskilt boende.

Inom det särskilda boendet för äldre inklusive integrerade servicelägenheter finns idag 1 401 platser. 30 procent av platserna bebos av män. Totalt sett är 76 procent av de boende 80 år och äldre.

Volym – handikappomsorg

Den 31 december 2003 hade 1 356 funktionshindrade personer, barn som vuxna, stöd och insatser från handikappomsorgen. Detta är en ökning med 2,5 procent i förhållande till år 2003 och med drygt 89 procent i förhållande till 1995, då kommunerna erhöll ansvaret för de funktionshindrade.

Antalet nytillkomna personer, som under år 2003 erhöll beslut om insatser enligt LSS och som tidigare inte har någon insats uppgick till 95. Under året avled 29 personer, varför nettoökningen uppgår till 66 personer.

Åldersfördelningen för nytillkomna personer under 2002 respektive 2003 framgår av nedanstående tabell.

Åldersfördelning nytillkomna LSS-ärenden, antal personer	2003	2002
< 20 år	40	46
21-50 år	28	45
51-60 år	27	20
>65 år	-	1
Totalt	95	112

Av de nytillkomna barnen under 20 år är åldersfördelningen följande:

Åldersfördelning nytillkomna barn/ ungdomar under 20 år, antal personer	2003	2002
0-6 år	7	13
7-12 år	12	11
13-16 år	10	11
17-20 år	11	11
Totalt	40	46

Bostäder med särskild service enligt LSS och SOL:

Totalt 394 personer bor i bostad med särskild service enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS eller socialtjänstlagen, SOL. Detta är en ökning med 33 personer i förhållande till år 2003. 9 ungdomar är placerade i så kallade skolhem i annan kommun. Ungdomarna är ungdomar med neuropsykiatriska diagnoser, såsom till exempel autism eller autismliknande tillstånd. Orsaken till placeringen är en kombination av, att familjen inte orkar eller klarar av sin ungdom och att ej heller skolan klarar deras skolundervisning. Huvuddelen av kostnaderna för dessa placeringar betalas av vård- och omsorgsnämnden. Barn- och ungdomsnämnden har ett kostnadsansvar för skolundervisningen.

Daglig verksamhet

Antalet personer som deltog i daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshin-

Vård och omsorg

drade, LSS uppgick vid årsskiftet till 323 personer. Utöver detta erhöll cirka 225 personer daglig sysselsättning vid dagverksamhet eller aktivitetscenter med stöd av socialtjänstlagen, SOL.

Personlig assistans enligt lagen om assistansersättning, LASS och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

Under 2003 har totalt 262 personer erhållit stöd i form av personlig assistans enligt LSS eller LASS. Detta är en ökning med 60 personer i förhållande till år 2002 det vill säga en ökning med 30 procent. Personlig assistans enligt LASS utreds och beslutas av försäkringskassan. Kommunen är kostnadsansvarig för de 20 första timmar per vecka. År 1998 erhöll 98 personer personlig assistans enligt LASS. Under åren därefter har skett en successiv ökning och i januari 2003 uppgick antalet personer till 128 för att sedan i december 2003 uppgå till 147. Detta innebär en ökning med 19 personer enbart under år 2003. Sedan 1998 är ökningen totalt 58 personer, vilket innebär en 65 procentig ökning. Utvecklingen av den personliga assistansen enligt LASS är oroväckande och medför betydande kostnadsökningar för kommunen för en verksamhet, vars beslut man ej kan påverka.

Kontaktpersoner

Totalt 458 personer, barn som vuxna, har under 2003 erhållit stöd av kontaktperson enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Under året har cirka 100 nya kontaktpersoner rekryterats. Samtidigt har 63 personer av sagt sig sina uppdrag. Det är svårt att rekrytera kontaktpersoner, vilket gör, att det idag finns en kö av personer, som har beslut om insatsen, men där det inte har gått att rekrytera någon kontaktperson. Under år 2003 har en satsning på ett utvecklat stöd till kontaktpersoner påbörjats. Denna satsning har lett till att för första gången på flera år överväger antalet nyrekryteringar i förhållande till avhopp.

Framtiden

Äldre- och handikappomsorgens verksamheter har behov av och är beroende av ett nära och väl utvecklat samarbete med landstingets hälso- och sjukvård. Wreta-projektet har här spelat en mycket viktig roll, varför projektet från och med den 1 januari 2004 har permanentas. En permanentning som markerar, hur viktig dialogen är mellan de två parterna i det framtida förändrings- och utvecklingsarbetet. Trots ett väl

utvecklat samarbete ser vård- och omsorgsnämnden med oro på de förändringar, som nu sker inom sjukvården i östra länsdelen. För äldre kan vi se allt kortare vårdtider inom sjukhusvården och därmed allt större krav på kommunens egen hälso- och sjukvård.

Både äldre och yngre funktionshindrade saknar oftast i samband med utskrivning från sjukhuset den nödvändiga basrehabilitering, som åligger landstingets sjukvård. En fortsatt övervältring av sjukvårdande uppgifter till kommunen, riskerar att tränga undan den mycket viktiga sociala omvårdnad och omsorg, som är kommunens främsta uppgift både inom särskilda boendeenheter, hemtjänst och personlig assistans.

Inom vuxenpsykiatri genomför landstinget inför 2004 en reduktion av resurser både inom den slutna och öppna verksamheten. En förändring, som oroar med hänsyn till den förändring av målgruppens behov, som nämndens egen kartläggning visar. Målgruppen är idag ung och oftast med svår problematik, som kommunen varken har resurser för eller ej heller ensam skall ansvara för. Här krävs att båda parter tar ett gemensamt ansvar.

Antalet barn och ungdomar med neuropsykiatriska diagnoser ökar på ett oroväckande sätt. För att kunna hjälpa dessa barn och ungdomar krävs en mycket nära samverkan mellan utbildningskontoret, socialkontoret och vård- och omsorgskontoret men också med landstingets barn- och ungdomspsykiatri samt barn- och ungdomshabilitering. Positivt är, att Wretas styrgrupp har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att kartlägga den aktuella situationen och komma med förslag till samverkan kring dessa barn och ungdomar.

Äldre- och handikappomsorgen har i dagsläget med hänsyn till pågående nödvändiga omstruktureringar utifrån kommunens ekonomiska situation inte något större behov av nyrekrytering av vård- och omsorgspersonal. Det stora behovet av nyrekrytering finns några år framåt i tiden. Landstingets nedskärningar av verksamheter parallellt med kommunens egen omstrukturering medför, att vårdutbildade yngre personer idag hamnar i arbetslöshet med risk för att de tvingas till omskolning och därmed inte finns tillgängliga, när äldre- och handikappomsorgen om några år har behov av deras tjänster. För en långsiktig personalförsörjning krävs här en mer intensiv sam-

Vård och omsorg

verkan mellan kommunen som arbetsgivare och statliga arbetsmarknadsmyndigheter.

Vård- och omsorgsnämnden har kostnader för verksamheter, som man ej själv styr över eller kan besluta om. Framför allt gäller detta personlig assistans enligt LASS. Ansökan om denna insats sker hos försäkringskassan, som både utreder och fattar beslut om insatsens omfattning. Kommunen har att verkställa och svara för kostnaden upp till 20 timmar per vecka. Antalet personer, som har beviljats personlig assistans enligt LASS har under 2003 ökat kraftigt, vilket direkt påverkar vård- och omsorgsnämndens kostnader. Utvecklingen är oroande.

Den av kommunfullmäktige antagna säbo-planen för åren fram till 2010 måste följas för att klara både av-

veckling av enheter, som ej uppfyller arbetsmiljöverkets krav på vårdboende för äldre och kravet på fullvärdiga bostäder för funktionshindrade samt den utökning av antalet platser, som är nödvändig för att kunna klara de framtida behoven.

Viktigt är också att den påbörjade omstruktureringen av hemtjänsten till en kvalitativ omsorg och omvårdnad fortsätter.

Samverkansprojektet med Äldrecentrum, Norrköpings kommun och Linköpings universitet övergår under 2004 från projekt till permanent verksamhet. Vård- och omsorgsnämnden påtar sig då huvudansvaret.

Individ- och familjeomsorg

Viktiga händelser under året

Socialnämnden har under året arbetat med strukturella anpassningar och förändringar för att uppnå ekonomisk balans. Jämfört med förra året minskade kostnaderna med 300 tkr. Nämndens underskott blev – 20,1 miljoner vilket var bättre än väntat, men målet att nå balans i budgeten har inte uppnåtts. Totalt kostade nämndens verksamhet 323 miljoner, varav barn- och ungdomsvården kostade 215 miljoner och vuxenvården 101 miljoner.

För att minska kostnaderna avvecklades ett boende för ungdomar i Ektorp, liksom ett boende för personer med dubbeldiagnos. Fältenheterna Navestad och Östra- Husby har samordnat sina verksamheter och personalresurser under en chef.

Personalsituationen har stabiliserats under året. Fram till halvårsskiftet användes socialekreterare från bemanningsföretag. Under andra halvåret har endast få vakanser uppstått. Dessa har lösts genom omflyttning av personal

Socialnämnden antog under våren en drogpolitisk strategi för att samla alla krafter för ett aktivt arbete med att bland annat skjuta upp debuten och minska skadeverkningar av alkohol och narkotikamissbruk. Årets narkotikakartläggning visar, dels att missbruk av ecstasy som är en så kallad partydrog ökat kraftigt i alla åldersgrupper, dels att missbruket ökar i åldersgruppen 25 år och äldre av alla preparat utom opiater.

En översyn och förändring av Sesams dagverksamheter för ungdomar startade under året. Verksamheten har bestått av boendestöd för ungdomar, samverkansgrupp, tjejgrupp och hantverksgrupp. Målgrupp har varit ungdomar av båda könen med psykosociala problem.

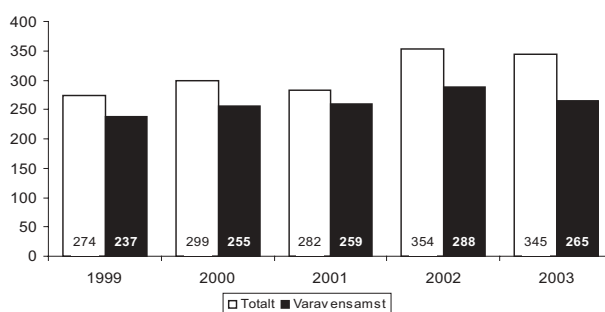
Nämnden beslutade i oktober att Sesams ungdomscentrum skulle förändra verksamhetens innehåll mot en ny målgrupp. Socialnämndens målsättning är att skapa en fungerande vårdkedja för unga 15-25 år med missbruksrelaterade problem. Nuvarande verksamhet avvecklas och ansvaret för ungdomar med psykosociala problem förs över till fältenheterna.

Tjänsten som bostadssamordnare tillsattes i oktober 2002 och finansieras av fyra nämnder; socialnämnden, vård och omsorgsnämnden, arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden och bygglövs- och miljöskyddsnämnden. Kommunen har under 2003 fått större

kunskaper om öppet hemlösa – uteliggare- och hemlösa utan eget hyreskontrakt. Ett offensivt uppsökande arbete mot grupperna har utförts. Under året har 8 öppet hemlösa fått bostad. Vid den årliga hemlöshetsundersökningen var 20 personer öppet hemlösa vilket är 7 färre än 2002.

325 personer saknade eget hyreskontrakt.

Totala antalet hemlösa samt andelen ensamstående

Socialnämnden har tillsammans med Söderköpings socialnämnd och landstingets hälso- och sjukvårdsnämnd ett gemensamt avtal för Beroendeenheten i Norrköping. Under hela 2003 har enheten haft fortsatt stora svårigheter att leva upp till det avtal som tecknats. Det är oklart om avgiftning och tillnyktring kommer att kunna erbjudas lokalt eller om verksamheten förläggs till Linköping. Diskussioner pågår.

Verksamhetens utveckling och kvalitet

Framgångsfaktorer under året har varit en ledningsstrategi som inneburit ett gemensamt ansvarstagande för "ett socialkontor". Samtliga chefer och medarbetare har tillsammans arbetat för att förändra tanke- och arbetssätt.

Under 2003 inrättades en behandlingskonferens. Den har varit en tjänstemannaberedning av ärenden inför beslut i socialnämndens behandlingsutskott. Dess syfte var att i ett tidigt skede vara ett stöd för IFO-ledare och handläggare i ärenden där placeringar kunde bli aktuella.

Socialdirektör, IFO- chef och tre medarbetare med hög legitimitet i organisationen har deltagit kontinuerligt. Syftet var dels att diskutera alternativa insatser, dels att samla kunskap som kunde leda till förändring av verksamheten.

Behandlingskonferensen ersätts 2004 av två akademier, en för barn- och ungdomsvård och en för vuxenvården. Chefer från socialkontoren och de gemen-

Individ- och familjeomsorg

samma enheterna ingår. Delegationsrätt för beslut om heldygnsvård och köp av extern öppenvård har flyttats till de två verksamhetscheferna för vuxenavdelningen respektive barn- och ungdomsavdelningen. Ett syfte är att få kunskaper som sedan kan systematiseras och leda till förändringar både på individ- och verksamhetsnivå.

Arbetet med att stärka föräldrar på hemmaplan fortsätter. Socialnämndens målsättning var att det vid årsskiftet 2003/2004 skulle finnas familjecentraler etablerade i minst fyra delar av kommunen. I Skärblacka invigdes familjecentralen i november. En socialsekreterare arbetar två halvdagar i veckan i lokalerna. Syftet är att tidigt erbjuda föräldrar råd och stöd, och göra det möjligt för föräldrar att kunna få kontakt med socialtjänsten på ett enklare sätt.

Från Hageby har två socialsekreterare ingått i gruppen som planerat för familjecentral i området. Innehållet i verksamheten är klart och finns redovisat i en skrift *Det har hänt – i Rotkraft "Skolan mitt i byn"*. Lokal och ekonomi återstår att lösa.

I Åby sker samverkan kring familjecentral, och öppna förskolan där socialtjänsten får möjligheter att tillsammans hyra lokaler i allaktivitetshuset "Åbyknuten". Här finns även barnavårdscentralen där de olika kompetenserna på ett naturligt sätt kan samverka. Öster/Lindös faltenhet har en etablerad samverkan med de öppna förskolorna Hemgården och Stallet samt barnavårdscentralen. Även i övriga områden finns en etablerad samverkan.

För att lyckas minimera placeringar av barn och ungdomar är det viktigt att hitta former för alternativa stödinsatser. Under året antogs arbetsplanen "Skola och socialtjänst tillsammans", av både socialnämnden och utbildningsnämnden. Syftet är att skolan och socialtjänsten tillsammans ska arbeta med insatser i barns och ungdomars närmiljö. De områden som har

prioriterats är Hageby, "Eneby-Haga-Nordantill", och Klockaretorpet. Vid Mathsonskolan- Djäkneparksspåret har en särskild undervisningsgrupp inrättats.

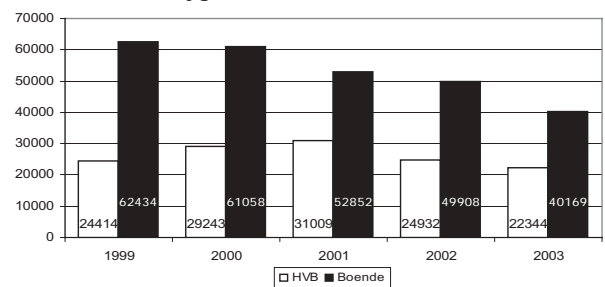
Vuxenvård

Inom vuxenvården minskade kostnaderna med knappt 7,6 miljoner. Minskningen föregående år var lika stor. När det gäller öppenvård för vuxna har 80 procent av insatserna utförts i egen regi och 20 procent är externt köpt vård.

Under året har antalet vård dygn i hem för vård eller boende (HVB) minskat med 10 procent, boendedygnen med 20 procent, och insatser inom köpt öppenvård har minskat med 32 procent.

Den genomsnittliga vårdtiden inom HVB har minskat markant från 191 dygn 2002 till 94 dygn.

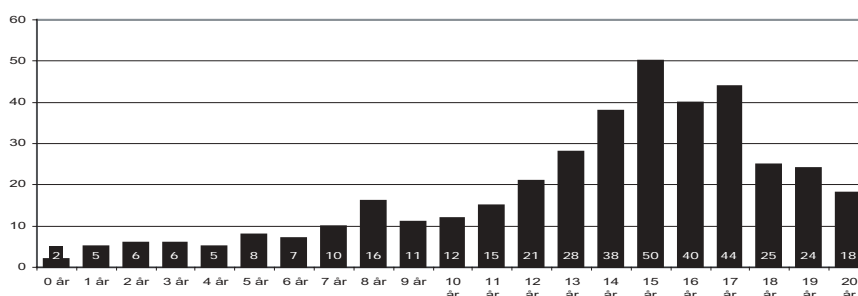
Vård dygn HVB samt boende 1999- 2003

Totalt har 146 personer varit placerade vid något tillfälle under året, vilket är en minskning med 23 personer. Av alla insatser inom vuxenvården utförs 65 procent idag inom öppenvården.

Behandlingshemmet Ellen har fått en allt större andel kvinnor från kommunen under året. Genom att använda DOK som är en intervjumetod har Ellen samtidigt byggt upp en kunskapsbank om hur klientgruppen ser ut och vilka förändringar som sker. DOK-sammanställningen visar att klienterna blivit allt yngre. Missbruket har förändrats och en större del av kvinnorna är mer kriminella än tidigare.

Antalet placerade i respektive årsklass 0-20 år

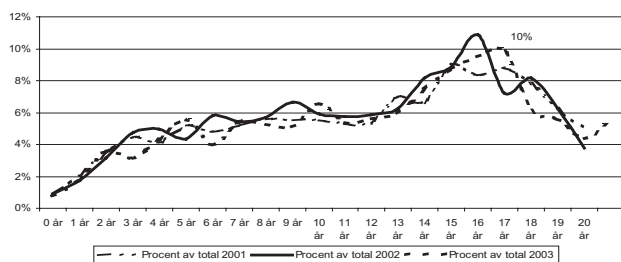
Antalet platser har utökats inom Boendetrappan genom förändringar på BoA-gården och Kungsgatan 75. Efter ett omfattande renoveringsarbete på Kungsgatan 75 har en återflyttning skett. Ombyggnationen innebär att det finns 17 lägenheter och 8 platser i

Individ- och familjeomsorg

två kollektiva boenden idag mot 20 lägenheter tidigare

Öppenvårdsverksamheten inom vård och boendetrappan har arbetat med att förbättra kvaliteten och strukturen i behandlingsarbetet. Personalen arbetar med samtalsbehandling enskilt och i grupp, och de arbetar även med återfallsprevention. I december var cirka 25 klienter aktuella.

Andel 0-20 år aktuella vid socialkontoret i procent av resp årsklass 2001, 2002, 2003

Barn och ungdomsvård

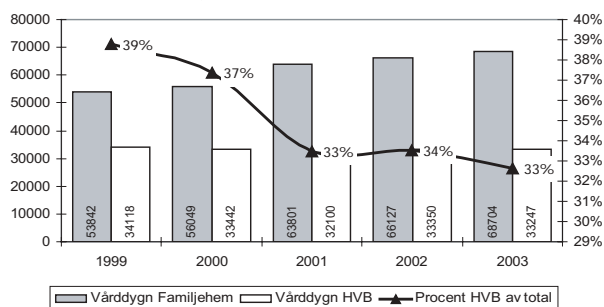
Vid årsskiftet var 290 barn och ungdomar placerade på institution eller i familjehem.

I åldersgruppen 15 -17 år har cirka 10 -11 procent i varje åldersklass haft i kontakt med socialtjänsten.

Nettokostnaden för barn- och ungdomsvården har ökat med sex mnkr. Antalet vård dygn i familjehem har ökat med 15 000, och kostnaderna har ökat per vård dygn. Familjehemmens ersättningar höjdes under 2003 med 20 procent enligt kommunförbundets rekommendationer.

Antalet vård dygn i hem för vård eller boende (HVB) har minskat med 103, men andelen inom statens institutionsstyrelse (SiS) har ökat med 1 210. De senaste vård dygnen är i genomsnitt 1 300 kr dyrare, vilket innebär en kostnadsökning med 316 tkr. Kostnaderna inom SiS har under de senaste fem åren ökat med 51 procent.

Vård dygn HVB och familjehem

2003 gjordes 33 procent av placeringarna på institution. Resterande 67 procent placerades i familjehem. Sammanlagt överstiger antalet vård dagar inom HVB och familjehem för första gången 100 000 under 2003. Antalet institutioner inklusive SiS som använts under året är cirka 80, vilket är en minskning med ca 35 jämfört med 2003.

Den egna öppenvården i form av insatser utförda av fältenheternas egen personal har ökat under året. Vid en jämförelse mellan den egna och den köpta öppenvården så har den egna öppenvårdens andel ökat med 6 procent under året till 78 procent av antalet insatser. Kostnaden för köpt öppenvård var 11,5 mnkr 2003 vilket är en minskning med 4 procent jämfört med 2002.

Verksamheten vid Fyrbylund har utökats i februari från 5 till 9 platser, varav 1 jourplats. Genom utökningen skulle även utredningar kunna genomföras under placeringstiden på högst 3 månader. Metoden utgår från att arbeta intensivt med ungdomens hela nätverk för att ungdomen ska kunna flytta hem igen. Under året har 6 utredningsuppdrag genomförts, men efterfrågan har varit betydligt större från fältenheterna.

Familjehemsenheten har i enlighet med socialnämndens målsättning satsat kraftfullt på familjehemsvården under året. Personalen har hållit i 7 informationsmöten, och över 100 nya uppdragstagare rekryterades. De fördelar sig på 45 familjehem, 53 kontaktfamiljer, och 29 kontaktpersoner. Även när det gäller utbildning och handledning till uppdragstagarna har personalen varit mycket aktiv. Från och med 2003 övertog gruppen ansvaret för att teckna avtal med familjehemmen, och totalt har 170 familjer fått sina avtal förnyade under året.

Antalet genomförda samarbetsamtal vid familjerättsenheten har varit fler än tidigare år. Alla familjerättssekreterare har under året påbörjat en medlingsutbildning. En kartläggning visar att 2/3 av de barn som varit föremål för vårdnadsutredning även har utretts av socialsekreterare på fältenhet. Missbruk, hot och våld är ett vanligt inslag.

Utbildning och kompetensutveckling

Under året har utbildningen av chefer och ledare fortsatt, och flera chefsseminarier har genomförts. Utbildning och kompetensutveckling har genomförts

Individ- och familjeomsorg

för att ge medarbetare verktyg och metoder att arbeta med eget förändringsarbete. Till exempel:

- en metod för att synliggöra barnet i det sociala arbetet (Att samtala med barn)
- motiverande intervjueteknik (MI)
- systematisk intervjueteknik (ASI)
- metod för arbete med aggressiva utagerande unga (ART)
- program för kriminella ungdomar (Vägvalet)
- metod för familjebehandling (COOP)

KUST-projektet är ett benchmarkingprojekt med socialtjänsten i Västerås, Örebro, Jönköping och Norrköping. Den del som handlade om systematisk kunskapsuppbyggnad i ungdomsärenden har avslutats med en forskningsrapport.

För att ge möjlighet till en kunskapsöverföring om eget aktuellt förändringsarbete innehöll "Socialarbetardagen" i år flera seminarier som presenterades av egna socialarbetare. Inom ramen för samarbetsavtalet med universitetet har även flera poängutbildningar genomförts.

Framtiden

Det är nödvändigt med ett fortsatt målmedvetet arbete för att uppnå ekonomisk balans.

På de lokala socialkontoren pågår en utveckling med en uppdelning i utrednings- och förändringsarbete. Socialsekreterare som utreder ansvarar för utredning, vårdplan och uppföljning av insatser, och de som arbetar med förändring ansvarar för att insatser på lokal nivå blir genomförda. Omfördelning av personal när det uppstår vakanser fortsätter.

Det är viktigt att fortsätta arbeta tillsammans med förskolan, skolan och fritid. Prioriterat är att hitta gemensamma alternativ till lösningar för barn och ungdomar med behov av särskilt stöd och därmed kunna minska behovet av att köpa vård. Diskussionerna fortsätter om hur samarbetet med landstinget ska utformas i framtiden.

Försörjningsstöd

Kostnaderna för *försörjningsstöd* fortsätter att sjunka. Under 2003 minskade kostnaderna med 19,5 mnkr exkl statsbidrag. Inkl statsbidrag blev kostnadsminskningen 9,2 mnkr. Antalet hushåll som i genomsnitt

per månad uppbar försörjningsstöd minskade med 347. Genomsnittskostnaden per hushåll och månad steg med 150 kr:

	2002	2003	Diff
Försörjningsstöd exkl statsbidrag, tkr.....	171 493	151 927	-19 566
Försörjningsstöd inkl statsbidrag, tkr.....	159 883	150 673	-9 210
Antal hushåll i genomsnitt/mån.....	2 671	2 324	-347
Genomsnittskostn/ hush och mån, kr.....	5 283	5 433	+150

Det statliga äldreförsörjningsstödet, som infördes den 1 januari 2003 och som utbetalas av försäkringskassan, har medfört att antalet hushåll som sökt kommunalt försörjningsstöd har minskat påtagligt; totalt uppskattas att cirka 260 hushåll, som tidigare beviljades kommunalt försörjningsstöd, i stället fick det statliga äldreförsörjningsstödet. För större delen av de hushåll, som under 2003 flyttades över till äldreförsörjningsstödet, erhöll kommunen tidigare statsbidrag. Det innebär att kostnadseffekten för kommunen av äldreförsörjningsstödet i princip är plus minus noll; emellertid blev även vissa hushåll, utöver dem för vilka kommunen tidigare lyfte statsbidrag, berättigade till äldreförsörjningsstödet. Den positiva nettoeffekten härav för kommunen kan uppskattas till cirka 6 mnkr.

Andra statliga insatser, som påverkat kommunens försörjningsstödskostnader i positiv riktning, är höjt grundbelopp i föräldraförsäkringen och sänkt sjukpenninggrundande inkomst. Den sammanlagda besparingen av dessa åtgärder uppskattas till cirka en halv miljon kronor.

En annan bidragande orsak till minskningen är att cirka 50 hushåll beviljats pension eller sjukbidrag från försäkringskassan efter socialmedicinsk utredning initierad av försörjningsstödskontoret.

I övrigt kan minskningen av försörjningsstödskostnaderna i huvudsak hänföras till förkortade bidragstider och effekter på klientarbetet av interna utvecklingsåtgärder.

Flykting- och invandrarverksamhet

Viktiga händelser under året

Under år 2003 mottogs 212 flyktingar, enligt förordningen om statlig ersättning för flyktingmottagning. Andelen barn är cirka 37 procent.

Flykting- och invandrarkontoret (FIK) ansvarar för introduktionen för flyktingar under två år samt har ett särskilt ansvar för repatrierings-, attityd- och opinionsfrågor.

Den lokala överenskommelsen om utveckling av introduktionen för flyktingar – som var en uppföljning av en central överenskommelse på nationell nivå – har under 2003 följts upp av parterna (Norrköpings kommun, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen) och därvid justerats i vissa avseenden. Bland annat har barnperspektivet och hälsoperspektivet lyfts fram. Företrädare för FIK deltar också i framtagandet av ett förslag till regional överenskommelse, som innefattar länet.

Ett regionalt samverkansprojekt för nyanlända flyktingar ("RESAN") har påbörjats under året. Från Norrköping deltar 10 personer med akademisk bakgrund i SFA (Svenska för akademiker) på universitet i Linköping och 9 personer med hantverksbakgrund eller motsvarande i en särskild industrigrupp inom SFI-undervisningen (Svenska för invandrare).

Verksamhetens utveckling och kvalitet

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden (AVN) har för FIK fastställt ett mål, att "75 procent av flyktingar utan egen försörjning vid introduktionsperiodens slut skall omfattas av en insats som stämmer överens med individens egna mål för det framtida livet i Sverige". Detta mål har uppnåtts med några procentenheters marginal.

Inom FIK har under 2003 ett eget uppföljningsarbete påbörjats för att få bättre möjligheter att kunna analysera förhållandena vid introduktionens start och utfallet efter avslutad introduktion.

Uppföljning med en enkät, utarbetad av Integrationsverket, "Nöjd Kund Index" (NKI) har inte blivit så bra som vore önskvärt. Det har varit svårt att motivera de som avslutat introduktionen att besvara enkäten. Den har ansetts för omfattande och man har ej velat avsätta tid för att svara på den datorbaserade enkäten. Inom FIK arbetar vi med att förändra rutinerna för att få bättre svarsfrekvens på NKI-enkäten.

Framtiden

Under 2004 beräknas flyktingmottagandet i stort sett vara oförändrat jämfört med de senaste åren. Flyktingmottagandet är ju dock beroende av händelser och förutsättningar för människor, som uppstår på olika håll i världen.

Introduktionsarbetet måste vara fortsatt inriktat mot egenförsörjning och delaktighet i samhället för att möjliggöra och underlätta integrationen i samhället. Samtidigt är det viktigt att ha ett differentierat innehåll under introduktionen både vad gäller familjesociala förhållanden som barnperspektiv (barnomsorg, barnhälsovård, skola, etc) och hälsoperspektiv med bland annat rehabiliteringsmöjligheter vid behov.

FIK har genom AVN lämnat förslag till yttrande till Kommunstyrelsen över Betänkandet "Etablering i Sverige – möjligheter och ansvar för individ och samhälle" (SOU 2003:75). Utredningens förslag om organisation för och innehåll i flyktingmottagandet kommer i någon omfattning att påverka kommunens (FIK:s) arbetssätt med flyktingmottagandet. För närvarande får vi avvakta proposition och riksdagsbeslut i frågan. Vårt intryck på FIK är dock att utredningens inriktning mot egenförsörjning, delaktighet i samhället och långsiktigt hållbar integration är ledord, som ligger i linje med FIK:s strävanden i introduktionsarbetet.

Arbetsmarknadsåtgärder

Ökad arbetslöshet, färre i åtgärder

Arbetslösheten har stigit under 2003 och ungdomsarbetslösheten har blivit ett av de större problemen i Norrköping liksom i övriga riket. AMS har med anledning av detta åtagit sig uppgiften att halvera antalet långtidsarbetslösa ungdomar i landet till den 31 augusti 2004. Lokalt har detta uppdrag bland annat resulterat i att arbetsförmedlingarna i Linköping och Norrköping förstärkts med tillsammans fyra heltidstjänster för att arbeta mot ungdomsgruppen i länet.

Den stigande öppna arbetslösheten under året har också påverkats av ett lägre antal deltagare i arbetsmarknadsprogram, vilket i sin tur beror på att landets arbetsförmedlingar fått minskade budgetanslag för programinsatser 2003.

Viktigt under året

Under 2003 avslutades den så kallade *Norrköpings-satsningen* som inleddes 2002, och som länsarbetsnämnden tog initiativ till för att bryta Norrköpings långvarigt svåra situation med bland annat höga obalansstal. I en uppföljningsrapport från april konstaterades dock att arbetslösheten i Norrköping inte förbättrats trots särskilda medel och specialåtgärder. Snarare blev utvecklingen något sämre i jämförelse med övriga kommuner i länet. De slutsatser man kan dra av detta är dels att situationen i Norrköping sannolikt hade varit ännu allvarigare utan Norrköpings-satsningen, dels att det krävs tätare samverkan myndigheter emellan för att bryta sysselsättningsutvecklingen i Norrköping.

Utvecklat anställningsstöd

Som motvikt till arbetsförmedlingens neddragningar av åtgärdsprogram (och utanför förmedlingens budget) infördes den 1 juli ett utvidgat 2-årigt anställningsstöd för långtidsarbetslösa inskrivna i det statliga programmet aktivitetsgaranti. Arbetsmarknadskontoret har under hösten anställt ett 50-tal arbetslösa i den åtgärdsformen.

Insamlingscentralen /REKO)

Arbetsmarknadskontorets största basverksamhet Insamlingscentralen, som drivs i samverkan med Myrorna, har utökats under året och bytt namn till REKO (Retur & kompetens) och samtidigt flyttat till mer ändamålsenliga lokaler på

Ingelsta. Flytten gjorde det möjligt för Myrorna att koncentrera delar av sin produktion till Norrköping och därmed skapa ett 10-tal nya arbetstillfällen i kommunen.

Måluppfyllelse

I delmålen för arbetsmarknadsåtgärder prioriterar nämnden målgruppen långtidsarbetslösa och försörjningsstödstagare. Huvuddelen av de kommunala insatserna under året har också kommit de mest utsatta grupperna till del. Arbetsträning, praktik och anställning med lön har erbjudits långtidsarbetslösa, såväl ungdomar som äldre, svenska liksom utomnordiska medborgare och personer med nedsatt arbetsförmåga. De allra flesta har av olika skäl varit borta länge från eller aldrig kommit in på den ordinarie arbetsmarknaden.

Sysselsättningseffekter

Cirka 2 500 personer av ovan nämnda målgrupper har under längre eller kortare tid vara anvisade till arbetsmarknadskontorets åtgärder 2003, eller till projekt som helt eller delvis bekostas av kontorets budget. Omräknat motsvarar detta cirka 1 250 årsplatser/årsarbeten. Därutöver har cirka 150 feriejobb anordnats för gymnasieungdomar (90 stycken på Stadium Sports Camp) och vuxenstuderande med behov av försörjningsstöd.

Framtiden

Den närmaste framtiden för Norrköpings och länets arbetsmarknad ser inte så ljus ut enligt bedömningar länsarbetsnämnden gör. Prognosen pekar mot en svag efterfrågan och sjunkande sysselsättning, främst inom industrisektorn. Arbetslösheten väntas fortsätta att stiga under 2004.

Den relativa arbetslösheten är i dag markant högre bland ungdomar. AMS och länsarbetsförmedlingarna kommer att intensifiera arbetet med att halvera långtidsarbetslösheten bland ungdomar 2004. Det kommunala ungdomsprogrammet och ungdomsgarantin

Relativa arbetslösheten (andel av befolkningen 18-64 år)	December 2003	December 2002	December 2001	December 2000	December 1999
Kommunen, procent	6,4	5,2	4,6	4,0	6,4
Länet, procent	4,9	3,6	3,7	3,1	4,9
Riket, procent	4,6	3,6	3,7	3,5	5,2

Arbetsmarknadsåtgärder

kommer att ses över och regeringen har för avsikt att återkomma om detta i en arbetsmarknadspolitisk proposition i maj.

För att förstärka kampen mot arbetslösheten har regeringen ökat utrymmet för åtgärdsprogram med 2 miljarder 2004, vilket också skapar möjligheter att hejda den stigande ungdomsarbetslösheten.

På regeringens uppdrag har arbetsmarknadspolitiska program för personer med nedsatt arbetsfråga utretts och materialet har nu överlämnats. Bland annat berörs Samhalls organisation och lönebidragsanställningar. Efter sedvanlig beredning väntas förslag på förändringar under 2004.

Näringslivskontakter

Fem miljoner kronor har särskilt avsatts för åtgärder mot ungdomars utanförskap från arbetsmarknaden. Tillsammans med arbetsförmedlingen ska Ungdoms-Resursen förstärka kontakterna och samarbetet med näringslivet (utvalda företag) i syfte att få fler lång-

tidsarbetslösa i praktik, jobb eller utbildning. Bland annat planeras ett 50-tal kommunala visstidsanställningar för unga.

KomJobb

Arbetskonsulenterna i KomJobb påbörjar ett försök med inriktning mot ökade kontakter med näringslivet. Målgruppen blir äldre arbetslösa som står särskilt långt från ett ordinarie arbete. Genom arbetsprövning med kommunal lön på ett utvalt företag ska den enskildes möjligheter till varaktig anställning i förlängningen stärkas. Tät uppföljning på arbetsplatsen liksom nära samarbete med arbetsförmedlingen förutsätts.

Rapporter och utredningar

Framtagna rapporter med arbetsmarknadskontorets medverkan:

- Delrapport - "Norrköpingsstatsningen"
- Arbetsmarknaden i Norrköping 2003
- Rapport "Sommaren 2003" (feriejobben)

Kultur och fritid

Viktiga händelser under året

En av kultur- och fritidsnämndens viktigaste förändringar under 2003 är den av kommunfullmäktige beslutade omorganisationen där kommundelsnämnderna avskaffades. För kultur- och fritidsnämndens vidkommande utökades verksamheterna genom att samtliga kultur- och fritidsverksamheter exklusive SON samt Östgöteatern numera redovisas under nämndens ansvar.

Under 2003 har även ett antal fritidsgårdar och fritidsgårdslänkande verksamheter legat under nämnden. I enlighet med utredning av den politiska tillhörigheten för bibliotek och fritidsgårdar har kommunfullmäktige tagit beslut om att fritidsgårdarna från och med 2004, ska redovisas under barn- och ungdomsnämnden samt att samtliga bibliotek redovisas under kultur- och fritidsnämnden.

Årets arbete har präglats av ett omfattande analys och kartläggningsarbete av de dessa verksamheter. En av de större arbetsuppgifterna har varit att hitta olika

beräkningsgrunder för att i möjligaste mån fastställa en mer enhetlig kommunal bedömnings- och upphandlingsnivå av olika entreprenörer och/eller föreningsalternativ.

Kommunen har under 2003 varit värd för två stora idrottsarrangemang, dels en fotbollslandskamp mellan Sverige och Grekland samt gruppspelet för EuroBasket 2003. Båda arrangemang var ur sportsliga och organisatoriska aspekter mycket lyckade. Matcherna lockade åskådare från respektive deltagarländer på plats men matcherna kunde också ses via TV-sändningar över stora delar av Europa.

I november 2003 invigdes det nya familjebadet i Centralbadet. Det nya badet är mycket uppskattat av norrköpingsborna, där besöksantalet har ökat med 25 procent i jämförelse med motsvarande period 2002. Tyvärr har kostnaderna för upprustningen av det befintliga badet, sporthallen samt reningsanläggningen kantats av ett antal negativa problem.

Östgöteatern har bjudit på såväl publika som konstnärliga framgångar under året. En av dem var My Fair Lady.

Kultur och fritid

Verksamhetens utveckling och kvalitet

Inriktningsmålen för kultur- och fritidsnämndens ansvarsområden är:

- Kultur- och fritidsnämnden ska ge människor möjlighet att vara delaktiga i ett kultur- och fritidsliv som präglats av mångfald och kvalitet, att utveckla kultur- och fritidsvanor som bidrar till hälsa och välbefinnande samt bidra till en öppen och kreativ samhällsmiljö.
- Norrköping ska göras känd som en spännande, attraktiv och kreativ kultur- och fritidsstad.

Kulturinstitutionerna har bedrivit verksamhet i motsvarande omfattning som tidigare år. Mottagande från publik och recensenter har varit gott och besöks-siffrorna har varit fortsatt höga.

Kulturskolan har trots att inte nämnden kunnat tillskjuta resurser för ytterligare ett arbetslag av kulturpedagoger genomfört en mycket uppskattad verksamhet i kommunens skolor.

Vidare beslutade barn- och ungdomsnämnden inför höstterminen om att lägga ned orkesterklasserna i kommunen. Detta har påverkat antalet elever i de ordinarie musikklasserna, som därmed blivit färre.

Norrköpings stadsbibliotek har även under 2003 haft cirka 1,5 miljoner besökare. Den totala siffran för utlån ligger på 1 214 000, varav stadsbiblioteket står för 818 000. Av stadsbibliotekets andel av utlån är 337 000 riktade till barn- och ungdom, en ökning med 28 000 gentemot föregående år. Detta är helt i linje med kultur- och fritidsnämndens inriktningsmål, som anger att barn- och ungdomar är nämndens prioriterade målgrupp. 2003 har därför präglats av barnens år där biblioteket arbetat för

- att alla barn ges möjlighet att bli läsläsa och få uppleva "bokslukaråldern"
- att alla barn och unga ska stå väl rustade till ett alltmer kunskapskrävande samhälle och med en god språklig grund, vara mer flexibla och beredda på nya saker

Höstens stora satsning på Norrköpings Konstmuseum var utställningen *Om - berättande i svensk samtidskonst*, som tillkom på Konstmuseets initiativ i samarbete med Riksställningar. Utställningen, som nu - år 2004-2005 - turnerar i Sverige, är uppbyggd

kring tretton unga konstnärer. Alla berättar de sanna eller påhittade historier, men med olika medel och uttryck. Under utställningsperioden arbetade museet aktivt med olika publikgrupper, särskilt ungdomar och unga vuxna, bland annat med frågor om makt och identitet.

För Stadsmuseet är fortfarande digitaliseringsarbetet en mycket viktig arbetsuppgift.

Året har bjudit på såväl konstnärliga som publika framgångar för Östgötateatern. Med kritikerrosade och populära föreställningar som till exempel *Din stund på jorden* och *My Fair Lady* har teatern nått en ökad publik under 2003. Ung scen/öst har under året befast sin ställning som en av Sverigse mest spännande och framgångsrika ungdomsscener. De har varit mycket lyckosamma med till exempel *LAVV*, som förutom i Linköping också uppförts på stora scenen i Norrköping under en längre spelperiod.

Östgötateatern har en stark ställning i teatersverige, vilket gett möjlighet till framgångsrika samarbeten med andra teatrar. Dessa samarbeten är viktiga ur både konstnärligt och ekonomiskt perspektiv och de öppnar teatern mot omvärlden. Under 2003 har Östgötateatern bland annat samarbetat med Riksteatern kring *Timmarna med Rita* och *Din stund på jorden*, som turnerat runt om i Sverige.

Östgötateatern har sedan ett par år ett etablerat samarbete med teatern Baltiski Dom i S:t Petersburg. Under året har den ryske regissören Vladimir Tikke satt upp *Björnen* och *Ett frieri* - två enakter av Anton Tjechov - i Linköping, Norrköping och för turné i länet samt gästspel i S:t Peterburg.

Även Norrköpings Symfoniorkester hade under år 2003 stora konstnärliga och publika framgångar. Ett mycket glädjande faktum är att SON spelåret 2002-2003 hade samma höga publiksiffror som under invigningssäsongen i De Geerhallen. Publikgenomsnittet var över 1 100 personer per konsert i De Geerhallen. Det visar att SON uppskattas mer och mer och drar en stor och bred publik.

Verksamheten för barn och ungdom har ytterligare utvecklats och samarbete har även etablerats med de kommunala musikskolorna i övriga länet.

Norrköpings Symfoniorkester har som målsättning att bli "länets orkester", det vill säga en angelägenhet för hela Östergötland. Under 2003 intensifierades

Kultur och fritid

det arbetet vilket skedde bland annat genom att SON:s ledning och ett antal musiker besökte politiker och tjänstemän i länets alla kommuner. Dessa samtal och möten ledde till konserter i Finspång, Linköping och Motala - i det sistnämnda fallet har SON blivit en viktig del i Motalas nya konsertserie.

Ett av orkesterns genom tiderna största mediala genomslag skedde under hösten. Sveriges Television bandade en av SONs konserter för senare sändning som "Veckans konsert". Det blev två program om vardera en timme och varje program repriserades två gånger. Det betyder sex timmar sändning i SVT!

Samarbetet med Kungliga Operan, vilket detta år innebar uppförande av Puccinis Bohème och Smetanas Brudköpet samt samarbetet med Kungliga Filharmonikerna i deras årliga tonsättarfestival befäster SON:s ställning som en av de mest framgångsrika och spännande orkestrarna i landet.

I november gjorde SON en turné till Vilnius i Litauen och i mellansverige. Det skedde i Rikskonserter regi.

Tillsammans med Destination Norrköping KB har Norrköpings Symfoniorkester (SON) och Östgötateatern drivit BiljettForum HB för försäljning av biljetter till delägarnas evenemang i första hand men även för andra arrangörers räkning. Verksamheten i BiljettForum upphörde den 1 juli. Biljetter till Destination Norrköpings, SON:s och även till andra arrangörers evenemang sker nu genom Destination Norrköpings försorg i den nya biljettkassan i Louis De Geer. Östgötateaterns biljetter säljs i teaterhuset i Norrköping i egen regi. För alla tre parter har de nya lösningarna blivit mycket lyckosamma med mer levande teater-, konsert- och kongresshus.

Kultur- och fritidsnämndens förhoppning om en positiv förändring av Esterön gick inte i uppfyllelse när Hyresbostäder AB meddelade att man inte hade ekonomiska möjligheter att fullfölja ett övertagande av verksamheten.

Framtiden

Även 2004 innehåller tuffa besparingar. I ett led att rätt prioritera kommande budgetramar har nämnden beslutat om att upprätta ett fritidspolitiskt program. Ett program som ska vara ledande för nämndens uppdragsplaner. Inom ramen för budgeten 2004 har

nämnden också beslutat om ett antal förändringar av verksamheten som mer eller mindre direkt påverkar föreningslivet, såsom försäljning av fotbollstältet på Bollspelaren, ingen uppspolning av naturisbanor, samt genomföra en gemensam bidragspolicy till föreningar som ansvarar för olika idrottsplatser.

Tyvärr har inte nämnden några möjligheter till att vidareutveckla kulturskolan, med ytterligare ett arbetslag. Här kommer kulturskolan att tvingas anpassa både avskaffandet av orkesterklasserna men också behovet av att sprida kulturpedagogerna till flertalet skolor i kommunen.

Kommunen har av Östsam fått i uppdrag att vara motorn i ett resurscentrum för film, medier och ny kulturproduktion. Sedan tidigare har Kultur- och fritidsnämnden haft ett samarbete med Östsam avseende Film i Öst, som nu kommer att vidareutvecklas, till att tillvarata Östergötlands goda förutsättningar till en spännande kultur- och medieutveckling och till ökat företagande och fler arbetstillfällen. Detta kommer att ske i samarbete med Östsam, Linköpings universitet/Campus Norrköping och Norrköpings kommun.

Mycket oroande för både Östgötateatern och SON är statens avisering, som kom först kring årsskiftet, om kraftigt ökade pensionskostnader inom scenkonstområdet från och med 2004. Besked om ökningens storlek för 2004 kommer att lämnas först i april 2005.

SON fick för 2003 besparingskrav och minskade anslag från Norrköpings kommun på 5 mnkr. År 2003 har trots detta varit ett framgångsrikt år och SON har även uppnått ett ekonomiskt överskott för 2003. Anslagsökning från Norrköpings kommun för 2004 uteblev även för SON.

Under hösten 2003 påbörjades diskussioner med Östsam om framtiden för fyra av kulturinstitutionerna i länet - Läns museet, Östgötamusiken, Östgötateatern och SON. Dessa diskussioner kommer mot bakgrund av den ekonomiska situationen att få stor betydelse för både Östgötateaterns och SON:s fortsatta verksamhetsinriktning. För SON är utvecklingen av ett regionalt uppdrag och en regional finansiering idag den viktigaste framtidsfrågan.

Stadsplanering

Lokalförsörjning

Viktiga händelser under året

Ett omfattande lokalplaneringsarbete har präglat året där framför allt det framtida behovet av bostäder och lokaler för äldre- och handikappomsorgen och LSS har varit i fokus.

Omlokaliseringen av ett antal kontor på grund av den nya organisationen blev klar under våren 2003. En konsekvens av omorganisationen är att några kommundelsnämndskontor är vakanta som kommunen för framtiden måste skapa alternativ användning för. Processen inom övriga nämnder att anpassa verksamheten till dagens behov medförde bland annat att Kvarseboskolan och skolan i Simonstorp lades ned.

Fastigheten Tullhuset 8 (före detta Nordbankshuset) köptes under 2002 och har under året anpassats för näringslivskontoret och kultur- och fritidskontoret. Invigning av lokalerna ägde rum i våras.

Årets investeringar och planerade underhållsåtgärder uppgår till en bruttokostnad på cirka 130 mnkr. Ett antal investeringsprojekt har färdigställts under året vilket kan nämnas äldreboendet i Tegelgården och inom utbildningsområdet Vikbolandsskolan, De Geersskolan, Klockaretorpsskolan. Vidare så har LSS-boende tillskapats genom nybyggnation vid Katte-rumsvägen och ombyggnad av förskolan Blåklinten. Ytterligare ett antal boendeenheter har ordnats genom inhyrning från andra fastighetsägare.

I somras inträffade två bränder, dels på förskolan Isjakten i Lindö och dels i tränings skolans lokaler på Skarphagsskolan. Branden på Skarphagsskolan var anlagd och med stor förödelse som följd. Den relativt höga frekvensen av bränder de sista åren har medfört diskussioner om vilka förebyggande åtgärder som kan vidtas ytterligare för att förhindra liknande bränder.

Ökad kundnytta

Hyresgästenkäter skickas varje år ut som ett led i att mäta kundnyttan samt ge indikation på vilka områden som bör förbättras. Enkäterna för 2003 har innehållsmässigt avsevärt utvecklats och skickades ut innan sommaren. Under hösten har enkäten genomgått en första bearbetning och sammanställning. Efter slutlig analys och sammanställning av enkäterna kommer resultatet att redovisas under våren 2004.

Under året har det genomförts ett antal brukarträffar vilket varit mycket givande för alla parter. Vidare så har cirka 100 kvalitetsrevisioner genomförts på fastighetsbeståndet med syfte att kontrollera att skötseln utförs enligt upprättade avtal.

Låg energianvändning

Några större enskilda energibesparingsåtgärder har inte genomförts under året på grund av det ekonomiska läget. Däremot har åtgärder vidtagits på de tekniska installationerna för att minska energianvändningen i samband med renovering och ombyggnader bland annat i Vikbolandsskolan och Matteus skolan.

I samarbete med Hyresbostäder i Norrköping AB har planering påbörjats angående framtida konvertering av olja och el-uppvärmda fastigheter till förnyelsebara energislag. Syftet med samarbetet är att i framtiden kunna genomföra gemensamma upphandlingar av värme enligt LOU och enligt miljöprogrammets mål.

God inomhusmiljö

Den obligatoriska ventilationskontrollen har i stort sätt genomförts som planerat, vilket innebär att besiktningar och efterföljande anmärkningar åtgärdas. Vid ombyggnader så görs generellt alltid en översyn av dimensioneringen av ventilationen.

Framtiden

De begränsade ekonomiska resurserna i framtiden medför att högre krav ställs på lokalplaneringen så att lokal- och kostnadseffektiva lösningar kan skapas. I samband med att de olika kommunala nämnderna analyserar behovet för framtiden och det sannolikt finns ett vikande behov av lokaler inom framförallt barn- och ungdomsnämnden så är det oerhört viktigt att rätt lokaler lämnas utifrån det samlade kommunala perspektivet. Det är även viktigt att tidigt försöka arbeta fram alternativ användning för de lokaler som lämnas.

När det gäller vakanta lokaler så har gymnasieskolan aviserat planer på att lämna Ingelstaskolan, Thapperska skolan och Ruddamsskolan under höstterminen 2004.

En fortsatt befarad kärv ekonomi för kommunen innebär att underhållsinsatserna på fastigheterna inte kommer att kunna utföras i den utsträckning som krävs för att kunna vårda kapitalet på ett tillfredstäl-

Stadsplanering

lande sätt. Konsekvenserna är att svåra prioriteringar ständigt måste vidtas utifrån det utrymme som ekonomin medger och att underhållsbehovet ytterligare växer och de akuta skadorna ökar. Det känns oerhört viktigt att i framtiden skapa möjlighet att avsätta mer resurser för att successivt minska det eftersläpande behovet.

Kostnadsutvecklingen de senaste åren för fjärrvärme och el har varit påtaglig och upptagit en allt större andel av den totala budgeten. De låsta priserna på el för åren 2004-2005 medför en viss trygghet om inte skatten på energi ökar dramatiskt. Att döma av kostnadsutvecklingen på el, och av miljömässiga skäl, så är det angeläget att försöka minska förbrukningen genom att konvertera till andra energislag. Denna målsättning finns tydligt angiven i kommunens miljöprogram.

Mark- och exploatering

Viktiga händelser under året

Inom Ingelstaområdet har ett markbytesavtal träffats med Reläet 11 Fastighets AB och kommunen. Avtalet gör det möjligt att under 2004 bygga en ny gata mellan Stockholmsvägen och Blygatan samt att exploatera angränsande kvartersmark. Kommunen får 6 600 tkr i mellangift.

Arbetet med att etablera högteknologisk verksamhet för tillverkning av kiselkarbid på Händelö har gett resultat. Miljödomstolen har gett Okmetic AB tillstånd för etablering.

I samband med Plantagens planerade etablering på Ingelsta uppmärksammades att marken var förorenad. En okänd gammal soptipp påträffades. En omfattande och kostsam marksanering har påbörjats.

Jursla industriområde har efter många års diskussioner nu fått en anslutning till Bravikenvägen och väg E4. En ny rondell med anslutningsväg har byggts.

För att möta efterfrågan på attraktiva industritomter för logistikföretag har arbetet med Herstabergs arbetsområde påbörjats. Detaljplanarbetet för industrimark har inletts på del av Händelö.

Resebro gård vid Klinga har sålts under 2003.

Mark- och exploateringsenheten har ansvarat för att genomföra ett idéarbete för Strömsholmens framtid.

Arbetet genomfördes genom att fyra grupper bildades med deltagare från allmänheten. Gruppernas arbete redovisades som en utställning på Strömsholmen under sommaren. Allmänheten fick möjlighet att rösta på de olika förslagen.

Kommunens småhustomter, som passerat kommunens tomtkö men inte har sålts, har under året lagts in på kommunens hemsida.

Framtiden

Kommunen kommer även under 2004 att lägga stora resurser på att ta fram nya småhustomter och nya områden för småhus. Arbetet med att skaffa mark för företag och industri som vill nyetablera sig eller expandera i Norrköping kommer också att prioriteras.

I kommunens strävan av att utveckla turismen och näringslivet i kustlandet ska ett utvecklingsprojekt för Arkösund genomföras. Projektet ska verka för att göra Arkösund till en centralpunkt i Östergötlands skärgård med avseende på turism, fritidssjöfart, handel, evenemang, kultur och rekreation. Målet för projektet är att förbättrade förutsättningar för näringslivsutvecklingen och tillväxten i området. Utvecklingsprojektet skall bedrivas i nära samarbete med de bosatta i Arkösundsområdet och deras intresseorganisationer.

Ett nytt skogsförvaltningsavtal och ett förvaltningsavtal för skötsel av övriga fastigheter som enheten förvaltar kommer att upphandlas under 2004.

Planverksamhet

Viktiga händelser under året

Sjutton planer har vunnit laga kraft under året. Tyngdpunkten har varit på planer som behövs för näringslivets behov till exempel kvarteret Exporten, kvarteret Planen och kvarteret Järven (friskola med mera). Planarbete för bostadsändamål har intensifierats för området Marby-Unnerstad. Inom Brännestad har ett planarbete pågått som kan medföra ett åttiotial nya småhustomter. Inom Graversfors och Kårtorp har ett omfattande detaljplanarbete pågått som har huvudsyftet att skapa förutsättningar för en utbyggnad av VA-nätet.

Planenheten har varit värd för den årligt återkommande 7-stadskonferensen. Konferensen anordnas

Stadsplanering

för Uppsala, Västerås, Gävle, Eskilstuna, Linköping och Örebro. Konferens lockade ett hundratal personer och blev mycket uppskattad.

Planenheten har deltagit i arbetet med Ostlänken. En avsiktsförklaring och ett samverkansavtal har träffats mellan banverket och kommunen där vi förbinder oss att arbeta med de översiktsplaner och detaljplaner som behövs för projektet.

Ett material som kallas Norrköpingspaketet har arbetats fram. Norrköpingspaketet ska förtydliga vilka gemensamma mål och framtidsvisioner som finns för Norrköpings framtida infrastruktur. Norrköpingspaketet ska vara underlag för ett långsiktigt samarbete med trafikverken.

Framtiden

Det kommande året kommer de interna rutinerna för planarbetet samt samarbetet med övriga kommunala enheter att utvecklas. Tidplaner och en ärendeförteckning kommer att utvecklas ytterligare.

Geografisk information

Viktiga händelser under året

InKa (Interaktiva Kartor) ett geografiskt informationssystem har introducerats för alla användare i kommunen.

Under året har ett verksamhetsanpassat geografiskt informationssystem, *Barn och ungdoms DATA-PÅ-KARTA* utvecklats. Programmet hämtar information

från kommunens elevregister (Extens), kommuninvånarregister (KID) och befolkningsprognosdata från planeringskontoret. I *Barn och ungdoms DATA-PÅ-KARTA* finns verktyg som ger användaren nya möjligheter att få en presentation av hur situationen ser ut idag, prognoser för framtiden och möjligheten att till exempel skapa till egna upptagningsområden i planeringsarbetet.

Under år 2003 har fotogrammetrisk kartering (kartering från digitala flygbilder) utvecklats till en ny kraftfull teknik för att öka ajourhållningstakten och vidareutveckla kommunens primärkartbas för framtiden. Detta har även inneburit att kommunens primärkartbas successivt lagras i tre dimensioner (3D).

Enheten för geografisk information har varit med och arrangerat tredagarskonferensen GEOINFO2003 på Louis De Geer tillsammans med utvecklingsrådet för landskapsinformation och GIS-Östergötland, samt hållit föredrag vid tre olika arrangemang inom teknikområdet under året.

Framtiden

De två kommande åren har enheten för geografisk information fått extra medel för att slutföra det pågående projekt som syftar till att skapa en kommungemensam geografisk databas med tillhörande programvaror där alla användare får tillgång till kommunens kartor.

Gator, parker och natur

Inriktningsmål

Inriktningsmålen för gator, stadsrum, parker och natur är

- Stadsrum, parker och natur ska erbjuda kommunens invånare varierande miljöer med hög kvalitet
- Trafiknäten ska planeras och underhållas så att ökad säkerhet och trygghet skapas, samt att lägsta långsiktiga kostnad optimeras
- Cykelvägnätet ska byggas ut och få en standardhöjning

Viktiga händelser under året

Verksamheten under 2003 inrymmer flera åtgärder i inriktningsmålen and. Ny belysning har upprättats för att öka komforten och standarden på promenadstråken utmed Strömmen vid Rhododendrondalen samt på gång- och cykelvägen i Södra Promenaden mellan brandstationen och Ebersteinska skolan. Inte minst säkerheten för medborgarna har varit viktig aspekt.

För att öka kvaliteten på information har 2003 investerats i nya informationsplatser vid E22 och södra infarten från E4.

Kommunens broar har kontinuerlig översyn och bland annat har pågått ett arbete med att fjärrstyra Händelöbron, vilket beräknas vara färdigställt under februari månad 2004.

För att förbättra för högransporterna genom staden har kontaktledningarna och gatubelysning i Eneby anpassats.

Spårvägen har fått nya kontaktledningarna vid Klingsberg.

Stadens planteringar har haft fortsatt hög prioritet under året. Nya perenner har satts inom Olof Palmes plats. Rondeller har fått nya planteringar, bland andra Ståthögarondellen. Planteringar av perenner med mera har gjorts utmed Strömmen mellan Rhododendrondalen och Femöresbron.

I årets kaktusplantering har idrottsföreningen Sleipners 100-års jubileum uppmärksammas. Carl Johans park har uppmärksammas som Sveriges populäraste park bland kommuninvånarna i tävlingen om årets vackraste park.

Kampanjen att samla in skrotbilar i samarbete med

stiftelsen Håll Sverige Rent har haft slutspurt och kommer att slutredovisas under våren 2004.

Den årliga kampanjen "Cykla till jobbet" utsträcktes med två månader med gott resultat. Under 2004 kommer kampanjen att utsträckas ytterligare två månader att pågå under månaderna april – september.

Inom naturvårdens område har Kvillingeförkastningen blivit naturreservat. 194 ha skog, värdefull för människor och många andra djur och växter. Kommunen har sedan början av 1990-talet arbetat för bevarandet av området. Kommunen fick ersättning av staten med skogens halva värde.

Ågelsjöskogen blev Natura 2000. Under många år har kommunen försökt få området skyddat. Skogen och sjön har ett mycket stort värde för norrköpingsbor och har också ett högt biologiskt värde.

Ett vandringshinder för havsöring och flodnejonöga i Hultån vid Yxbacken har byggts bort.

Bland andra uppskattade aktiviteter finns en kolarkoja som har byggts i Glotternskogens naturreservat. Många människor levde i sådana kojor under hela vintern då kolning var vanligt förekommande i Kolmårdsskogarna.

Guidningar i Norrköpingsnaturen har samlat 507 personer.

Inom avfallshanteringsområdet har ny organisation för avfallshanteringsadministration med kundservice, planering och styrning på plats med 5 nya medarbetare. Även fakturering sker i egen regi.

Samarbetsavtal har slutits med Econova, om den gamla deponin Herrebro, där Econova får disponera området under 20 år mot att de under tiden täcker området med lämpliga massor.

Ny renhållningstaxa har börjat gälla från den 1 januari 2003.

Informationsblad om avfallshantering, Sopbladet, har producerats och skickats ut till samtliga hushåll i Norrköping. En större undersökning om medborgarnas attytider om kommunens avfallshantering har dragits igång. Även vår sorteringsguide Lilla sopboken är reviderad och utgiven som version nr 2.

Gator, parker och natur

Se även förteckning över rapporter och utredningar som gjorts 2003 i slutet av dokumenten.

Framtiden

Satsningar på att försköna stadens rum skall fortsätta. En viktig faktor för en attraktiv stad där man vill verka bo och leva. Vi fortsätter vår inslagna väg på att stadsmiljön skall vara funktionell att vistas i och kännas ren, trygg och säker. Planering för det pågår ständigt och inom givna resurser har vi att prioritera bland såväl stora som små behov.

Fyra viktiga områden som är strategiska för fortsatt utveckling av Norrköpings infrastruktur är :

- Infrastruktur
- Staden och stadsdelarnas offentliga rum, torg, platser och parker
- Service, mer offentliga toaletter, bättre infartsinformation och parkering
- Ökat samarbete för helhetssyn med köpmän, fastighetsägare, näring och kommun

Det som oroar är den investeringsvolym som det finns behov av när det gäller infrastrukturåtgärder och stadsmiljöåtgärder.

Förteckning över rapporter och utredningar som gjorts

- Riskanalys av hamn- och industrispår
- Standard och dokumentation för kontaktledning
- Trafikolyckor 2003
- Trafikräkning 2003
- Beräkningar av emissioner och halter av kväveoxid i Norrköping
- Riktlinjer för trafiksäkerhetsarbetet
- Riktlinjer för övergångsställen eller passager
- Tre nya rapporter i rapportserien "Natur i Norrköping" har givits ut.
- Förstudie för byggande av våtmark i Vrinnevi
- VA-tillsyn 2002
- Skötselplan för Vrinneviskogens naturreservat
- Skötselplan för Kvillingeförkastningens naturreservat
- Rapport Tjäderlekar i Norrköpings kommun
- Plan för nedlagd deponi – Herrebro
- Start med revidering av kommunens avfallsplan. Den skall föreläggas kommunfullmäktige sommaren 2004

Har tas det första spadtaget för den "nya" fyrfiliga Söderleden.

Från vänster kommunalrådet Eva Andersson, vägdirektör Rolf Johansson, kommunalrådet Mattias Ottosson, Per Höglund, NCC och Ingalill Pettersson, ordförande i tekniska nämnden.

Foto: Masood Khatibi

Samhällsbetalda resor - kollektivtrafik

Viktiga händelser och måluppfyllelse under året

Inriktningsmål för samhällsbetalda resor:

- Norrköping ska ha en modern, attraktiv, miljövänlig, trafiksäker och effektiv kollektivtrafik som bygger på spårväg och biogasbussar i tätortstrafiken. Tätorts- och landsbygdstrafiken ska anpassas, både vad avser fordon och hållplatser, så att bland annat funktionshindrade lätt ska kunna utnyttja trafiken.
- Frågorna kring samhällsbetalda resor måste tidigt komma in i processen när det gäller förändringar i stadsplaneringen. Ett samhällsekonomiskt synsätt ska råda där helhetssynen är viktig. Stadsutvecklingen i Norrköping ska tydligt präglas av en samverkande planering av kollektivtrafik, bebyggelse och andra faktorer.
- Trafikplaneringen ska inriktas på att försöka påverka trafikanternas val av färdmedel. Det handlar om att förändra vanorna så att kollektivtrafikresandet ökar.

Målet är att så många som möjligt ska klara att resa med den allmänna kollektivtrafiken. Kollektivtrafiksystemet har anpassats på flera sätt för att underlätta för funktionshindrade. Fler hållplatser har byggts om vilket innebär att över hälften av tätortens hållplatser nu är handikappanpassade. Under hösten 2003 har ett informationssystem i realtid med tydliga ljusskyltar installerats, samt automatiska hållplatsutrop i spårvagnarna.

En ny bussgata i Rambodal var färdig i december. Genom nya hållplatser i Ånestagatan erbjuds nu en förbättrad kollektivtrafik i detta område.

Under året har omfattande banarbeten utförts bland annat på Trädgårdsgatan och Östra Promenaden. I samband med arbetena i Östra Promenaden har ett nytt busskörfält skapats ihop med spårvägen. Det innebär stora förbättringar för framkomligheten för busstrafiken

Upphandling av nya spårvagnar har påbörjats och leverans beräknas till 2005.

Flera förstudier är framtagna som redovisar nya möjligheter för staden och kollektivtrafiken. Rapporterna beskriver en ombyggnad av Söder Tull till en modern och attraktiv bytespunkt, alternativa lösningar för en förlängning av spårvägen till Ringdansen samt förutsättningar för en ny pendeltågstation i Kimstad. Förstudierna utgör underlag för vidare politisk diskussion. När det gäller Söder Tull och pendeltågstation i Kimstad har förprojektering påbörjats.

Kollektivtrafikresandet i Norrköpings kommun har under 2003 visat positiva siffror när det gäller resandeutvecklingen. Den största ökningen, både i tätorten såväl som på landsbygden, står de yngre resande för, främst studerande i olika åldrar.

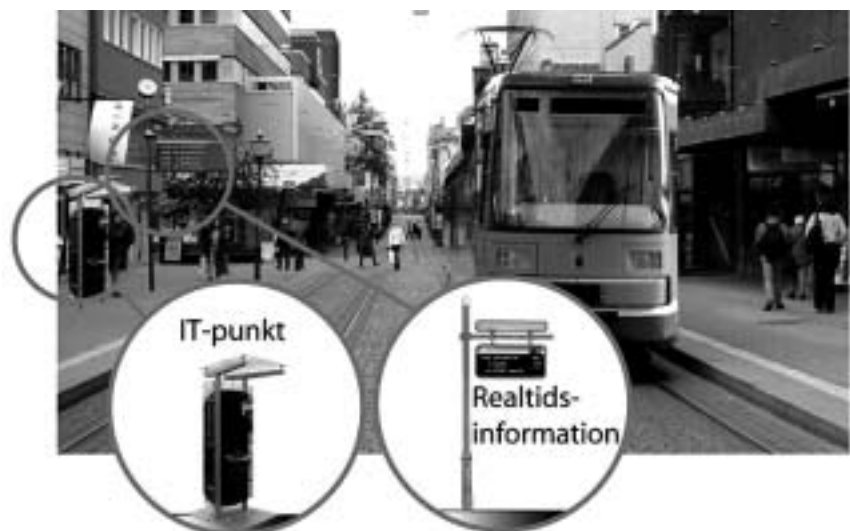
Antalet resenärer på de anropsstyrda stadsdelsbussarna har under 2003 stabiliserats på en hög nivå. Trafiken är mycket uppskattad av resenärerna och ger invånarna en hög service.

Färdtjänstresandet visar en svag uppåtgående trend.

För att erhålla bättre kontroll över skolskjutskostnaderna har nya rutiner för hantering av busskort införts.

Framtiden

Från sommaren 2004 byter Östgötatrafiken entreprenörer. Samtidigt börjar en ny kostnadsfördelningsmodell mellan kommunerna och landstinget att gälla. Det innebär att varje kommun utgör eget resultat-område för kommunal tätortstrafik och landsbygdstrafik. Underskottet för den kommunala trafiken finansieras helt av kommunen. Detta innebär att kommunen i ännu större utsträckning måste arbeta

Samhällsbetalda resor - kollektivtrafik

för en bra och attraktiv kollektivtrafik med många resenärer.

Beslut om en spårvägsförlängningen till Ringdansen behöver tas. Kollektivtrafikenheten bedömer att en spårvägsförlängning innebär stora fördelar för staden och kollektivtrafiken. En utbyggnad leder till positiva effekter på andra delar av samhället.

Rapporter och utredningar:

- Anropsstyrda stadsdelsbussar i Norrköping, integrerad kollektivtrafik. Utvärdering efter ett års trafik., kollektivtrafikenheten.
- HandSam, verksamhetssystem för handläggning av enskilda ärenden, kollektivtrafikenheten
- Förstudie Bytespunkt Söder Tull, Scandiakonsult
- Förstudie Förlängning spårväg Söder Tull – Ringdansen, Scandiakonsult
- Samhällsekonomisk värdering av spårväg till Ringdansen, Trivector.
- Förstudie Kimstad pendelstågstation, Scandiakonsult.

Miljö- och hälsoskydd: befolkningskydd och räddningstjänst

Från den 1 januari 2003 gäller **en ny lag** som reglerar kommunens verksamhet och ansvar vid extra ordinarie händelser, vilket avser särskilda händelser som inträffar och som på ett väsentligt sätt påverkar kommunen. En **krisledningsnämnd** kan då temporärt ta över beslutanderätt från övriga nämnder och leda kommunen. I Norrköpings kommun utgörs krisledningsnämnden av kommunstyrelsen.

Räddningstjänst

Under 2003 var **antalet brand- och räddningsinsatser** 1 621 vilket är en ökning med 10 insatser jämfört med år 2002. Under 2003 har två personer omkommit vid bränder jämfört med fem personer 2002. I en omfattande brand på nattklubben Camel omkom en brandman under släckningsarbetet. Förutom samtliga släckstyrkor från kommunen deltog även styrkor från Linköping, Söderköping och Södertörn.

Förebyggande verksamhet

Brandförsvaret har en omfattande verksamhet som inte bara syftar till att förhindra att olyckor inträffar utan även i förväg begränsa följderna av olyckor. Under 2003 har det förebyggande arbetet bland annat ägnats åt att förmå fastighetsägare att installera brandvarnare i bostäder. En enkätundersökning som gjordes under hösten, visar att det inom två år kommer att finnas brandvarnare i uppskattningsvis 85 procent av alla hyresrättslägenheter. Förutom arbetet med brandvarnare har även planerade brandsyner och tillsyner genomförts på olika objekt i kommunen.

Extern utbildningsverksamhet

På vårt utbildningscenter (övningsfält) har utbildningsinsatserna bedrivits i stor skala med kurser i bland annat heta arbeten, brandkunskap och hjärt- och lungräddning.

I en omfattande brand på nattklubben Camel omkom en brandman under släckningsarbetet.

Cirka 6 400 personer har genomgått utbildning / informerats om förebyggande brandskydd samt hur man agerar vid inträffad olycka.

Ungdomsbrandkårsutbildning för grundskoleelever i årskurs 6 har bedrivits på samma sätt som föregående år.

Byggnad för rökdykarövningar har byggts om till en anläggning som drivs enbart med gasol.

Då vi tidigare byggt om "oljedammen" till en gasol-driven anläggning har vi nu nästan helt eliminerat övningar med brand i vätskor och trä. Utöver stora miljömässiga vinster så har också arbetsmiljön för berörd personal blivit avsevärt bättre.

Under hösten startade den nya utbildningen för brandmän och befäl i Räddningsverkets regi. Den **nya brandmannautbildningen** är en 2-årig eftergymnasial utbildning, vilken är utformad för personal som skall arbeta med skydd och säkerhet både inom offentlig förvaltning och näringsliv. Viss praktik kommer under utbildningen att genomföras på bland annat kommunala räddningstjänster. Den nya utbildningen för brandmän är "breddad" och fokuserar generellt mera på en utåtriktad förebyggande verksamhet i samhället.

Stationsalarmeringen (utalarmeringsprojekt) som används för att larma ut rätt styrkor för olika räddningstjänstinsatser, har i princip färdigställts under verksamhetsåret. Den slutliga driftsättningen kommer att ske under första halvåret 2004.

Brandförsvarets har på sitt övningsfält installerat ytterligare en oljeavskiljare, som anslutits till dagvattenavrinningen från övningsområdet. Genom detta minskas risken för framtida utsläpp till i första hand Ljura bäck.

Förprojektering har genomförts att uppföra lokaler för **SOS larmcentral** på huvudbrandstationen. En arbetsgrupp i kommunen arbetar vidare tillsammans med representanter från SOS med att ta fram slutligt förslag och kostnadsunderlag för att kunna fastställa hyreskostnader med mera innan SOS tar slutligt beslut i frågan. Medel i kommunens investeringsplan är avsatta för en byggnation. Villkor för detta är full kostnadstäckning genom hyresintäkter från SOS.

Miljö- och hälsoskydd: befolkningskydd och räddningstjänst

Verksamhetsområde

- *Brandförsvaret skall följa samhällets riskutveckling och beakta denna genom att vidta bästa möjliga åtgärder så att antalet olyckor och konsekvenserna av dessa minimeras. Arbetet skall leda till bra skydd i kommunen för människor, egendom och miljö.*
- *Den skadeförebyggande verksamheten skall i takt med samhällets utveckling vidta optimala åtgärder för att försöka förhindra olyckor med hänsyn till rådande risker samt till nya eller förändrade risker. Åtgärder skall prioriteras som ökar människors egen förmåga att förhindra olyckor samt lindra konsekvenserna av olyckor om de ändå inträffar.*
- *Den skadeavhjälpan verksamheten skall så snabbt och effektivt som möjligt begränsa eller avvärja skador på liv, miljö eller egendom orsakade av brand, kemolycka, trafikolycka, ras, översvämning eller annat nödläge.*

Framtiden

Ny lag "Lagen om skydd mot olyckor (LSO)", arbetet kommer under 2004 att genomföras inom kommunen för att anpassa olika verksamheter till krav och intentioner i övrigt som ny lag om skydd mot olyckor medför.

Detta arbete är omfattande och innebär bland annat att engagera och göra alla som berörs delaktiga i förändringsprocessen. Handlingsprogram för kommunens förebyggande verksamhet samt för räddningstjänst ska vara klara och antagna av fullmäktige senast till årsskiftet 2004-2005.

Lagen skydd mot olyckor ger stora möjligheter till "nytänkande" och förändringar som leder till ökad trygghet och säkerhet för kommuninvånarna.

Brandförsvaret måste ha godtagbar förmåga och resurser att möta och hantera förekommande och förändrade **hot och risker**. Större krav på anpassningsförmåga och flexibilitet kommer att krävas då hot och risker i samhället fortlöpande förändras. Vi måste vara observanta på händelseutvecklingar och trender som främst kan påverka hot och risker på lokal nivå, vilket är styrande för vårt dagliga arbete med att skapa ett tryggt och säkert samhälle.

Norrköpings brandförsvaret står som värd för ett internationellt ungdomsbrandkårsläger den 17-20 juni på Bråvalla i Norrköping. Lägre omfattar olympiad,

utbildningar och tävlingar. Målet är att alla Sveriges ungdomsbrandkårer deltar tillsammans med tio lag från andra länder.

Enligt centralt fattat beslut kommer inte organisationen med civilpliktiga brandmän på Norrköpings flygplats finnas kvar (i likhet med övriga flygplatser i landet) från augusti 2004. Detta blir en klar **resursförsämring** för brandförsvaret.

Trots alla insatser som Brandförsvaret utför i **förebyggande** syfte visar inträffade större bränder och andra olyckshändelser i landet på samhällets sårbarhet och att vi måste vara förberedda på att stora och komplicerade bränder och andra olyckor eller samhällsstörningar plötsligt kan inträffa. Vid sådana tillfällen kan krävas omfattande insatser under vilka personal och materiel utsätts för hårda påfrestningar och ansträngs maximalt.

Miljöskydd, hälsoskydd m.m.

Miljö- och hälsoskyddskontoret är samhällets lokala och yttersta länk i tillsynen av verksamheter inom lagområdena miljöbalken (inkl. hälsoskydd), djurskyddslagen och livsmedelslagen (inklusive dricksvatten). Kontorets arbete har klart operativ karaktär samtidigt som man ständigt håller det övergripande, strategiska perspektivet levande och kan svara på frågan: "Hur stöder mitt agerande nu de lokala, regionala och nationella målen och i vilken grad främjar agerandet miljön, maten, djuren och vattnet?" Kontoret handlägger över tusentalet ärenden om året med en stor spännvidd mellan ensamföretagaren och den stora fabriken, mellan den ledsna hunden och besättningen med kossor som är förfärligt stor. Beskrivningen av årets händelser blir därmed ett snävt urval av exempel.

Viktiga händelser under året

Förorenade områden

Detta ämnesområde med rötterna långt tillbaka i tiden blev särskilt hett när den geotekniska undersökningen av tomten för Plantagen AB intill järnvägsbanken vid Ingelsta visade att marken är starkt förorenad med oljor och metaller (bly, m.m.). Förklaringen är att en soptipp legat här.

Samtidigt med det aktuella fallet fortsatte den långsiktiga inventeringen av förorenad mark kring inre hamnen genom särskilda insatser från Naturvårdsver-

Miljö- och hälsoskydd: skydd av människors hälsa - miljöskydd

ket och Länsstyrelsen med bistånd från kontoret. Dessa riktade insatser upphör dock från 2004.

Övervakning, mätning och analys av luftföroreningar och partiklar

Bakgrundsmätningar av bland annat kvävedioxid ”över tak” fortskrider. Parallellt mäter kontoret luften utmed gator och trafikleder på gatu- och parkkontorets beställning. Samverkan mellan kontoren förstärktes under året. För att få en snabbare bild och bredare överblick av luftföroreningarna i staden har beräkningar börjat genomföras som ersättning och komplement till mätningarna. Generellt sett har en höjd aktivitet och nivå inom luftområdet blivit be-
fäst.

Avloppsutsläpp till Motala ström vid Himmelstalund med mera

Ett mindre antal utsläpp av orenat spillvattenavlopp har upptäckts de senaste åren. Mest uppmärksammat är Himmelstalund (kv. Sektorn), där insatserna från Sydkraft Vatten AB nu lett till att allt utom ett smärre oljeutsläpp är borta. Trots att oljan är lokaliserats en fastighet utmed Finspångsvägen har den direkta källan ännu inte klarlagts. De övriga utsläppen intill stadens broar är de delvis åtgärdats, delvis under utredning.

Enskilda avlopp

Antalet avgjorda avloppsärenden har ökat markant, bland annat till följd av nya bedömningsgrunder. Genom särskild hantering av urin (”urinsortering”) har tillstånd kunnat ges till markbäddar och infiltrationer i större omfattning. Samrådsmöten har hållits med brukare och entreprenörer; broschyrer har tagits fram. System för lagring, insamling och användning av urinet har skapat ett värdefullt, om än litet, bidrag av kalium, fosfor och kväve till lantbruket. Samverkan har skett med gatu- och parkkontoret om insamling och leverans för genomförande 2004. Nämnden har hos tekniska nämnden väckt frågan om urin- och slamtömning på öarna i skärgården.

Roxen-Glan - övergödningsgrupp

Roxen-Glanutredningens förslag från 90-talet början i bred samverkan mellan Länsstyrelsen, kommunerna, med flera kom aldrig till genomförande. Nu har en mindre arbetsgrupp bildats av Länsstyrelsen inriktad på det prioriterade miljömålet ”Ingen övergödning”. Kontoret kommer jämte bland annat LRF att

delta aktivt i gruppens arbete, som är mer lagt mot rådgivning än tidigare.

Vattenskyddsföreskrifter för Nedre Glottern

Sydkraft Vattens stora projekt med lagligt skydd av de allmänna vattentäkterna har fortsatt, om än i ett nedskruvat tempo. Kommunen kunde under året besluta om skydd för Nedre Glottern som försörjer Åby och Jursla med dricksvatten. På tur står Strömsfors och Norrköping (Glan). Det dröjer ytterligare några år innan alla täkter har skydd.

Hälsoskyddsföreskrifterna

Uppdateringen av de lokala hälsoskyddsföreskrifter kom slutlig i hamn vid årets slut, sedan den kontroversiella bestämmelsen om förbud av bränning av halm på återmark tagits bort ur föreskrifterna. I realiteten kvarstår begränsningen, eftersom bränning av avfall såsom halm generellt sett inte är tillåten. Kvar som nyhet står tillståndet för att hålla giftormar och andra farliga ormar, vilket ges mycket restriktivt. Föreskrifterna upptar sedan tidigare flera villkor för småskalig vedeldning, bland annat krav på en samlingskåpa för varmvatten när vedeldning är uppvärmningskåpan samt att pannan är miljögodkänd.

Hälsoskydd – inomhusmiljö

Ett par uppmärksammade ärenden har gällt hälsofarliga golvmaterial, dels i en gymnasieskola som inrymts i tidigare industrilokal (kv. Importen), dels i bostäder inom Ektorps. Omfattande saneringsåtgärder har krävts.

Tinnitusprojektet - ljudnivå på diskotek, biograf, m.m.

En kartläggning med ljudmätning har skett och justeringar har gjorts i samarbete med ansvariga för diskotek, biograf, m.m. Tillsynsprojektet syftar till minskas risker för att människor drabbas av tinnitus.

Ökad inspektion av bristande djurhållning

Insatserna för att spåra brister i djurhållning dubblades under året. Tillsyn har även skett av ridskolor, med åtföljande åtgärder.

Livsmedelsprojekt

Livsmedelstillsynen som omfattar många, ofta små verksamhetsutövare, bedrivs delvis som branschtillsyn i projekt, ofta parallellt i flera kommuner. Ett av årets projekt var ”Hygien i butik” som visade på stora

Miljö- och hälsoskydd: skydd av människors hälsa - miljöskydd

brister i hygien och hantering. Även inspektionen av julborden gav en liknande bild med nära 20 procent av proverna ”tjänliga med anmärkning”, det vill säga en indikation på brister. Marginalerna för att drabbas av magsjuka med mera är därmed sänkt. Inga fall av omfattande sjukdomsutbrott till följd av mat eller vatten noterades; mörkertalet bedöms dock vara relativt stort. Ett viktigt instrument för att komma till rätta med problemen är av företaget aktivt använder sig av de obligatoriska programmen för egenkontroll. Kontorets tillsyn inrymmer ibland en stor portion utbildning av verksamhetsutövare.

Reservvatten i Norrköping

Norrköping skulle stå utan rent vatten ett dygn efter ett totalt avbrott i vattenförsörjning – ett klart katastrofläge. Sannolikheten för händelsen är mycket liten, men inte försumbar. Att frågan efter alla år fortfarande är olöst står att finna i kombinationen av den låga sannolikheten och den höga kostnaden. Denna ligger för en betryggande säkerhet i intervallet 50-100 Milj kr.

Sydkraft Vatten AB utarbetade under ett en risk- och åtgärdsanalys som ska behandlas vidare in på 2004, där kontoret medverkar aktivt som tillsynsmyndighet. Ansvar för ständig vattentillförsel ligger formellt på Sydskraft. Kommunen har samtidigt ett generellt ansvar för skyddet mot samhällsolyckor.

Tillsynsvägledning (Länsstyrelsen och livsmedelsverket)

Även en tillsynsmyndighet som byggnads- och miljöskyddsnämnden har sin tillsyn, främst från Länsstyrelsen (miljöbalksområdet) och Livsmedelsverket (mat och vatten). De överordnade myndigheterna gör besök vart tredje år. Resultat från de senaste besöken redovisades under året. Länsstyrelsen betonade att arbetsformer bör utvecklas för att skapa handlingsutrymme för egna tillsynsinitiativ (mindre händelsestyrt) och för en mer samlad syn mellan handläggarna på prioriteringen mellan uppgifter. Resurserna ligger i underkant, vilket också Livsmedelsverket påpekade utöver standarkritiken att inte heller Norrköping når upp till ett tillsynsbesök per år och verksamhet. Utlåtandena är en del av styrning för kontorets fortsatta arbete.

Stora miljöprövningar:

Byggnads- och miljöskyddsnämnden har medverkat med yttrande i flera prövningar enligt miljöbalken. Några av dem är: Ny tillverkning av kiselkarbid genom Okmetic AB på Händelö, förnyad prövning med skärpa reningskrav för Slottshagen reningsverk samt biogasanläggningen (Sydkraft Vatten AB), deponering av aska i Bergrum 8 (Sydkraft Östvärme AB), uppföljning av ”luktande industrier”, dvs. Etanolfabriken (Agroetanol AB) och sopförbränningen på Händelö (Sydkraft Östvärme AB) samt Wettexfabriken (FHP AB), ny avfallsförbränning på Fiskebys område (Fortum AB), ombyggnad av järnvägsbro vid Fiskeby (Banverket).

Verksamhetens utveckling och kvalitet

Miljö- och hälsoskyddskontorets verksamhet grundas i huvudsak på egen prövning och medverkan i prövning samt tillsyn inom lagområdena miljö- hälsa, djur och livsmedel. Resursbehovet enligt gängse bedömningsgrunder överstiger de aktuella resurserna med mer än 20 procent. På kort sikt handlar det om att kraftsamla och omfördela resurserna till de viktigaste områdena, dvs. de områden som har störst påverkan på miljön och människors hälsa, till exempel omfattande utsläpp (”fabriker”), stor utbredning (enskilda avlopp), påtaglig påverkan på människor (buller), etc. Samtidigt gäller det att inte blottställa sig inom de lägre prioriterade områdena, till exempel de många verksamheterna med liten eller måttlig påverkan på miljön och människors hälsa. Allt detta ställer stora krav på personal och ledning och förutsätter en dynamisk utveckling.

Kärnuppgifterna ska lösas i serviceanda gentemot enskilda, företag och andra ”kunder” och målsättningen är att vara **Den goda myndigheten**, som är rättssäker, snabb, tydlig och bemöter ”kunderna” väl samt håller hög tillgänglighet. Detta kan sammanfattas fyra kriterier:

Tillgänglighet: Att alltid kunna nå handläggare under dagtid, vara tillgänglig på telefon och svara snabbt på meddelanden. Svara på brev i rimlig tid.

Inflytande: Vara öppen för möjliga lösningar, söka samförstånd när krav ställs på miljötekniska lösning (särskilt för enskilda personer), visa respekt för ”kunderna” och allmänheten.

Miljö- och hälsoskydd: skydd av människors hälsa - miljöskydd

Personlig kontakt: Ge gott bemötande, skapa förtroende genom ett gott och konsekvent handlande, ge begripliga besked, förmedla kunskap.

Yrkeskompetens: Utvecklat kunnande, reflektion över ”kundens” situation, nyhetsbevakning, kontakt med överordnade myndigheter och samverkan med andra kommuner.

Framtiden

Miljöbalken - och den lagstiftning som följer på balken - har ställt öka krav på insatser på miljö- och hälsoskyddskontoret; det gäller såväl tillsyn och medverkan i prövning som rådgivning, service och deltagande i samhällsplanering. Miljöbalken ställer även krav på verksamhetsutövare av skilda slag skall anmäla sin verksamhet till nämnden/kontoret. Sanktionsavgifter tas ut för dem som inte fullgör denna skyldighet i tid. Miljöbalken ökar samtidigt möjligheterna att ta ut avgifter för prövning och tillsyn, vilket torde vara ett av villkoren för att finansiera en nödvändig förstärkning och förnyelse av de personella resurserna. Även djurskyddslagen och livsmedelslagen ställer ökade krav.

Debatten om ansvaret för tillsyn med mera ska vara statligt (centralt/regionalt) eller som nu åvila kommunen pågår fortlöpande. I dag ser det ut som om man följer den naturliga principen att lokal verksamhet ska ha lokal tillsyn (nära människorna och djuren). Kommuner med små resurser kan samverka, eller så tar staten över deras verksamhet. De stora kommunerna som Norrköpings kommuner kommer sannolikt att behålla tillsynen, inte minst med hänsyn till samhällets totalt sett små resurser och efterfrågan på kompetens. Detta ställer dock ökade krav på kommunerna vad gäller bemanning med god kompetens. Rekrytering och utveckling av morgondagen medarbetare är alltså en nyckelfråga.

Verksamhetens styrning - uppdragsplanen och tillsynsplanen

Verksamheten styrs ur två perspektiv: dels kommunens styrsystem och dels statens krav på planer. Så långt möjligt samordnas dessa styrformer.

De centrala myndigheterna ålägger ”den kommunala nämnden” med sitt miljö- och hälsoskyddskontoret att varje år genomföra en *tillsynsutredning* och en därpå grundad *tillsynsplan* över vilka personella resurser

som erfordras respektive disponeras. Dokumenten är tabellverk över antal timmar fördelade på tillsynsobjekt för verksamhetens olika grenar. Planering ger på detta sätt en huvudsakligen kvantitativ styrning.

Uppdragsplanen (uppdraget) är kommunens styrning utifrån tillsynsplanen har verksamheten i stort ska bedrivas, vilka prioriteringar som ska göras, etc. Planen ger innehåll åt tillsynsplanens tidsuppgifter och har därmed en kvalitativ inriktning. Planeringen ska underlätta för nämnden/kontoret att skapa ett visst handlingsutrymme för de aktiviteter som man själv vill prioritera under året. Annars tenderar den synnerligen händelsestyrda verksamheten att enbart bestå av flödet av inkommande handlingar och andra inspel. Över 10 000 objekt/aktiviteter ska på något sätt hanteras inom en cykel av ungefär 3-5 år. Med gällande bemanning blir den disponibla tiden för egna initiativ därmed klart begränsad. Uppdragsplanen ökar möjligheterna att uppnå balans mellan de bundna och egeninitierade aktiviteterna och redan i början av året styra insatserna till de mest angelägna områdena.

Intern miljöpolicy

Miljö- och hälsoskyddskontoret har sedan 1994 en miljöpolicy för det egna kontorets inköp, lokalvård, tjänsteresor med mera. Kontorets verksamhetsplanering utgör i övrigt underlag för miljöarbetet inom det egna myndighetsområdet. Kontoret är ”grönt kontor”.

Rapporter och broschyrer

Luftrapporter 2003

2003:1 Halvårsrapport - Vinterhalvåret 2002-2003

2003:2 Linköpingsvägen

2003:3 Söderleden

Avloppsbroschyrer

Planera för avlopp

Kretsloppsanpassade avlopp

”Information från miljö- och hälsoskyddskontoret till dig som har en urinsorterande toalett”

Kemikalier i Östergötland

Cisterner - ovan mark utomhus

Marknadsföring och näringslivsutveckling

Näringslivets Hus

I april 2003 öppnades "Näringslivets Hus" i Norrköping med kommunens näringslivskontor som huvudman. Syftet med att samlokalisera ett antal organisationer som arbetar med utvecklings- och tillväxtfrågor är att ge bättre förutsättningar för samordning och samverkan. I huset finns nu:

- Näringslivskontoret, Norrköpings kommun
- Norrköpings Transportcentrum AB
- Marknadsföringsbolaget Nya Norrköping AB
- NyföretagarCentrum
- Internationella företagarföreningen – rådgivningscenter öst
- East Sweden EU-kontoret
- East Sweden Baltic Network
- Industrikompetens
- Åkeriföreningen Öst
- Svensk Handel

Ett antal projektorganisationer finns eller har funnits i Näringslivets Hus under året, till exempel LEGS-projektet (se nedan), Basket EM och Kårhusprojektet i Norrköping.

Näringslivets Hus har under 2003 etablerats som en knutpunkt för näringslivs- och utvecklingsfrågor i Norrköping. Hit kan alla som är intresserade av, eller har frågor kring, företag och företagande vända sig.

Huset har också blivit en mötesplats, under 2003 har 200-300 personer besökt huset varje månad. I genomsnitt hålls mellan 15 och 20 interna och externa möten per vecka.

Näringslivsprogram för Norrköpings kommun 2003-2006

I december 2002 antog kommunfullmäktige ett nytt "Näringslivsprogram för Norrköpings kommun 2003-2006". Programmet är ett styrdokument för perioden 2003-2006 och beskriver kommunens målsättningar på tillväxtområdet och de verksamhetsområden som är viktiga för att ytterligare utveckla Norrköpings näringsliv. Programmet togs fram av näringslivskontoret i samarbete med representanter från såväl den kommunala organisationen som det lokala näringslivet och företrädare för andra organisationer och nätverk som alla verkar inom området näringslivsutveckling. Ett par exempel är Svenskt Näringsliv, ALMI Företagspartner och Östsvenska Handelskammaren.

I programmet finns följande övergripande mål;

- Norrköping är en stark motor i Norrköping/Linköping-regionen som är den mest expansiva storstadsregionen i Sverige med högst procentuell tillväxt.
- Det har skapats fler arbetstillfällen inom verksamheter med högt förädlingsvärde i Norrköping och regionen.

*I april 2003 öppnades "Näringslivets Hus" i Norrköping med kommunens näringslivskontor som huvudman.
Foto: Jan Ekblom*

Marknadsföring och näringslivsutveckling

- Det finns en stark och växande framtidstro i Norrköping.
- Det finns en positiv bild och inställning till Norrköping och regionen ur ett företagar-, verksamhets-, boende- och utbildningsperspektiv.

Under året har information om programmet spridits internt i kommunens organisation, bland nämnder, partigrupper, kontor och förvaltningar. En särskild kompetensgrupp sammansatt av tjänstemän från ett tiotal kontor och förvaltningar har etablerats för att arbeta vidare med programmet. Syftet med ”kompetensgrupp tillväxt” är att öka kunskapen om olika enheters kontakter med näringslivet och att tydliggöra roller och ansvar. Det långsiktiga målet med kompetensgruppen är att förbättra den kommunala servicen gentemot näringslivet (såväl nya företag som etablerade) och bidra till ett förbättrat företagsklimat i Norrköping.

Nya etableringar

Under 2003 registrerades 542 nya norrköpingsföretag hos Patent och Registreringsverket (PRV). Allt fler nya företagare väljer dock att inte registrera sig hos PRV, därför bedöms det totala antalet nystartade företag vara omkring 700 stycken.

Framför allt är det inom logistik- och transportsektorn, tjänstesektorn samt handeln som nya etableringar sker. Särskilt kan nämnas;

- GNT Sweden AB som under 2003 etablerade en försäljningsorganisation med omkring 50 nya arbetstillfällen i Norrköping. GNT Sweden AB säljer IT-utrustning till återförsäljare och kommer även att etablera ett logistikcenter i Norrköping.
- Servera – ett grossistföretag i restaurangbranschen har sitt rikslager i Norrköping. Under året flyttades även telefonväxel och ekonomifunktion hit från Stockholm.
- Svenska Returpack byggde sin nya anläggning för återvinning av aluminiumburkar och PET. Anläggningen är den enda i sitt slag i Sverige.

De etableringar som skett inom logistik- och transportområdet är ett resultat av Norrköpings Transportcentrums målmedvetna arbete med att marknadsföra Norrköping som ett logistikcentrum. Ett tydligt bevis på Norrköpings attraktionskraft är att branschtidningen ”Inköp & logistik” rankar kommunen som den tredje mest intressanta etableringsorten.

Elektronikbranschen i Norrköping har det senaste decenniet genomgått stora förändringar. Stora tillverkande företag har avvecklats samtidigt som mer kunskapsintensiv verksamhet utvecklats, inte minst vid forskningsinstitutet Acreo.

Det finns ytterligare potential inom elektronikområdet; i december 2003 beviljade Miljödomstolen företaget Okmetec tillstånd att bedriva tillverkning av kiselkarbid i Norrköping. Förutsättningar finns därmed för ett etableringsbeslut i företagsledningen. Fullt utbyggt beräknas företaget kunna erbjuda upp till cirka 100 arbetstillfällen i Norrköping.

Under året har näringslivskontoret arbetat med ett antal kommande etableringar inom handeln. Det finns ett stort intresse för Norrköping inom detta område och redan under 2004 kommer några större etableringar att ske.

Stockholmsprojektet

Tillsammans med Marknadsföringsbolaget Nya Norrköping AB, Norrköpings Transportcentrum AB samt ett antal bygg- och fastighetsbolag har näringslivskontoret särskilt bearbetat Stockholmsområdet för att finna potentiella nyetableringar inom service- och tjänstesektorn. Projektet fortsätter under 2004 och har hittills gett positiva signaler. Bland de omkring 600 kontakter som tagits i Stockholm finns ett antal intressanta företag att diskutera vidare med.

Ytterligare ett projekt för att locka investeringar och nya företag till regionen är projektet ”Industriell länk Berlin”. Tillsammans med Linköpings kommun och Östsam finansierar Norrköpings kommun en resurs för att knyta kontakter mellan företag i Berlin och Östergötland.

Framgångsrika entreprenörer och nätverk.

Flera av Norrköpings företag har under de senaste åren uppmärksammats för sina framgångar på både nationell och regional nivå;

- PEMA Arbetskraft blev ”Årets Gasell 2003” i Östergötland. Utmärkelsen ges av Dagens Industri till företag som ökat sin omsättning kraftigt.
- Econova blev ”Årets Entreprenör 2003” i Östergötland/Sörmland i den prestigefyllda tävlingen som Ernst & Young genomför årligen.

Marknadsföring och näringslivsutveckling

- Game Shop, landets största data- och TV-spelsbutik, med ägaren Shahman Hayamanesh vann rikstävlingen "Årets Nybyggare 2003". Priset delas ut av IFS Rådgivning och Föreningsparbanken till en person med utländskt ursprung som på relativt kort tid i Sverige lyckats skapa ett framgångsrikt företag med goda framtidsutsikter.
- Nätverket Provenior i Norrköping utsågs av ÖstGöta Resurscentrum till Årets Nätverk. Nätverkets 17 kvinnliga medlemmar har inspirerat varandra till fortsatt utveckling i sitt företagande - något som är till gagn både för medlemmarna i nätverket, för kommunen och för länet. Vinnaren av utmärkelsen har på ett föredömligt sätt använt sig av de möjligheter som finns i kvinnors samarbete och visat på vilken styrka medlemmarna besitter.

Varsel och neddragningar

Under 2003 lades ett antal varsel från företag i Norrköping till Länsarbetsnämnden. Bland annat fortsatte omställningen inom elektronikbranschen vilket innebar neddragningar vid Whirlpool, Hellmer Industries och avveckling av Strand Interconnect samt Ericsson Process & Application Consulting.

Posten beslutade under 2003 att lägga ned postsorteringsterminalen i Norrköping, vilket innebär att 350 arbetstillfällen försvinner.

I samband med Whirlpools förändringar medverkade Norrköpings kommun att skapa "insourcing" genom att vissa detaljer som tidigare tillverkats av en underleverantör nu finns inom Whirlpools väggar.

Posten har ett särskilt program för att underlätta för den personal som berörs av nedläggningen av terminalen i Norrköping. Dessutom medverkar Posten med finansiering i LEGS-projektet (se nedan).

LEGS – Local Employment and Growth Strategies

Det regionala EU-projektet LEGS startades 2003. I Norrköping har LEGS-arbetet inneburit en fördjupning av det näringslivsprogrammet, för att konkretisera ett antal projekt och aktiviteter som kan bidra till tillväxt och fler arbetstillfällen. LEGS-arbetet har operativt drivits av projektledare vid näringslivskontoret. En styrgrupp med ansvariga från kommunens näringslivskontor, arbetsmarknadskontor och utbildningskontor samt från Arbetsförmedlingen har fun-

Foto: Jan Ekblom

nits. Efter en gedigen analys av projekt som bedrivs inom området runt om i Sverige samt diskussioner med såväl kommunala aktörer som regionala har tre insatsområden lyfts fram;

- Etablera i Norrköping (effektiv process och modell för etableringar i Norrköpings kommun)
- Projekt FöretagsNära (uppsökande verksamhet till företag som har goda förutsättningar att utvecklas och expandera)
- FöretagsAkuten (metoder och processer för att hjälpa och stötta företag på väg in i kris och vid varsel)

Inom LEGS-arbetet har också bedrivits ett antal pilotprojekt i Norrköpings kommun eller i det lokala arbetsmarknadsområdet.

"SMEK-projektet" är exempel på ett sådant projekt. Syftet med projektet är att utveckla metoder för ökad kontakt mellan små och medelstora företag i det lokala arbetsmarknadsområdet och studenter. Två projektledare på Linköpings Universitet har tillsammans med en styrgrupp med kommunala representanter lett arbetet.

Pilotprojektet "Forum för entreprenöriell utveckling för kvinnor" har genomfört ett antal aktiviteter för att ge kunskap om företagande och dess förutsättningar för kvinnor inom såväl Norrköpings som Åtvidabergs kommun. Projektet leds av nätverken Quick i Norrköping och Kontorsråttorna i Åtvidaberg.

Marknadsföring och näringslivsutveckling

Medel har också beviljats för en "Storgruppsdialog" i Norrköpings kommun. Den 25 februari 2004 kommer olika aktörer verksamma i Norrköpings kommun och i regionen att informera, inspirera, aktivera, fokusera och lyfta frågan hur man med gemensamma krafter kan främja utvecklingen av företagande särskilt för kvinnor i Norrköpings kommun.

LEGS-arbetet fortsätter under 2004-2006.

Ytterligare satsning på ProNova Science Park

Norrköpings kommun, Linköpings universitet och näringslivet i ProNova står bakom en intensifierad satsning på ProNova Science Park. Rekryteringen av ny vd blev ett första steg (december 2003). Verksamheten i ProNova omfattar två områden;

- nyföretagande baserat på idéer från den akademiska världen
- utveckling av tillväxtbefrämjande samarbeten och kunskapsutbyten bland de etablerade företagen i parken

Två företag från ProNova Science Park – Meqon och Linus - deltog 2003 i den stora IT-mässan CeBIT i Hannover där en rad svenska kommuner hade en gemensam monter.

Ungt entreprenörskap

För att stimulera unga människor i entreprenörskap är näringslivskontoret engagerat i "Ung Företagsamhet" där gymnasieelever provar på att driva företag. 2003 hade "Ung Företagsamhet" sin stora mässa i Norrköping. Näringslivskontoret var också engagerat i tävlingen "Blixtlåset" där gymnasieelever tävlar i innovationer.

Marknadsföring

Marknadsföringsbolaget Nya Norrköping AB har under 2003 arbetat vidare med att etablera begreppet "Sveriges Fjärde Storstadsregion" tillsammans med Marknadsbolaget i Linköping. En gemensam marknadsplan har tagits fram och ett antal gemensamma aktiviteter har genomförts, till exempel annonsering i tidningar, tv-reklam, lobbyaktiviteter samt gemensamma intressentmöten.

Nya Norrköping AB har förstås också arbetat med att utveckla varumärket Norrköping. Ett stort antal personer inom kommunen, näringslivet och andra orga-

nisationer har engagerats för att brett förankra de kärnvärden och budskap som nu ska lyftas fram i marknadsföringen.

Destination Norrköping är ansvarig för marknadsföringen av Norrköping gentemot målgruppen turister/affärsbesökare. Under 2003 har Destination Norrköping medverkat vid flera större evenemang, som samtliga stärkt "Norrköpingsandan" och samtidigt gett besöksnäringen en ökad omsättning. I slutet av juli ägde Revy-SM med cirka 500 deltagare rum. Norrköping var också en av fyra städer som stod som arrangör för Basket-EM. Arrangemanget genomfördes i början av september. Augustifesten med SM i musikfyrverkeri - karnevalens efterföljare - blev mycket lyckad. I samband med advent arrangerades den traditionella julmarknaden i Värmekyrkan. Året avslutades med "Nyårsvandringen" i Industrilandskapet. En rekordstor skara människor trotsade kylan även detta år.

Under året har ett antal både mycket stora och mindre konferenser ägt rum på Louis De Geer, till exempel Röntgenveckan med nordisk kongress för röntgensjuksköterskor och radiografer samt Vänsterpartiets kommundagar med 1 000 respektive 400 deltagare. Härutöver har många konserter och banketter anordnats i Louis De Geer och i Värmekyrkan.

Kartläggningar, undersökningar och rapporter samt nätverk

I näringslivsprogrammet för Norrköpings kommun finns området "att verka för klusterutveckling, branscbredd, differentiering och mångfald".

Under 2003 har näringslivskontoret medverkat och arbetat med:

- Förekomst och omfattning av miljödriven näringslivsverksamhet i Norrköping (projektet genomfördes tillsammans med planeringskontoret, Agenda 21-kontoret och Norrköpings miljö nätverk). I rapporten "Bilderna av Miljödriven näringslivsverksamhet i Norrköpings kommun" redovisas bland annat inom vilka branscher miljödriven näringslivsverksamhet förekommer, hur stor systerstämningen är, vilken utbildning de anställda har, förädlingsvärde per anställd och förädlingskvot, företagens framtidsplaner. Intervjuer gjordes hos 27 företag inom 16 olika branscher. (Edelid, E och Jönsson, F – Bilderna av miljödriven näringslivsverksamhet i Norrköping; 2003-09-23)

Marknadsföring och näringslivsutveckling

- Ett program för en miljödag har tagits fram – där syftet är att ge näringslivsföreträdare/företagare och andra intressenter i Norrköpings kommun inblick och kunskap om hur miljöanpassad produktutveckling kan skapa framtida affärsmöjligheter, att informera om nationella strategier för miljödriven näringslivsutveckling och om forsknings och innovationsstrategier för miljödriven teknikutveckling samt att skapa mötesplats och samverkansmöjligheter för företag med olika kompetenser och affärsarenor i Norrköping. Miljödagen är inplanerad till den 13 maj 2004.

- Som ett led i att främja företagande ur ett genusperspektiv har en kartläggning och analys av kvinnors företagande i Norrköping gjorts. Syftet var att undersöka bilder av kvinnligt företagande – bland de kvinnor som är företagare och bland de olika aktörer som stödjer och bidrar till start av företag på olika sätt i Norrköping. Rapporten "Bilder av kvinnors företagande i Norrköping" visar bland annat på de strukturella och individuella förutsättningar som styr kvinnors företagande – utifrån

ett lokalt perspektiv. Rapporten lyfter också fram envisa, noggranna och kreativa företagare, vilka värdesätter ideella mål framför ekonomiska, som driver en aktiv personalpolitik och gärna växer – men i sin egen takt. Att självsäkerhet är den största framgångsfaktorn och omgivningens attityder till kvinnors företagande är det största hindret i deras företagande. (Högström, Jennie, - Bilder av kvinnors företagande i Norrköping, 2003-11-30)

- Tillsammans med Arbetslivsinstitutet, NUTEK, Norrköpings Nyföretagarcentrum har Näringslivskontoret undersökt villkoren för lokalt småföretagande inom vård- och omsorgssektorn med fokus på kvinnors företagande i Norrköping. I rapporten "Villkor för lokalt småföretagande inom vård- och omsorgssektorn" belyses särskilt frågorna;
 - Vilka hinder och möjligheter för småföretagan-

de inom vård- och omsorgssektorn i Norrköping upplevs av de olika aktörerna; företagare, politiker, tjänstemän och fackliga företrädare?

- Vilka formella och informella spelregler, inom och utom den kommunala organisationen påverkar dessa villkor för småföretagande?

Ett seminarium arrangerades i april för berörda aktörer för att diskutera resultatet samt att ta fram "rekommendationer" till personer som har för avsikt att starta företag inom vård- och omsorgssektorn. (Tillmar, Malin – Villkor för lokalt småföretagande inom vård- och omsorgssektorn – dec 2003)

- Rapporten "Vad hindrar invandrare med akademisk utbildning att få arbete inom sitt yrkesområde i Norrköping, Finspångs och Söderköpings kommuner?" syftar till att ge beslutsfattare i integrationsfrågor kunskap om de hinder som finns och hur man, genom nya lösningar, kan öka möjligheterna för dessa personer på arbetsmarknaden. Att ta tillvara på denna kompetens gynnar både individ och samhälle. Projektet finansierades tillsammans med Näringslivskontoret, Nutek, ESF och Invandrarverket.

Foto: Jan Ekblom

- Under hösten har näringslivskontoret startats upp ett arbete med att kartlägga etnicitetsdrivet företagande i Norrköping. Tillsammans med ett antal externa aktörer som Arbetslivsinstitutet, ALMI, Byrån mot Diskriminering, Equal, IFS Integrationsverket, Linköpings Universitet, Länsstyrelsen, med flera kommer en pilotstudie att genomföras under vår och sommar 2004.
- Under året har en handelsutredning genomförts för att ge kommunen underlag för en handelspolicy, ett instrument för att planera en bra försörjningsstruktur inom den kommunala översiktsplanens ramar. Handelsutredningen har gjorts i samarbete mellan Nordplan (extern konsult), en referensgrupp med representanter från handeln, fastighetsägare och kommunala tjänstemän samt presidierna för tekniska nämnden, bygglovs- och miljöskyddsnämnden samt kollektivtrafiknämnden.

Marknadsföring och näringslivsutveckling

den. Med utredningen som bas ska kommunen besluta om en handelspolicy under mars 2004. Policyn ska användas som underlag för fortsatt utveckling av handeln i Norrköping. Bland annat ska riktlinjer finnas för var olika typer av handel i första hand ska lokaliseras.

Det samarbete som startats mellan näringslivet och kommunen kommer att fortsätta i form av ett nätverk, bestående av handel, fastighetsägare och kommunala politiker och tjänstemän. Möten kommer att hållas cirka två gånger per år och syftet är att upprätthålla en dialog.

- En undersökning har gjorts för att ta fram förslag på vilka åtgärder som bör vidtas för att Bråvallaområdet ska bli en fungerande och konkurrenskraftig företagspark. I rapporten "Bråvalla – från flygflottilj till företagspark" har tre teman lyfts fram för att differentiera Bråvalla samt göra området attraktivt för nyetableringar. Dessa teman är hälsa, logistik samt tjänsteföretag.

En ny broschyr som beskriver området har också tagits fram.

- I november 2003 arrangerades "Byggdagen" för åttonde året i rad av Sveriges Byggindustrier, WSP och Norrköpings kommun. Intresset för dagen var mycket stort, nära 200 personer deltog. På "Byggdagen" diskuterades bland annat planering för utbyggnad av nya bostäder i Norrköping, Ostlänkens utbyggnad och den pågående översynen av plan- och bygglagen (PBL).
- Näringslivskontoret ordnar kontinuerligt möten med olika nätverk för att hålla en dialog med näringslivet, det vill säga möten med företagarföreningar, som till exempel Butängen, Risängen och KIN.

Samverkan med Linköpings universitet och universitetsanknuten verksamhet

Arbetet inom samverkansavtalet mellan Linköpings universitet, Norrköpings kommun och Arbetslivsinstitutet (ALI) har pågått under året. Huvudändamålet är att skapa bättre förutsättningar för kunskapsutveckling och kunskapsuppbyggnad som kan nyttiggöras i såväl den kommunala verksamheten som i forskning och forskarutbildning och därmed bidra till att Norrköping utvecklas som livsmiljö och som miljö för forskning, utbildning, samhälle och nä-

ringsliv. Under den första avtalsperioden, 2002-2004, koncentreras arbetet framför allt på plattformarna Mångfald och De goda arbetena. Förutom det samarbete som sker inom ramen för avtalet bör också nämnas de många personliga möten som sker och som skapar mycket goda kontakter mellan kommunen och universitetet.

Hans Andersson på ALI fick i uppdrag av Högskoleverket "att kartlägga hur, om vad och i vilket syfte de tre organisationerna samverkar samt vilka bilder av och förväntningar på samverkan som finns hos olika aktörer inom organisationerna". Detta har resulterat i rapporten "Samverkan och bilder av samverkan mellan en kommun och ett universitet". (Andersson, Hans – Samverkan och bilder av samverkan mellan en kommun och ett universitet – dec 2003)

Under året har forskning och forskarutbildning vid Campus Norrköping fortsatt växa. Expansionen, som bland annat syns i form av ett ökat antal forskarstuderande beror till stor del på Campus Norrköpings lyckosamma utfall av ansökningar om forskningsanslag från externa finansiärer samt samverkan med andra lärosäten, statliga myndigheter, Arbetslivsinstitutet, ACREO, med Norrköpings kommun och Centrum för Kommunstrategiska studier. Av Linköpings universitets budget för 2002 gick 48 procent till forskning och forskarutbildning. För Campus Norrköping var motsvarande andel av budgeten knappt 29 procent.

För universitetets institutioner i Norrköping är situationen bekymmersam. Extraordinära insatser behövs och en samlad strävan från det lokala/regionala näringslivet inklusive offentliga verk och kommuner med Norrköping i spetsen har startats tillsammans med Linköpings universitet för att via "fundraising" åstadkomma finansiellt utrymme för att till Norrköping rekrytera och under en inledande period om fyra år finansiera ett tiotal unga forskare inom profilerade områden.

I november 2003 genomfördes det första mötet med ett fondråd bestående av 23 företrädare för det lokala/regionala närings- och samhällslivet samt Linköpings Universitet. Vid samma tid anställdes en särskild projektledare vid universitetet med uppgift att med uttalat stöd i och under samspel med fondrådets ledamöter under en inledande tvåårsperiod verka för fondens finansiella uppbyggnad.

Marknadsföring och näringslivsutveckling

Norrköpings kommun finns representerat i det fonddråd som bildats, samt i arbetsgruppen som jobbar med att etablera fonden.

Norrköpings Utvecklingsstiftelse som har till ändamål att öka kunskapsutbytet och samarbetet mellan universitet och näringsliv och därigenom skapa förutsättningar för utveckling, produktförnyelse och höjande av kompetens, teknisknivå och produktivitet i norrköpingsregionens företag har under 2003 utbetalat till projektet Coin inom ACREO och till uppbyggnad av ett Medieinstitut inom Linköpings universitet – Campus Norrköping. En ansökan har även inkommit i november om medfinansiering av Projektet EC Paper.

Studenter

Antalet studenter vid Linköpings universitet Campus Norrköping var vid utgången av 2003 cirka 5 500. Varav 670 nya inskrivna studenter mantalsskrev sig i Norrköpings kommun under 2003.

Under våren 2003 genomfördes en enkät bland studenterna vid Campus Norrköping. Enkäten gjordes i samarbete mellan Norrköpings kommun, Studentbo, studentkårerna samt Linköpings universitet. En tredjedel av den totala studentpopulationen fick svara på frågor om boende, utbildning, studiemiljö, synen på kårernas arbete samt uppfattning om Norrköpings kommun och dess service. Fyra av fem studenter sva-

rar att de är nöjda eller mycket nöjda med den kommunala servicen. i form av mötesplatser, varierat kulturutbud och arbetet med att bli en bra studentstad. (Andersson, K och Holmlund, S; Studenter vid Campus Norrköping våren 2003; maj 2003)

Norrköping rankades för fjärde året i rad som en av Sveriges bästa studentstäder av TCO:s tidning Studentliv. Rankingen 2003 resulterade i en fjärde plats för Norrköping som fick betyget VG av studentkårerna både när det gällde "kontakten mellan kommun och studenter" samt "stöd till kårer". För "information till studenter" fick kommunen betyget G.

Under 2003 medverkade näringslivskontoret tillsammans med Nya Norrköping AB i ett antal studentaktiviteter som syftade till att skapa kontakter mellan studenter och näringslivet. Dessutom deltog näringslivskontoret och Nya Norrköping i aktiviteter för att välkomna nya studenter till Norrköping. Löpande kontakt hålls med studentkårerna vid Linköpings universitet, Campus Norrköping, via studentråd.

Kommunen stöttar också "Kårhusprojektet" i Norrköping, bland annat genom att upplåta kontorsyta i Näringslivets Hus för projektledaren.

Företrädare från näringslivskontoret finns med i Kårservice styrelse och i Studenternas Hus styrgrupp i Norrköping.

D Sammanställning i redovisning

Inledning

Allmänt

Tillsammans utgör samtliga företag ingående i koncernen en enhet gentemot omvärlden. Detta innebär att mellanhavanden mellan de i koncernen ingående företagen stäms av och elimineras för att koncernen skall redovisa ett rättvisande resultat och en rättvisande balansomslutning.

Syftet med sammanställd redovisning för kommuner är bl a att på ett tillförlitligt sätt belysa kommunens totala ekonomiska åtaganden. Dessutom underlättar sammanställd redovisning jämförelser mellan kommuner som bedriver verksamheter i bolagsform med kommuner som har samma verksamheter i egen regi.

Årets resultat

Norrköpings koncern redovisar för 2003 ett resultat på 35 mnkr (-18 mnkr). Före extraordinära poster och skatt uppgår 2003 års resultat till 3 mnkr (-10 mnkr).

För 2003 redovisar kommunen ett resultat på 1 mnkr och bolagen ett resultat på 2 mnkr före bokslutsdispositioner och skatt.

För detaljerad redovisning avseende bolagen och kommunen hänvisas till de efterföljande redovisningarna.

Finansiell ställning

Koncernens totala tillgångar ökade under året med 380 mnkr, varav anläggningstillgångarna ökade med 492 mnkr och omsättningstillgångarna minskade med 112 mnkr.

Kortfristiga skulder har under året minskat med 278 mnkr och långfristiga skulder inkl avsättningar har ökat med 622 mnkr.

Balansomslutningen uppgår till 8 667 mnkr, en ökning med 380 mnkr. Soliditeten i koncernen uppgår till 47 procent, en minskning med två procentenheter.

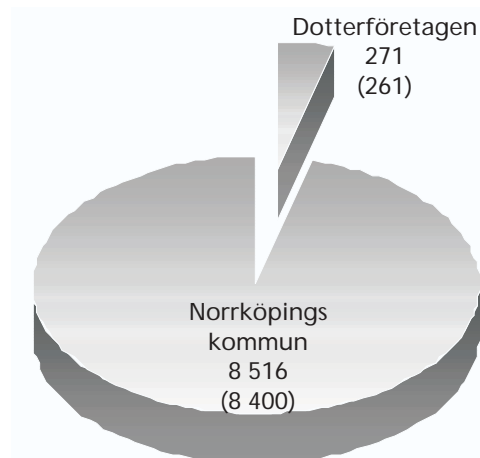
För detaljerad redovisning avseende bolagen och kommunen hänvisas till de efterföljande redovisningarna.

Investeringar

Det är främst kommunen och Hyresbostäder som har stor investeringsverksamhet. Under 2003 har kommunen nettoinvesteringar på 260 mnkr och Hyresbostäder på 308 mnkr. Av Hyresbostädernas investeringar är projektet Ringdansen det dominerande.

Personal

Antal anställda 2003

Totalt i kommunen och dotterföretagen:
8 787 (8 661) tillsvidareanställda

Koncernöversikt

Norrköpings kommun är hel- eller delägare i ett tjugotal företag. Omfattningen av ägandet varierar från hundra procent till mycket små andelar.

I sammanställd redovisning för kommunen ingår, i enlighet med rekommendationer, sådana företag i vilka kommunen har väsentligt inflytande och där röstandelen uppgår till minst 20 procent. Från ovanstående sker följande undantag:

- Norrköpings Hamn och Stuveri AB (NHS), i vilken kommunens ägarandel är 40 procent, ingår inte i den sammanställda redovisningen. Kommunens insatskapital i bolaget är 10,7 mnkr. NHS hade en omsättning på 161 mnkr under 2003 (161 mnkr), en balansomslutning per 2003-12-31 på 269 mnkr (248 mnkr) och ett resultat före bokslutsdispositioner, skatt och jämförelsestörande poster för 2003 på 32 mnkr (30 mnkr). Bolaget hade 2003-12-31 ett justerat eget kapital på 225 mnkr (203 mnkr). Under 2003 har kommunen erhållit 0,3 mnkr i aktieutdelning från NHS.

Av övriga bolag där ägarandelen inte överstiger 20 procent kan nämnas Östgotatrafiken, där ägarandelen i bolaget uppgår till ca 15 procent samt Nyköping-Östgotalänken AB, där ägarandelen uppgår till 18 procent.

Förändringar under året

Under året har följande väsentliga förändringar skett i koncernen. Vad beträffar väsentliga för-

D Sammanställning redovisning

Förvaltningsberättelse

ändringar, händelser m m, i de enskilda bolagen, hänvisas till de efterföljande redovisningarna.

- Aktier i Marknadsföringsbolaget Nya Norrköping AB har sålts och kommunen äger nu 50 procent av bolaget.
- Tillsammans med Destination Norrköping och Östgötateatern drev kommunen Norrköpings Biljettforum HB för försäljning av biljetter. Denna verksamhet upphörde i juli 2003.

Framtiden

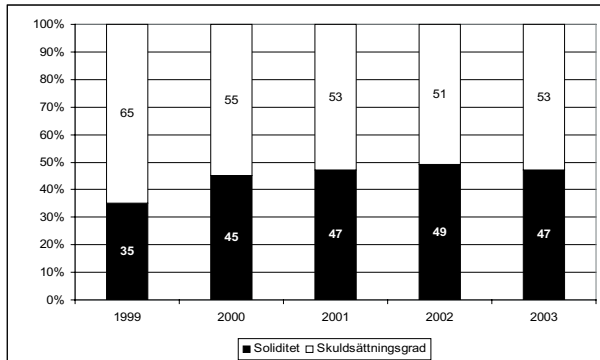
Norrköpings kommunkoncerns framtida ekonomiska utveckling påverkas främst av kommunens och Hyresbostäders resultatnivå. Dessa två är numera de dominerande inom kommunkoncernen. Hyresbostäder bedömer att resultatet 2004 före skatt, bokslutsdispositioner, omställningskostnader och jämförelsestörande poster blir cirka 12 mnkr. Detta är i linje med bolagets budget. Kommunen budgeterar för 2004 ett nollresultat.

Hyresbostäder kommer att sälja 24 fastigheter med sammanlagt 2 034 lägenheter i skilda bostadsområden mot en total köpeskilling på 627 mnkr till Markarydsbostäder. Med denna försäljning agerar bolaget i överensstämmelse med ägardirektiven.

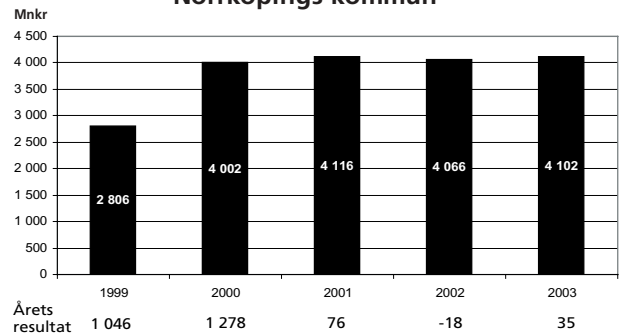
Bolag i kommunkoncernen som saknar ägardirektiv kommer i hög grad få ägardirektiv under 2004.

D Sammanställning i redovisning

Soliditet och skuldsättningsgrad Norrköpings kommunkoncern

Eget kapital - Norrköpings kommun

Nyckeltal	2003	2002	2001	2000	1999	1998 ⁵⁾	1997
Årets resultat, mkr	35	-18	76	1 278	1 046	-61	55
Tillgångar, mnkr	8 667	8 287	8 852	9 332	8 499	7 852	7 650
Tillgångar, per invånare, kr	69 911	67 208	72 028	76 367	69 543	64 142	62 170
Skulder och avsättningar, mnkr	4 565	4 221	4 736	5 330	5 693	6 092	7 301
Skulder och avsättningar, per invånare, kr	36 823	33 000	38 537	43 617	46 583	49 765	59 334
Eget kapital (inkl reserver) mnkr	4 102	4 066	4 116	4 002	2 806	1 760	349
Eget kapital, per invånare kr	33 088	32 976	33 492	32 750	22 960	14 377	2 836
Rörelsekapital ¹⁾ , mkr	-979	-4	407	188	-454	-724	-722
Balanslikviditet ²⁾ , proc	-38	99	123	109	72	50	44
Soliditet ³⁾ , proc	47	49	47	43	33	22	5
Skuldsättningsgrad ⁴⁾ , proc	53	51	53	57	67	78	95

1) Omsättningstillgångar - korta skulder

2) Omsättningstillgångar/korta skulder

3) Eget kapital/tillgångar

4) Skulder/tillgångar

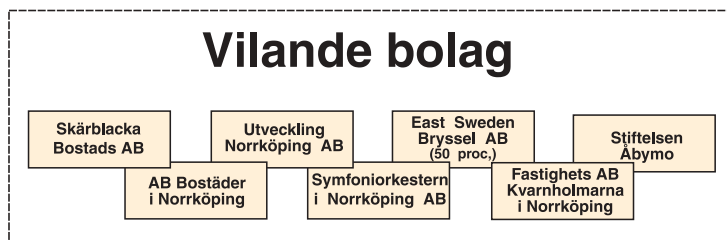
5) På grund av förändrad redovisningsprincip avseende pensioner och latent skatt ökar egna kapitalet med 1 473 mkr.

D Sammanställning i redovisning

NORRKÖPINGS KOMMUN

Fastighets- och bostadsföretag	
Hyresbostäder i Norrköping AB ¹⁾	AB Djurparksfastigheter i Norrköping
Norrköpings Kommunala Fastighets AB ²⁾	AB Norrköpings Idrottspark

Tjänste- och serviceföretag	
Norrköpings Transportcentrum AB (60 procent)	Stiftelsen Östergötlands Länsteater (30 procent)
Destination Norrköping KB ³⁾	Marknadsföringsbolaget Nya Norrköping AB (50 procent)

1) Hyresbostäder i Norrköping AB äger i sin tur dotterföretagen Studentbo i Norrköping AB (100 procent), Navestadsbadets Rehab AB (100 procent, vilande) och Ringdansen i Norrköping AB (100 procent, vilande).

2) Norrköpings Kommunala Fastighets AB äger Blåmart Fastighetsutveckling AB (50 procent) och Bråvalla Fastighets AB, BFAB (51 procent).

3) Destination Norrköping KB, äger Louis De Geer Konsert & Kongress i Norrköping AB (vilande belägt).

D Sammanställning i redovisning

Resultaträkning (mnkr)	Not	2003	2002
Verksamhetens intäkter.....	1	1 670	1 647
Verksamhetens kostnader	2	-5 656	-5 571
Avskrivningar	3	-197	-183
Verksamhetens nettokostnader		-4 183	-4 107
Skatteintäkter	4	3 526	3 385
Generella statsbidrag		732	756
Finansiella intäkter		211	103
Finansiella kostnader		-283	-147
Resultat före extraordinära poster och skatt		3	-10
Aktuell skatt		-1	-1
Uppskjuten skatt		33	-7
Årets resultat		35	-18

Finansieringsanalys (mnkr)	2003	2002
Den löpande verksamheten		
Verksamhetens intäkter.....	1 670	1 647
Verksamhetens kostnader	-5 656	-5 571
Verksamhetens nettokostnader	-3 986	-3 924
Skatteintäkter och intäkter av bidrag	4 258	4 141
Finansiella intäkter	211	103
Finansiella kostnader	-283	-147
Aktuell skatt	-1	-1
Justering för rörelsekapitalets förändring avseende den löpande verksamheten.....	-45	53
Verksamhetsnetto	154	225
Investeringar		
Inköp av materiella tillgångar	-641	-739
Avytttrade materiella tillgångar	22	54
Inköp av materiella tillgångar	-55	-456
Justering för rörelsekapitalets förändring avseende investeringsverksamheten		
Investeringsnetto	-674	-1 141
Finansiering		
Utlåning		
Utlåning/ökning långfristiga fordringar.....		-46
Återbetald utlåning.....	41	
Upplåning		
Långfristig upplåning	614	-590
Övrig finansiering.....		
Justering för rörelsekapitalets förändring avseende finansieringsverksamheten.....	31	
Finansieringsnetto	686	-636
Förändring av rörelsekapitalet	166	-1 552

D Sammanställning i redovisning

Balansräkning (mnkr)	Not	2003-12-31	2002-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Mark, byggnader och anläggningar	5	6 925	6 526
Maskiner och inventarier		325	284
Balansposter enligt särskild lag		55	67
Värdepapper, andelar och bostadsrätter		762	658
Långfristiga fordringar		6	47
Summa anläggningstillgångar		8 074	7 582
Omsättningstillgångar			
Förråd		3	3
Kortfristiga fordringar	6	535	517
Värdepapper		50	140
Kassa och bank		5	45
Summa omsättningstillgångar		593	705
SUMMA TILLGÅNGAR		8 667	8 287
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	7	4 102	4 066
Avsättningar för pensioner		96	80
Avsättning för uppskjuten skatt		5	43
Övriga avsättningar		59	29
Långfristiga skulder	8	2 833	2 219
Kortfristiga skulder	9	1 572	1 850
Summa skulder och eget kapital		8 667	8 287
Ställda panter			
Fastighetsinteckningar		255	289
Ansvarsförbindelser			
Ansvars- och borgensförbindelser	10	34	44
Pensionsförpliktelser	11	2 362	2 299

D Sammanställning av redovisning

Redovisningsprinciper

Sammanställd redovisning är ett sammandrag av kommunens och dotterföretagens resultat- och balansräkningar.

Med dotterföretag avses de företag där kommunen innehar en röstandel på minst 20 procent och väsentligt inflytande. Se under koncernöversikt för redovisning av undantag. Som dotterföretag räknas inte enbart aktiebolag utan också stiftelser. Stiftelser som har karaktären av donationsfond ingår inte.

Sammanställd redovisning är upprättad i enlighet med rekommendationerna i den kommunala redovisningslagen och i enlighet med övriga rekommendationer och tillämpningar avseende sammanställd redovisning, dock med vissa undantag som framgår i den löpande texten. Detta innebär bl a att sammanställda redovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering, varvid kommunens anskaffningsvärden (bokförda värden) för aktier och andelar elimineras mot dotterföretagens redovisade egna kapital. Därefter kvarstående belopp har tillförts eget kapital (egna kapitalet större än anskaffningsvärden). Kvarstående belopp anses som intjänade efter förvärven.

I de fall dotterföretagen utgör en koncern enligt aktiebolagslagen har denna koncern konsoliderats in i denna koncernredovisning.

Från och med 1 januari 2002 tillämpas i bolagen Bokföringsnämndens allmänna råd och redovisning av inkomstskatter (BFN AR 2001:1). Detta innebär att kommunkoncernen redovisar uppskjuten skatt för temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder.

Förändringen har införts retroaktivt, vilket inneburit att skatteskulden för 2002 har ökat med 32 mnkr. Förändringen redovisas som en förändring av ingående eget kapital.

Interna mellanhavanden av betydelse har eliminerats.

Olika redovisningsprinciper mellan kommunen och dotterföretagen förekommer. Dessa skillnader har eliminerats i största möjligaste utsträckning och då med kommunens redovisningsprinciper som grund.

I övrigt hänvisas till kommunens redovisningsprinciper.

Leasing

Rådet för kommunal redovisning har utfärdat en rekommendation (Nr 13 2002) kring redovisning av leasingavtal som skall tillämpas från och med räkenskapsåret 2003.

Rekommendationen skiljer på två typer av leasingavtal, finansiella eller operationella.

Ett finansiellt leasingavtal kan sägas motsvara ett köp av objektet i fråga medan ett operationellt leasingavtal motsvarar hyra av objektet.

Avgörande för klassificeringen av leasingavtalen är i vilken omfattning de ekonomiska risker och fördelar som är förknippade med ägandet av det aktuella leasingobjektet finns hos leasegivaren eller hos leasetagaren. Vid klassificeringen skall väsentlighetsprincipen tillämpas.

Förfallotidpunkt leasingobjekt, tkr

	Inom ett år	Senare än ett år men inom fem år	Senare än fem år
Norrköpings kommun	119 800	319 486	174 402
Dotterföretag	3 369	9 830	939
Totalt	123 169	329 316	175 341

Finansiella leasingavtal skall redovisas i resultat och balansräkningen medan det för operationella leasingavtal föreligger upplysningsplikt.

Avtal tecknade före den 1 januari 2003 får klassificeras som operationella.

Norrköpings kommun har enligt rekommendationen klassificerat samtliga leasingavtal som operationella. Leasingavgifter och i nuläget kända framtida belopp framgår av tabellen ovan.

D Sammanställning i redovisning

Noter

	Redovisn 2003-12-31	Redovisn 2002-12-31	Redovisn 2003-12-31	Redovisn 2002-12-31
Not 1				
Verksamhetens intäkter				
Intern försäljning mellan koncern- företagen har uppgått till 56 mnkr (föregående år 50 mnkr).				
I verksamhetens intäkter ingår jäm- förelsestörande intäkter med följande delposter:				
Fastighetsförsäljning	1	9		
Förtidsinlösen av lån	0	48		
Summa	1	57		
Not 2				
Verksamhetens kostnader				
Bland verksamhetens kostnader ingår bl a följande delposter:				
Avgångsvederlag, kommunen	2	3		
Rotkraft	3	8		
Nedvärdering pensionsfond	0	74		
Jämförelsestörande kostnader avseende - nedskrivning av fastigheter	0	35		
- framtida leasingavgifter	10			
Summa	15	35		
Not 3				
Avskrivningar				
Maskiner och inventarier 5 - 33,3 % Mark, byggnader och anläggningar 1-5 %				
Not 4				
Skatteintäkter				
Egna skatteintäkter, preliminärt	3 542	3 328		
Slutavräkning 2002	11	23		
Justering 2003	-36	25		
Utjämning efter skatteväxling	-3	-3		
Summa kommunalskatt	3 514	3 373		
Extra skatt Törlingdom	12	12		
Summa	3 526	3 385		
Not 5				
Fastigheter och anläggningar:				
Fördelat per företag:				
Norrköpings kommun	3 029	2 928		
Hysesbostäder i Norrköping AB	3 703	3 446		
Norrköpings Kommunala Fastighets AB.....	136	97		
Stiftelsen Åbymo	1	1		
AB Djurparksfastigheter i Norrköping	59	63		
AB Norrköpings Idrottspark	27	22		
Interna eliminerings	-29	-31		
Summa	6 926	6 526		
Not 6				
Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	80	45		
Övriga kortfristiga fordringar	455	472		
Summa	535	517		
Not 7				
Eget kapital				
Ingående balans	4 066	4 116		
Effekt av byte av redovisningsprincip	0	-32		
Årets resultat	36	-18		
Utgående balans	4 102	4 066		
Not 8				
Långfristiga skulder				
Fördelat per företag:				
Norrköpings kommun	2 666	2 031		
Hysesbostäder i Norrköping AB	3 280	2 971		
Norrköpings Kommunala Fastighets AB.....	69	71		
AB Djurparksfastigheter i Norrköping	60	62		
AB Norrköpings Idrottspark	38	35		
Interna eliminerings	-3 280	-1 141		
Summa	2 833	2 219		
Not 9				
Kortfristiga skulder				
Leverantörsskulder	184	226		
Övriga kortfristiga skulder	1 388	1 623		
Summa	1 572	1 850		
Not 10				
Ansvars- och borgensförbindelser				
Borgen inom bostadssektorn				
Statliga bostadslån	23	31		
Annan borgen				
Racketstadion	4	4		
Åby Tennisklubb	4	4		
Marieborgs Folkhögskola	1	1		
Stiftelsen Hellmarksgården	1	1		
Garantieförbindelse	1	3		
Summa	34	44		
Not 11				
Pensionsåtaganden, mkr				
Kommunens ansvarsförbindelse enligt KPA för pensioner intjänade före 1998-01-01	2 362	2 299		
Summa	2 362	2 299		
I beloppen ingår särskild löneskatt				

D Sammanställning i redovisning

Redovisning av bolagen/stiftelserna som ingår i den sammanställda redovisningen

Förvaltningsberättelse

Norrköpings Kommunala Fastighets AB ägs till sin helhet av Norrköpings kommun. Det är moderbolag i en koncern som även innefattar Blåmart Fastighetsutveckling och Bråvalla Fastighets AB. Bolaget har till föremål för sin verksamhet att förvärva, förvalta och försälja fastigheter samt att utnyttja förvärvade fastigheter för bebyggelse. Bolagets syfte är att verka för näringslivets utveckling i kommunen.

Fastighetsbestånd

Bolaget äger och förvaltar vid årets utgång 10 fastigheter med en lokalarea på cirka 36 239 kvm. Fastigheten Risängen 4:8 inhyrs från Norrköpings Kommun. Dessutom äger bolaget ytterligare 2 fastigheter men tillträder dessa först under 2004. Samtliga fastigheter är belägna i och omkring Norrköping och hyrs i huvudsak ut för industriell verksamhet i kommunen.

Bolaget är även delägare i Fastigheten Fiskeby 1:50 genom Blåmart Fastighetsutveckling AB där NKF innehar 50 procent av aktierna och Fastigheten Fiskeby 1:57 genom Bråvalla Fastighets AB där NKF AB innehar 51 procent av aktierna och Hellmer Group AB resterande 49 procent.

Överlåtelse och förvärv

Flöjten 1 har sålts 2002 till Fastighets AB Flöjten i Norrköping med tillträde 7 januari 2003.

I samband med försäljningen av Flöjten 1 ingicks ett bytesavtal om ett förvärv av Plinten 6, 8 och 9 (mark) som dellikvid. Hyvlaren 1 har förvärvats av NKF AB med tillträde den 1 april 2003 till en köpeskilling av 15 000 kkr. Vid årsskiftet 2003-2004 har ytterligare tre fastigheter förvärvats, Borraren 10 (köpeskilling 4 350 tkr), del av Skeppsdockan 1 (mark) (köpeskilling 50 tkr) och Skeppsdockan 2 (köpeskilling 8 000 tkr).

Årets resultat

Årets resultat för moderbolaget uppvisar ett underskott på 12 807 tkr. Resultatet är avsevärt sämre än budget vilket förklaras med följande:

- Strand Interconnect AB, i fastigheten Fiskeby 1:53, är försatt i likvidation. NKF AB arbetar via en konsult med att hyra ut lokalen. Årets resultat belastas med en avsättning för framtida leasingkostnader för renrummet i fastigheten

Norrköpings Kommunala Fastighets AB¹⁾

	2003	2002
Omsättning, mnkr.....	17	16
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt, mnkr.....	-11,7	3,3
Årets resultat	-12,7	2,4
Balansomslutning, mnkr.....	138,3	118,9
Justerat eget kapital, mnkr.....	23,0	34,8
Soliditet, procent	17	30
Anställda	0	0

1) Redovisningen avser koncernen

(10 327 tkr). Leasingavgiften löper till och med den 30 juni 2009. Hyresförlusten från Strand Interconnect uppgår 2003 till 1 900 tkr.

- Kostnaden som avsattes för miljösänering (3 500 tkr) i samband med försäljningen av Flöjten 1 var inte tillräcklig, ytterligare 611 tkr har utbetalats.

I resultatet ingår befarade kundförluster på 208 tkr och återvunna kundförluster på 118 tkr.

Den samlade långfristiga upplåningen uppgår till 25 000 tkr.

Investeringar

Ombyggnadsarbeten på fastigheten Pricken 1 åt Robert Bosch AB har utförts till en kostnad av 16 196 tkr. I fastigheten Hyvlaren 1 har oljeuppvärmningen ersatts med fjärrvärme till en kostnad av 596 tkr. Nerlagda kostnader i samband med Okmetic AB:s eventuella etablering är hittills 200 tkr.

Vakansgraden inom fastighetsbeståndet uppgår vid årets slut till 12,6 procent.

Framtiden

Blåmart Fastighetsutveckling AB kommer att göra ett underskott 2003 med 57 tkr. NKF AB har 2003 gjort ett aktieägartillskott med 140 tkr. Framtiden för Blåmart Fastighetsutveckling AB är att år 2004 skall bolaget göra ett positivt resultat, samt att NKF AB kontinuerligt får utvärdera samarbetet med Skanska beträffande Bråvalla Teknikpark. Investeringar år 2004 beräknas till ca 41 000 kkr.

Förhandlingar pågår fortfarande med det finska företaget Okmetic AB om en nybyggnation av en fabrik med tillverkning av halvledare av kiselkarbid till elektronikindustrin. Ett positivt beslut kommer att på-

D Sammanställning i redovisning

Redovisning av bolagen/stiftelserna som ingår i den sammanställda redovisningen

verka våra investeringar med cirka 40 000 tkr. Miljödomstolens beslut i december 2003 var positivt avseende nyetablering på Händelö.

Borraren 10, med tillträde den 7 januari 2004, kommer att förvärfvas av Norrköpings kommun under 2004. Del av Skeppsdockan 1 med tillträde den 1 december har ändrats till Skeppsdockan 5. I samband med tillträde av Skeppsdockan 2 den 1 april 2004 kommer fastigheterna Skeppsdockan 2 och 5 att fastighetsregleras till en fastighet nämligen Skeppsdockan 5.

NKF AB kommer att sälja Plinten 8 (6,8 och 9) till Norrköpings kommun och förvärva Stämplaren 3 och Kopparen 2 av Norrköpings kommun.

Fastighetsmarknaden i Norrköping uppvisar fortfarande en svag efterfrågan på kontor och verkstadslokaler. Positiva trender finns framförallt i efterfrågan avseende logistiklokaler och till viss del även på kontor framförallt i och runt industrilandskapet.

För 2004 beräknas verksamheten ge ett underskott på 996 tkr.

NKF AB:s målsättning att minska vakansgraden till cirka 15 procent under 2003 har lyckats. Målsättningen att vakansgraden skall vara under 15 procent år 2004 blir svår att påverka då Strand Interconnect AB lägger ner sin verksamhet till sommaren. Nerläggningen medför att vakansgraden ökar till 18 procent. NKF AB:s målsättning är att vakansgraden bör ligga mellan 10-15 procent åren 2005-2006.

Nyckeltal, moderbolaget	2003	2002	2001	2000	1999
Soliditet, procent	25,0	51,2	55,1	52,7	33,8
Avkastning på eget kapital, procent	-55,8	6,8	1,2	29,8	11,4
Avkastning på totalt kapital, procent	-11,6	6,6	2,9	18,7	7,6
Investeringar, tkr	16 992	2 808	1 889	4 969	1 242
Total area, kvm	36 239	46 000 ¹⁾	45 300	45 543	48 736
Hysesintäkter, kr/kvm	345	300	345	367	342
Underhållskostnader, kr/kvm	69	58	78	52	52
Uppvärmningskostnader, kr/kvm	71	75	62	67	59
Fastighetsskötsel, kr/kvm	22	21	22	19	17

1) Inklusive Flöjten 1, exklusive Plinten 6, 8, 9.

D Sammanställning

Redovisning av bolagen/stiftelserna som ingår i den sammanställda redovisningen

AB Norrköpings Idrottspark

	2003	2002
Omsättning, mnkr.....	6,7	6,5
Resultat före boksłutsdispositioner och skatt, mnkr.....	-0,5	-0,1
Balansomslutning, mnkr.....	41,6	39,1
Justerat eget kapital, mnkr.....	1,7	2,2
Soliditet, procent	4	6
Anställda	0	0

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att upprusta, förvalta och upprusta Idrottsparken för att främja sport- och idrottsverksamhet samt att även utveckla användningen av fastigheten Norrköpings Idrottspark. En idéutredning "IP 2006" ligger till grund för det långsiktiga arbetet, både avseende möjligheten till att utveckla den rent idrottsliga verksamheten, men även för att åstadkomma en möjlig stadsutveckling i området.

"Hundra år på Parken" blev ett tema för 2003 - Norrköpings Idrottspark fyllde 100 år.

Den 2 mars 1903 beslutade dåvarande stadsfullmäktige att på Krogaregården anlägga en ny idrottsplats, Idrottsparken såg sitt första ljus. En hundraårig historia med sport, dramatik och glädjestunder finns nu väl dokumenterad i den jubileumsbok som AB Norrköpings Idrottspark gav ut under 2003.

Under jubileumsåret utsåg även Riksidrottsförbundet Norrköpings Idrottspark till en av 100 idrottshistoriska platser i landet.

Ett arbete med en fortsatt upprustning av den publika miljön har även skett under 2003.

I anslutning till Sv. Fotbollförbundets landskamp på Idrottsparken, Sverige-Grekland kunde därför en tillbyggnad av VM-läktaren tas i anspråk. I tillbyggnaden ingår både nya dam-, herr- och handikapploaletter, omklädningsrum och domarrum samt utökad publikmiljö för servering m.m. Denna investering har genomförts efter att den kommunicerats med företrädare för ägaren och den belastar tills vidare bolagets resultat.

Genom ett upprop för bortgångne fotbollsspelaren, lagledaren och förbundskaptenen Georg "Åby" Ericson, insamlades medel till en bronsbyst som placera-

Statminister Göran Persson avtäckande bysten av bortgångne fotbollsspelaren, lagledaren och förbundskaptenen Georg "Åby" Ericson.

Foto: Anita Kjellberg

des på VM-läktaren och avtäcktes under sommarens landskampsarrangemang.

Planer inför framtiden

I nära samarbete med förhyraren Norrköpings kultur- och fritidsnämnd och i samverkan med fotbollsgymnasiet och berörda föreningar sker en dialog för att utveckla Idrottsparken.

En avveckling på Idrottsparken av verksamheten inom Norrköpings Curlingklubb fullföljs under 2004 och samråd förs om hur frigjorda ytor skall disponeras för framtiden.

Med beaktande av Sv. Fotbollförbundets arbete med elitlicens för fotbollsarenor så måste planering ske för installation av plantäckning och troligtvis även markvärme på A-plan inom de närmaste åren.

På nationell nivå pågår ett omfattande arbete med upprustning och nybyggnad av elitarenor.

Eskestuna, Örebro och Borås är de senaste exemplen och fler projekt håller på att ta form. Norrköpings Idrottspark - 100 år 2003 - är en attraktiv och uppskattad arena, men Idrottsparken står inför en framtid där åtgärder måste vidtas för att möta morgondagens krav.

Därför bör en dialog inledas mellan bolaget och ägaren hur man ska möta en framtid för Norrköpings Idrottspark.

Bolaget hade vid årets början 1,9 mnkr i balanserade vinstmedel och obeskattade reserver. Årets negativa resultat balanseras mot dessa vinstmedel.

D Sammanställning av redovisning

Redovisning av bolagen/stiftelserna som ingår i den sammanställda redovisningen

Marknadsföringsbolaget Nya Norrköping AB

	2003	2002
Omsättning, mnkr.....	9,2	2,1
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt, mnkr.....	0	0
Balansomslutning, mnkr.....	2,8	3,1
Justerat eget kapital, mnkr.....	0,6	0,6
Soliditet, procent	21	20
Anställda	2	2

Bolagets verksamhet skall vara att bedriva och samordna marknadsföringen av Norrköping. Kommunen äger 50 procent av bolaget.

Aktiviteter skall riktas mot följande målgrupper:

- Kompetent arbetskraft
- Potentiella studenter
- Företag med inriktning mot Campus Norrköping
- Lokala och externa opinionsbildare
- Norrköpings befolkning är genomförda.

Bolaget finansieras genom lika delar från Norrköpings kommun och näringslivet genom sju ytterligare delägare samt 22 intessentbolag.

Verksamheten flyttade in till Näringslivets hus under året.

Ett nära samarbete med Linköpings marknadsbolag fortsatte under året och en gemensam marknadsplan för den Fjärde Storstadsregionen har tagits fram.

Större aktiviteter som i övrigt skett under året är bland annat varumärkesarbete som pågått under hela året och resulterat i en ny profil för Norrköping. Vidare har ett antal studentkampanjer och mässor genomförts. Ett etableringsprojekt mot Stockholmsföretag resulterade i ett antal prospects. Ett flertal intressentträffar, såväl lokala som gemensamt med Linköping har genomförts. Reklamkampanj i TV 4 regionalt under sommaren och en sponsorkampanj i SVT nationellt i samband med basket-EM genomfördes. Ett flertal PR-aktiviteter har riktats gentemot såväl nationella som internationella medier resulterade i större tidningsartiklar i såväl Dagens Nyheter som Dagens Industri. Ny hemsida publicerades.

Fyra nummer av tidningen "Vårt Norrköping" gavs ut till samtliga hushåll i Norrköping samt till utflyttade Norrköpingsbor. Fyra nummer av nyhetsbrevet "Nya Norrköping" producerades och distribuerades till det lokala näringslivet.

D Sammanställning i redovisning

Redovisning av bolagen/stiftelserna som ingår i den sammanställda redovisningen

Hysesbostäder i Norrköping AB är ett av Norrköpings kommun helägt företag. Det är moderbolag i en koncern som även innefattar företagen Navestadbadets Rehab AB, Studentbo i Norrköping AB och Ringdansen i Norrköping AB.

Bolaget är anslutet till Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (SABO) och till fastighetsbranschens Arbetsgivarorganisation (FASTIGO).

Hysesbostäder i Norrköping AB har till uppgift att inom kommunen äga fastigheter och tillsammans med de boende utveckla, förvalta och förädla boendemiljöer.

Studentbo i Norrköping AB har till uppgift att främja bostadsförsörjningen inom Norrköpings kommun, främst för studerande vid Linköpings Universitet, Campus Norrköping. Företaget har från och med 1 november 2003 övertagit fyra anställda från moderbolaget. Den ekonomiska förvaltningen handhas av moderbolaget.

Navestadbadets Rehab AB, som tidigare bedrev friskvårds- och rehabiliteringsverksamhet, har under året inte bedrivit någon verksamhet.

Ringdansen i Norrköping AB har under året inte bedrivit någon verksamhet.

Fastighetsbestånd

Företaget äger och förvaltar 179 (181) fastigheter innehållande 10 946 (11 005) lägenheter och 570 (577) lokaler. Den totala lägenhetsytan uppgår till 786 982 kvm (790 525 kvm) och den totala ytan för lokaler uppgår till 61 964 kvm (63 904 kvm). Under året har två fastigheter om sammanlagt 57 lägenheter försålts.

Personal

Medelantalet helårsanställda har under året varit 190 (187) varav 53 (51) kvinnor och 137 (136) män. Från och med den 1 november har de fyra anställda som arbetat med Studentbos förvaltning övergått till anställning i detta bolag. Övriga dotterbolag har inga anställda. Förvaltningen av dessa handhas av moderbolaget.

Marknad

Efterfrågan på bolagets lägenheter har varit fortsatt god. Uthyrningsgraden, beräknad som hyresintäkter för uthyrda lägenheter i förhållande till total bruttohyra för lägenheter, uppgick under året till 96,7 procent (95,8 procent) exklusive Ringdansen. Kommu-

Hysesbostäder i Norrköping AB ¹⁾

	2003	2002
Omsättning, mnkr.....	608,1	581,2
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt, mnkr.....	12,9	12,2
Årets resultat	46,2	4,2
Balansomslutning, mnkr.....	3 862,0	3 599,5
Justerat eget kapital, mnkr.....	423,0	377,0
Soliditet, procent	11	10
Anställda	190	187

1) Redovisningen avser koncernen.

nens folkmängd har ökat via framför allt en ökad inflyttning. Arbetslösheten är dock fortfarande relativt hög och en ökning har skett under de sista månaderna. En ökning av hushållens reala disponibla inkomster har skett, vilket har medverkat till en gynnsam effekt på bolagets uthyrningsgrad.

Ett webbaserat säljsystem används. Antalet besökande på Hysesbostäders webbsida har ökat avsevärt, från ca 1 000 per dag till drygt 1 500 per dag under året. Hanteringstiden har sänkts och de bostadssökande, och övriga intresserade, har omedelbar information om alla lediga lägenheter.

Hyresnivå

I förhandling mellan företaget och Hyresgästföreningen avseende 2004 års hyror träffades i november 2003 överenskommelse om en höjning med 4,3 procent från och med 1 januari 2004. Höjningen är framförallt föranledd av kraftiga öknings av avgifter för vatten, värme och sophantering. Arbetet med den framtida hyressättningen, kallad "Rättvis hyra" har pågått hela året.

Investeringar och fastighetsunderhåll

Koncernens bruttoinvesteringar uppgick till totalt 308,1 mnkr (331,4 mnkr). Av det investerade beloppet avsåg ca 199 mnkr nedlagda kostnader i projekt Ringdansen.

Totalt har 1 083 mnkr investerats i Ringdansen. Erhållet statsbidrag är hittills 202 mnkr. Totalt beräknad produktionskostnad är ca en miljard kronor och totalt beräknat statsbidrag är 260 mnkr. Resultatet följer upprättad investeringskalkyl med ca 6 procent direktavkastning.

30,8 mnkr avsåg det fortsatta arbetet på Såpkullen.

D Sammanställning

Redovisning av bolagen/stiftelserna som ingår i den sammanställda redovisningen

Vidare har 5,6 mnkr investerats i fjärrvärmeförsörjning till Åby. Dotterföretaget Studentbo i Norrköping AB har uppfört ett nytt hus för de studerande i kvarteret Konstantinopel 4 innehållande 57 lägenheter. Inflyttning skedde den 1 september 2003. Nedlagd kostnad är 37,8 mnkr.

Bland de större planerade underhållsåtgärderna som under året genomförts kan nämnas renoveringsarbeten på Såpkullen, renovering av träfasader i Klockaretorpet, renovering av plank och bodar i Atriumområdet samt badrumsreparationer i Hageby. Totalt har planerat underhåll genomförts för 23,9 mnkr (24,8 mnkr).

Kostnaden för löpande underhåll och reparationer har uppgått till 63,4 mnkr (66,6 mnkr).

Resultat

Koncernens resultat uppgick till 46,2 mnkr (4,2 mnkr).

Moderbolagets rörelseresultat exklusive reavinst och nedskrivningar uppgick till 149,6 mnkr (127,6 mnkr). Fastigheterna, med ett bokfört värde i moderbolaget av 3 605,2 mnkr (3 394,1 mnkr), gav under 2003 ett driftöverskott (hyresintäkter med avdrag för fastighetskostnader men exklusive avskrivningar och med tillägg för statliga bostadsbyggnadssubventioner) på 213,9 mnkr (186,1 mnkr). Fastigheternas taxeringsvärden uppgår till 3 093,9 mnkr.

Finansverksamhetens resultat

Fastighetslånen uppgick i koncernen till 2 367,9 mnkr (2 262,5 mnkr) och i moderbolaget till 2 248,6 mnkr (2 197,2 mnkr). Dessutom har kreditiv upptagits i koncernen med 911,8 mnkr, varav i moderbolaget 874,5 mnkr. Den genomsnittliga räntesatsen på fastighetslånen uppgick till 4,3 procent (4,6 procent).

Finansnettot (räntebidrag och övriga ränteintäkter minus räntekostnader) uppgår till -141,4 mnkr (-137,8 mnkr), vilket är en försämring med 3,6 mnkr. Av finanskostnaderna under året utgör 13 mnkr riskpremie till Norrköpings kommun.

Finansiell ställning

Koncernens synliga egna kapital uppgick vid årsskiftet till 423 mnkr (377 mnkr).

Soliditeten, beräknad som eget kapital i förhållande till balansomslutningen, uppgick i moderbolaget till

11,4 procent (10,8 procent) och koncernen 10,9 procent (10,5 procent).

Koncernens likvida medel uppgick per balansdagen till 45,1 mnkr (24,6 mnkr). Hyresbostäder har bekräftade kreditlöften om 193,8 mnkr (142 mnkr).

Genom beslut av kommunfullmäktige ska bolagets kort- och långfristiga upplåning ske genom kommunens internbank. Internbanken garanterar finansiering av de kreditbehov bolaget anmäler.

Framtiden

I en dialog kring företagets framtid togs Affärsplan 2008 fram under hösten 2003. Företagsledningen genomförde ett antal seminarier där ett 100-tal deltagare från näringsliv, hyresgästförening, ledande politiker och kommunala tjänstemän samt Hyresbostäders personal medverkade. Med Affärsplan 2008 som underlag har företaget formulerat ett framtidsscenario inför 2008. Där finns visioner för hur företaget vill uppfattas 2008 och strategier för hur man når dit. Arbetet med affärsplanen visar på ett ökat behov av flexibel organisation, ökad lönsamhet, specialisering samt koncentration av resurser och kompetenser inom företaget. Som en följd av detta har Hyresbostäder varslat Länsarbetsnämnden och de fackliga organisationerna om att det finns en övertalighet motsvarande 73 tjänster. Under 2004 kommer övertaligheten och bemanningsfrågan att lösas. I samband med detta implementeras företagets nya arbetssätt och organisation.

I kommunfullmäktiges ägardirektiv för Hyresbostäder anges bl.a. att bolaget skall eftersträva en jämnare geografisk spridning inom kommunen och minska ägandet av fastigheter i områden där dominansen är stor. Som en följd av detta och med kommunfullmäktiges godkännande kommer fastigheter i Hageby, Marielund och i centrala Norrköping att säljas till Markarydsbostäder med tillträde den 1 april 2004. Försäljningen avser 2 034 lägenheter och köpeskillingen uppgår till 627 miljoner kronor.

Hyresbostäder och Hyresgästföreningen har avtalat om att införa Rättvis Hyra från 1 juli 2004. Det nya systemet för att rättvist fördela hyrorna i Norrköping ger en stor förändring av hyressättningen. De nya hyrorna varierar med både höjningar och sänkningar. Den totala hyresnivån förändras däremot inte. Med Rättvis Hyra återställs bruksvärdet. Hyressättningen utformas så att den speglar hyresgästernas värdering av boendet.

D Sammanställning av redovisningen

Redovisning av bolagen/stiftelserna som ingår i den sammanställda redovisningen

Nyckeltal Hyresbostäder	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997
Koncernen Hyresbostäder							
Hyresintäkter, mnkr.....	590,4	565,6	547,1	489,7	488,4	486,0	495,0
Räntebidrag, mnkr.....	4,3	3,7	3,8	10,8	20,7	22,8	49,9
Investeringar, mnkr.....	308,1	331,4	643,2	139,3	121,5	96,5	116,3
Soliditet, procent.....	10,9	10,5	11,9	13,0	12,2	12,1	12,0
Hyresbostäder i Norrköping AB							
Hyresintäkter, mnkr, netto.....	574,1	550,8	532,7	478,3	478,8	478,1	491,9
Vakansgrad, proc.....	6,9	8,7	9,6	10,0	11,1	11,1	9,3
Hyresbortfall, mnkr.....	47,2	56,1	60,1	57,8	60,9	62,4	52,7
Genomsnittligt antal tomma lägenheter.....	315	371	465	309	1 060	1 067	877
Räntebidrag, mnkr.....	2,7	2,0	2,1	9,3	19,5	22,3	49,8
Soliditet, proc.....	11,4	10,8	12,3	13,4	12,7	12,5	12,1
Avkastning på eget kapital, proc.....	3,2	3,3	9,2	7,0	5,0	1,4	-2,5
Avkastning på totalt kapital, proc.....	4,3	4,5	4,9	5,2	4,2	5,7	4,8
Investeringar, mnkr.....	270,5	331,1	615,1	138,3	96,0	55,3	80,2
Studentbo i Norrköping AB							
Hyresintäkter, mnkr.....	16,2	14,9	14,4	11,4	9,2	7,1	2,8
Vakansgrad per balansdagen, proc.....	7,6	6,0	9,0	11,0	13,0	23,0	32,0
Hyresbortfall, mnkr.....	0,9	0,8	0,9	1,0	1,6	1,7	uppg saknas
Antal tomma lägenheter per balansdagen.....	66	50	56	75	90	133	160
Räntebidrag, mnkr.....	1,6	1,6	1,7	1,5	1,2	0,6	0,1
Investeringar, mnkr.....	38,1	0,3	28,1	1,0	25,0	39,1	45,6

Stiftelsen Östergötlands Länsteater

	2003	2002
Omsättning, mnkr.....	88,2	83,3
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt, mnkr.....	0,1	0,1
Balansomslutning, mnkr.....	15,1	14,1
Justerat eget kapital, mnkr.....	0,8	0,8
Soliditet, procent.....	5,5	5,5
Anställda.....	141	137

Kommunens andel i Stiftelsen Östergötlands Länsteater, Östgötateatern, är 30 procent.

Stiftelsen Östergötlands Länsteater, Östgötateatern, är Sveriges största regionteater.

Från att ha varit stadsteater sedan 1947, driven som ekonomisk förening gemensam för Norrköping och Linköping, ombildades teaterorganisationen 1980 - Stiftelsen Östergötlands Länsteater, Östgötateatern uppstod. Teatern blev en angelägenhet för hela Östergötlands län. Landstinget tillsammans med kommunerna Norrköping och Linköping blev stiftelsens

huvudmän med anslagsåtaganden och krav på verksamhetsfördelning mellan de två kommunerna och länet i övrigt. Anslagen från huvudmännen fördelar sig med 40% från landstinget, 30% från Norrköpings kommun och 30% från Linköpings kommun.

Östgötateatern har tre huvudscener. Klassiska teaterhus byggda i jugendstil finns till förfogande i Norrköping (byggår 1908) och Linköping (byggår 1903). Här spelas svenska och utländska klassiker, nyskriven dramatik från olika länder, barn- och familjeföreställningar samt varje år en musikal. De båda teaterhusens publikfoajéer samt teatervinden i Norrköping används för mindre produktioner och vid turné spelar man på olika scener ute i länet. De två huvudscenerna utnyttjas lika mycket genom växelvis spelad repertoar.

Östgötateatern har en egen ensemble med ca 20 skådespelare, som utgör grunden och ryggraden i teaterns verksamhet. Till enskilda pjäser och projekt engageras dessutom frilansande skådespelare. Regissörer och scenografer har under senare år engagerats till enskilda pjäser eller för längre perioder för att skapa kontinuitet i verksamheten.

D Sammanställning

Redovisning av bolagen/stiftelserna som ingår i den sammanställda redovisningen

Ung scen/öst är Östgötateaterns nya ensemble, etablerad sedan hösten 2001 och med egen teaterscen i Elsas Hus i Linköping. Ung Scen/Öst har till uppgift att spela nyskriven, ange-lägen teater för skolans mellan- och högstadium samt gymnasiet i Linköping samt turnera i Norrköping och övriga Östergötland.

Årets resultat

Fluktuationer mellan åren och ansträngd ekonomi gjorde det nödvändigt att inför 2002 lägga fram budgetar för de två åren 2002 och 2003. År 2002 bedömdes ge ett underskott, som skulle återhämtas år 2003, då ett motsvarande överskott budgeterats. Östgötateatern har glädjande nog redovisat överskott båda åren 2002 och 2003.

Östgötateaterns totala intäkter uppgår till 88,2 mnkr (83,3 mnkr 2002). Huvudmännen bidrog med 53% och staten med 28% av intäkterna (55% respektive 29% 2002). Egenintäkterna uppgick till 19% (16% 2002).

Viktiga händelser under året

Året har bjudit på såväl konstnärliga som publika framgångar. Med kritikerrosade och populära föreställningar som t ex *Din stund på jorden* och *My Fair Lady* har vi nått en ökad publik under 2003. Ung scen/öst har under året befast sin ställning som en av Sveriges mest spännande och framgångsrika ungdomsscener. De har varit mycket lyckosamma med t ex *LAVV*, som förutom i Linköping också uppförts på stora scenen i Norrköping under en längre spelperiod.

Östgötateatern har en stark ställning i teatersverige, vilket gett möjlighet till framgångsrika samarbeten med andra teatrar. Dessa samarbeten är viktiga ur både konstnärligt och ekonomiskt perspektiv och de öppnar teatern mot omvärlden. Under 2003 har Östgötateatern bl a samarbetat med Riksteatern kring *Timmarna med Rita* och *Din stund på jorden*, som turnerat runt om i Sverige.

Östgötateatern har sedan ett par år ett etablerat samarbete med teatern Baltiski Döm i S:t Petersburg. Under året har den ryske regissören Vladimir Tikke satt upp *Björnen* och *Ett frieri* - två enaktare av Anton Tjechov - i Linköping, Norrköping och för turné i länet samt gästspel i S:t Petersburg.

Under hösten spelades pjäsen Dreyfus. I rollerna återfinns en stor del av teaterns manliga ensemble. Här syns Richard Carlsohn och Claës Weinar,

Tillsammans med Destination Norrköping KB och Norrköpings Symfoniorkester har Östgötateatern drivit BiljettForum HB för försäljning av biljetter till delägarnas evenemang i första hand men även för andra arrangörers räkning. Verksamheten i BiljettForum upphörde den 1 juli och Östgötateaterns biljetter säljs därefter i egen regi. Detta är ett led i arbetet med att öppna upp teaterhusen och fylla dem med aktiviteter även under dagtid.

Uppföljning och utvärdering

Östgötateatern har som övergripande mål att bedriva teaterverksamhet på hög konstnärlig nivå för vuxna, skolor och barn med egen ensemble och i samarbeten. Teaterns repertoar ska omfatta såväl klassisk och nyskriven dramatik som musikteater. Teatern ska synliggöra och kommentera hela vårt samhälle och göra sin verksamhet tillgänglig för alla människor i samhället. Teatern ska utgöra ett av flera centra i

D Sammanställning

Redovisning av bolagen/stiftelserna som ingår i den sammanställda redovisningen

det östgötska kulturlivet samt inta en central plats i det svenska teaterlivet. Teatern ska också ta aktiv del i såväl nationella som inter-nationella utbyten och samarbeten. Dessa mål har uppfyllts 2003.

Investeringar

Årets investeringar har uppgått till 3,2 mnkr 2003 (3,4 mnkr 2002). Den återhållsamhet som under en rad år krävts har medfört ett eftersatt investeringsbehov som det under de närmaste åren blir angeläget att finansiera. Arbetsmiljökrav och nya EU-regler kommer sannolikt att nödvändiggöra en mycket stor investering i nytt lingångssystem/råmaskineri den närmaste femårsperioden. Investeringsbehovet för de kommande fem åren bedöms till närmare 20 mnkr.

Framtiden

Från Östgötateaterns sida finns en önskan att öppna upp och få mer liv i teaterhusen. Att bedriva biljettförsäljningen i egen regi i teaterhuset i Norrköping är ett led i detta arbete. "Scenöppning", introduktion av pjäs och författare före föreställning, och "scensläckning", diskussion efter föreställning, är uppskattade inslag som kommer att fortsätta. Vår ambition är också att teaterhusen ska bli naturliga mötesplatser och arenor för kulturella och andra aktiviteter.

Samarbetet med Baltiski Dom kommer att vidareutvecklas. För Måns Lagerlöf, ung scen/östs konstnärlige ledare, finns planer på ett regiuppdrag i S:t Petersburg. Östgötateatern kommer att ta emot studiebesök av ryska teaterproducenter under 2004.

Satsningen på samarbeten med andra teatrar kommer att fortsätta. Dessa är idag en viktig ekonomisk förutsättning när det gäller att utföra det uppdrag vi fått av våra huvudmän, för att nå våra mål och för att ut-

veckla teaterns verksamhet. Att göra ekonomin helt beroende av samarbetsintäkter är dock en farlig och på sikt ohållbar väg.

Ett mycket sent besked om utebliven uppräkningskompensation 2004 förstärker teaterns ekonomiska problematik. Med utebliven kompensation för löne- och andra kostnadsökningar samt avsaknad av marginaler kan vi inte längre möta fluktuationer i verksamheten och klara ekonomin ens på kort sikt.

För åren 2004 och 2005 har vi liksom för 2002 och 2003 budgeterat för två år där vi i budgeten för år 2004 beräknar ett underskott som ska kompenseras med ett överskott i 2005 års budget. Anledning är fluktuationer mellan åren beroende på hur spelplaneringen är upplagd, varierande möjligheter till samarbeten samt den uteblivna anslagsuppräkningskompensationen.

Urholkningen av bidragen framtvingar i det något längre perspektivet ett vägval. Mycket oroande är statens avisering, som kom först kring årsskiftet, om kraftigt ökade pensionskostnader inom scenkonstområdet från och med 2004. Besked om ökningens storlek för 2004 kommer att lämnas först i april 2005. En omställning av verksamheten och förändring av Östgötateaterns uppdrag blir verklighet inom en nära framtid om inte finansiering lämnas för de höjda pensionskostnaderna och teatern kompenseras för ökade kostnader i övrigt. Vi kommer inte längre att vara sig kunna utföra huvudmännens uppdrag eller uppfylla de mål som satts för verksamheten.

Under hösten 2003 påbörjades diskussioner med huvudmän och Östsam om framtiden för fyra kulturinstitutioner i länet – Länsmuséet, Östgötamusiken, Norrköpings Symfoniorkester och Östgötateatern. Dessa diskussioner kommer mot bakgrund av den ekonomiska situationen att få stor betydelse för Östgötateaterns fortsatta uppdrag och verksamhetsinriktning.

D Sammanställning i redovisning

Redovisning av bolagen/stiftelserna som ingår i den sammanställda redovisningen

Djurparksfastigheter i Norrköping AB

	2003	2002
Omsättning, mnkr.....	8,7	6,4
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt, mnkr.....	0	0
Balansomslutning, mnkr.....	65,4	64,5
Justerat eget kapital, mnkr.....	0,1	0,1
Soliditet, procent	0	0
Anställda	0	0

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att förvärva, förvalta och försälja fastigheter och anläggningar inom Kolmårdens Djurpark.

Bolagets syfte är att för främjande av fritids- och rekreationsaktiviteter samt turismen inom kommunen tillhandahålla erforderliga fastigheter och anläggningar.

Kolmårdens Djurpark AB arrenderar hela anläggningen av bolaget. Vidare har ägarna till Kolmårdens Djurpark AB enligt en utställd option rätt att under vissa förutsättningar köpa bolaget, allt i enlighet med beslut i kommunfullmäktige i juni 1997.

Foto: Ronnie Magnusson

Optionen gäller t o m 2002-12-31 med rätt till två års förlängning.

Denna rätt till förlängning utnyttjades under 2002. I samband med denna förlängning av optionsrätten har ägarna till Kolmårdens Djurpark AB begärt förhandling avseende översyn av villkoren i optionsavtalet. Dessa förhandlingar startade under 2003 mellan kommunen och ägarna till Kolmårdens Djurpark AB och planeras att slutföras under 2004.

Norrköpings Transportcentrum AB

	2003	2002
Omsättning, mnkr.....	2,0	1,2
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt, mnkr.....	0	-0,7
Balansomslutning, mnkr.....	2,4	2,4
Justerat eget kapital, mnkr.....	1,9	1,9
Soliditet, procent	78	78
Anställda	1	1

Transportcentrum AB är ett utvecklingsbolag inom logistik- och transportområdet. Målet med verksamheten är att skapa tillväxt inom denna sektor i Norrköpingsregionen. Bolaget genomför detta genom att sälja in Norrköping och regionens logistiska förutsättningar till olika målgrupper och på så vis stärka ställningen som en av de ledande logistikregionerna i Sverige.

Under verksamhetsåret 2003 har företaget medverkat till flertalet etableringar i Norrköping. Bland dessa kan särskilt nämnas IT-distributören GNT:s satsning för den skandinaviska marknaden som etableras i Norrköping och loaliseringen av Svenska Returpacks centrala anläggning för insamling av aluminiumburkar och PET.

Tillsammans med Linköpings kommun och universitet har bolaget drivit projektet e-logistics Development som bl a syftar till att utveckla regionen som ett kompetenscentrum inom logistikområdet.

Under verksamhetsåret har bolaget tagit initiativ till infrastrukturprojektet med syfte att förbättra de logistiska förutsättningarna bl a i de s k "Norrköpingspaketet".

Bolaget ägs till 60 procent av Norrköpings kommun och till 40 procent av Norrköpings Hamn och Stuveri AB.

D Sammanställning i redovisning

Redovisning av bolagen/stiftelserna som ingår i den sammanställda redovisningen

Destination Norrköping KB¹⁾

	2003	2002
Omsättning, mnkr.....	34,5	35,6
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt, mnkr.....	0,4	0,7
Balansomslutning, mnkr.....	13,3	9,8
Justerat eget kapital, mnkr.....	2,1	1,7
Soliditet, procent	16	17
Anställda	33	31

1) Redovisningen avser koncernen

Destination Norrköping KB (DNKB) bedriver konferens-, evenemangs-, och kongress-byråverksamhet med tillhörande marknadsföring. Värme kyrkan används för varierande evenemang och konserter. Vidare bedrivs turistbyråverksamhet, marknadsföring, evenemangsverksamhet och försäljning av Norrköping som besöksort. Turistbyrån tillhandahåller också information och service till norrköpingsborna.

Årets resultat

Årets resultat 441 tkr innebär en förbättring både jämfört med budgeterat nollresultat och senaste prognos.

Till det positiva resultatet har bl a konserter, konferenser och kongresser bidragit.

Viktiga händelser under året

Tillsammans med Norrköpings Symfoniorkester (SON) och Östgöta teatern drev DNKB Norrköpings Biljettforum HB, för försäljning av biljetter till i första hand delägarnas evenemang. Den 1 juli upphörde verksamheten i Norrköpings Biljettforum HB och biljettförsäljning till DNKB:s, SON's och andra arrangörers evenemang sker därefter hos Biljettbyrån, helt i DNKB:s egen regi.

Under året har ett antal mycket stora och mindre konferenser ägt rum t ex Röntgenveckan med nordisk kongress för röntgensköterskor och radiografer med 1 000 deltagare. Vänsterpartiets kommundagar samlade 400 deltagare. Härutöver har många konserter och banketter anordnats i Louis De Geer och i Värme kyrkan.

DNKB har medverkat vid flera större evenemang, som stärkt norrköpingsandan och samtidigt gett besöksnäringen en ökad omsättning. Norrköping var en av fyra städer som stod som arrangörer för Basket-EM. Arrangemanget genomfördes i början av september. Augustifesten med SM i fyrverkeri - Karnevalens efterföljare - blev mycket lyckad. I samband med advent arrangerades den traditionella julmarknaden. Året avslutade med Nyårsvandringen i Industrilandskapet. En rekordstor skara människor trotsade kylan även detta år.

Ett stort antal norrköpingsföretag har givit sitt stöd till verksamheten under året, bland annat genom medlemsavgifter samt i samband med adventsfirandet.

Under året har turistbyrån, marknadsavdelningen och administrationen flyttat till mer ändamålsenliga lokaler vid Holmentorget. Biljettbyrån finns idag i entrén till Louis De Geer. Detta har inneburit en större närhet till verksamheterna i Louis De Geer.

DNKB har under året haft stor verksamhet i EU-projektet Växtkraft Mål 3. En handlingsplan är framtagen för ändamålet och denna följs noggrant.

Förväntningar avseende den framtida utvecklingen

För DNKB är det viktigt med en fortsatt hög nyttjandegrad av De Geerhallen med konferenser och kongresser samt evenemang och upplevelser för norrköpingsborna. De Geerhallen är utsatt för hård konkurrens från andra städer gällande konferenser och kongresser. För att även fortsättningsvis uppnå ett bra ekonomiskt utfall är tillgängligheten i De Geerhallen viktig, inte bara för Destination Norrköping. Näringslivet, framför allt besöksnäringen, gynnas av en god beläggning i Louis De Geer.

Destination Norrköping

Nyckeltal, moderbolaget	2003	2002	2001	2000	1999
Soliditet, %.....	15,4	16,5	5,6	- 5,4	20,0
Avkastning på eget kapital, % ...	22,6	52,1	- 299,0	- 538,0	7,6
Avkastning på totalt kapital, %....	3,6	5,0	- 8,8	- 28,0	1,7
Investeringar, tkr	975	231	355	846	308

E Ekonomisk översikt - Norrköpings kommun

Fem år i sammandrag	2003	2002	2001	2000	1999
Antal invånare 31 december	123 971	123 303	122 896	122 199	122 212
Kommunal utdebitering per 100 kr	21,45	21,45	21,45	21,45	21,45
-Verksamhetens nettokostnader, mnkr exkl avskrivningar	-4 203,0	-4 068,3	-3 831,4	-3 592,5	-3 539,6
-Skatteintäkter netto (inkl generella statsbidrag), mnkr	4 258,1	4 141,3	3 967,9	3 824,1	3 588,6
-Finansnetto, mnkr	78,7	26,4	30,2	-14,5	-60,1
-Nettokostnadernas och finansnettots andel av skatteintäkterna netto, proc ¹⁾	98,7	98,2	96,6	94,3	100,3
Tillgångar, totalt mnkr	8 003,6	7 541,5	7 976,8	8 207,7	6 682,1
• Tillgångar per invånare, kr	64 561	61 162	64 907	67 167	54 676
Skulder, totalt, mnkr	4 146,4	3 721,5	4 093,6	4 417,4	4 333,7
• Skulder per invånare, kr	33 446	30 182	33 310	36 145	35 461
Nettolåneskuld kommunen, mnkr	0	0	0	247,1	243,2
• Nettolåneskuld per invånare, kr	0	0	0	2 022	1 990
Nettotillgång kommunen, mnkr	432	516,1	757,8	0	0
• Nettotillgång per invånare, kr	3 485	4 186	6 167	0	0
Eget kapital, totalt mnkr	3 711,8	3 711,0	3 737,7	3 661,5	2 348,4
Soliditet, procent	46	49	47	45	35
(Eget kapital/tillgångar)					
Skuldsättningsgrad, procent	54	51	53	55	65
(Skulder/tillgångar)					
Balanslikviditet, procent	146	110	134	144	86
(Omsättningstillgångar/kortfristiga skulder)					

1) Exklusive upp- och nedvärdering av finansiella anläggningstillgångar

Årets resultat

Årets resultat

Norrköpings kommun redovisar för år 2003 ett positivt resultat på 0,8 mnkr. Däremot klarar kommunen för första gången inte balanskravet som infördes år 2000. Se vidare under avsnittet avstämning mot balanskrav.

Skatteintäkter redovisar i förhållande till budget ett underskott på 23,5 mnkr medan generella statsbidrag redovisar ett mindre överskott på 3,1 mnkr. Underskottet avseende skatteintäkter avser negativa delavräkningar för 2003.

Den finansiella verksamheten redovisar i förhållande till budget ett överskott på 66,7 mnkr. Kommunens värdepapper har i förhållande till ingångsvärdet vid årets början värderats upp med 49,4 mnkr. Detta re-

sultat ingår i överskottet för finansiella verksamheten.

Likaså ingår 3,0 mnkr avseende finansiering av projekt inom Rotkraft som redovisas under verksamhetens nettokostnader.

I förhållande till budget redovisar verksamhetens nettokostnader en obalans på drygt -45,5 mnkr. I beloppet ingår kostnader för marksanering vid en tidigare deponi. Den beräknade nettokostnaden 24,7 mnkr för marksaneringen har periodiserats genom en avsättning inom kommunstyrelsen i bokslutet 2003.

I bokslutet för 2002 var verksamhetens obalans -104 mnkr. Det är framför allt inom verksamheterna vård och omsorg, utbildning samt individ- och familjeomsorg som resultatet förbättrats.

E Ekonomisk översikt - Norrköpings kommun

Barn- och ungdomsnämnden redovisar i förhållande till budget ett underskott på drygt 16 mnkr.

Nämnden gick vid årets början in med en negativ obalans från den gamla organisationen motsvarande cirka 37 mnkr plus att nämnden fick ett anpassningskrav på drygt 22 mnkr det vill säga sammantaget en obalans på närmare 60 mnkr.

Sammantaget har nämnden sänkt kostnaderna med 43 mnkr i förhållande till 2002. Anledningen till underskottet är att ett antal enheter inte lyckats anpassa verksamheten utifrån minskade elevvolym.

Gymnasienämnden redovisar ett underskott på 7,4 mnkr bland annat beroende på att färre elever från andra kommuner studerar i kommunens gymnasieskolor samt att våra kommunala gymnasieskolor har svårt att klara anpassningen till en minskad elevvolym. Andelen elever som studerar i fristående gymnasieskolor, andra kommuner eller vid landstingets naturbruks-gymnasium har fördubblats på två år och uppgår nu till 21 procent.

Socialnämnden redovisar ett underskott i förhållande till budget på drygt 20 mnkr varav 14 mnkr avser barn- och ungdomsvården. I förhållande till 2002 har kostnader avseende barn- och ungdomsvård ökat med 6 mnkr bland annat beroende på fler placeringar på SIS-institutioner (Statens Institutions Styrelse). Det kan noteras att 10 procent av alla 17-åringar i Norrköpings kommun haft kontakt med socialtjänsten.

Inom vuxenvården har kostnaderna sänkts med 7,6 mnkr i förhållande till 2002. Totalt sett har kostnadsnivån för socialnämndens verksamheter sänkts med 300 tkr i förhållande till 2002.

Vård och omsorgsnämnden redovisar ett överskott på 4,5 mnkr. Nämnden gick in med en obalans från 2002 samt ett anpassningskrav på sammanlagt drygt 50 mnkr. Stora förändringar har gjorts i verksamheten, bland annat en minskning av dagverksamheter och dagcentraler, omstrukturering av hemtjänstverksamheten samt en anpassning av bemanningen vid

Resultat kommunen	2003	Avvikelse mot budget 2003	2002	2001	2000
Verksamhetens nettokostnad	-4 336,0	-45,5	-4 194,4	-3 937,3	-3 698,3
Skatteintäkter	3 526,4	-23,5	3 385,3	3 236,5	3 072,0
Generella statsbidrag, utjämning	731,7	+3,1	756,0	731,4	752,1
Finansnetto	78,7	+66,7	26,4	30,2	-14,5
Resultat före extraordinära kostnader	0,8	+0,8	-26,7	60,8	111,3
Extraordinära intäkter	0	0	0	0	1 352,2
Extraordinära kostnader	0	0	0	-22,9	-67,8
Årets resultat enligt resultaträkning	0,8	+0,8	-26,7	37,9	1 395,7
Utredning balanskrav¹⁾					
Avgår realisationsvinster					
Försäljning fastigheter	-4,8		-13,3	-33,7	
Nettoresultat av värdering av finansiella anläggnings-tillgångar	-49,4		72,6		
Extraordinär semesterskuld			22,9		
Årets balanserade resultat ...	-53,4		32,6	27,1	
Ingående balanserat resultat ...	113,4		80,8	53,7	
Utgående balanserat resultat	60,0		113,4	80,8	

1) Balanskrav för kommunerna gäller från 2000

vissa säbo-enheter. Dessa åtgärder motsvarar 37 mnkr.

Ytterligare en förklaring till överskottet är att avgiftsintäkterna inom äldreomsorgen blev närmare 22 mnkr bättre än budgeterat. Detta beror i huvudsak på svårigheter att bedöma effekterna av omläggningen till ett nytt taxesystem.

Arbetsmarknad- och vuxenutbildningsnämnden redovisar ett överskott på 7,4 mnkr. Överskottet avser i huvudsak arbetsmarknadsåtgärder där arbetsförmedlingens neddragning av åtgärdsprogram för öppet arbetslösa håller tillbaka de kommunala kostnaderna.

Kostnaderna för försörjningsstöd har minskat med drygt nio mnkr i förhållande till 2002 vilket främst beror på att det statliga äldreförsörjningssystemet som infördes från och med 2003. 260 pensionärshushåll som tidigare varit hänvisade till försörjningsstöd flyttades över till försäkringskassan.

För redovisning av samtliga nämnders resultat hänvisas till årsredovisningens del 2.

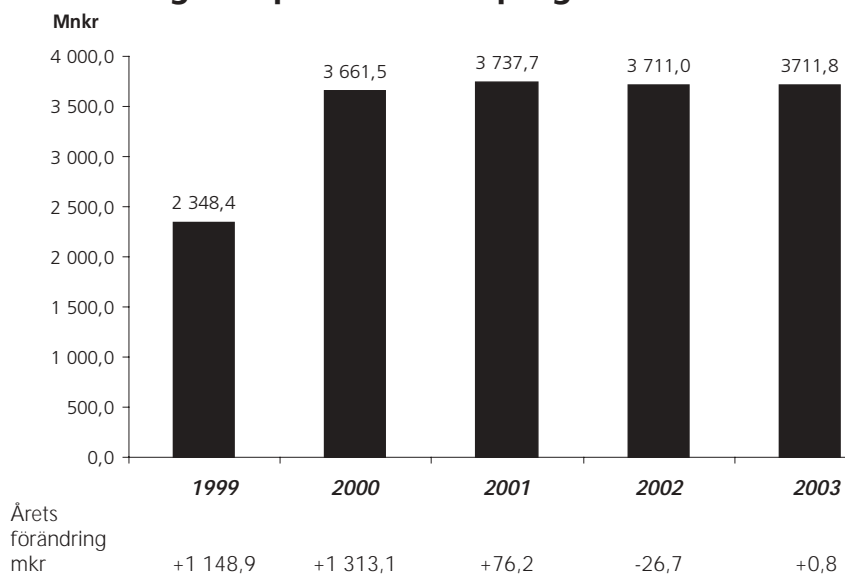
Avstämning mot balanskrav

År 2000 infördes ett lagstadgat balanskrav för kommuner och lands-ting. Balanskravet innebär att kommunens intäkter skall överstiga kostnaderna. Eventuella underskott skall återställas inom de närmast följande två åren.

Vid avstämning av kommunens resultat mot balanskravet utgör resultaträkningen grund. Realisationsvinster motsvarande 4,8 mnkr samt uppvärdering av finansiell anläggningstillgång på 49,4 mnkr avräknas. Kommunens resultat mot balanskravet blir då -53,4 mnkr.

Norrköpings kommunen har under en period med högkonjunktur i landet förstärkt det egna kapitalet väsentligt. Avsikten har hela tiden varit den att en sådan förstärkning av kommunens egna kapital under högkonjunkturer skall balansera eventuella underskott på grund av kostnadsökningar och intäktsminskningar när konjunkturer försämrats. Det finns

Eget kapital - Norrköpings kommun

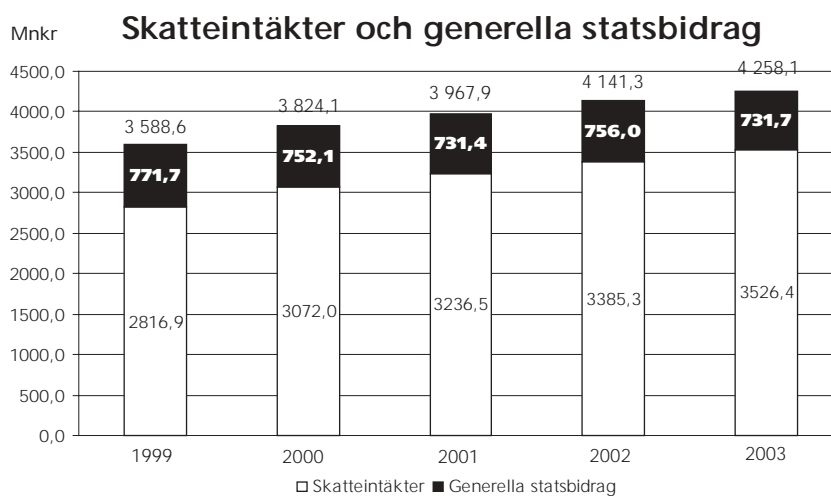

därmed stöd för kommunfullmäktige att täcka 2003-års underskott enligt balanskravsutredning med det ekonomiska överskott som väsentligt förstärkt kommunens egna kapital under balansperiodens första år.

Kommunen har sedan balanskravet infördes redovisat positiva resultat och har fram till ingången av 2003 upparbetat ett resultat 113,4 mnkr. Det ackumulerade balanserade resultatet inklusive årets resultat uppgår vid utgången av 2003 till 60,0 mnkr.

Skatteintäkter och generella statsbidrag

De generella statsbidragen varierar mycket mellan åren. Detta är till största delen ekonomiskt neutralt för kommunen, eftersom det i huvudsak är en effekt av tillämpning av gällande "finansieringsprincip" mellan staten och kommunsektorn. Den innebär att om staten ger nya uppgifter, avvecklar uppgifter eller på annat sätt ändrar befintliga ekonomiska förutsättningar för kommunerna ska en ekonomisk reglering ske mellan staten och kommunerna.

1 skattekrone =	Mkr				
1995.....	115,5	1998.....	126,1	2001.....	148,6
1996.....	121,1	1999.....	129,8	2002.....	155,6
1997.....	123,6	2000.....	138,6	2003.....	163,5

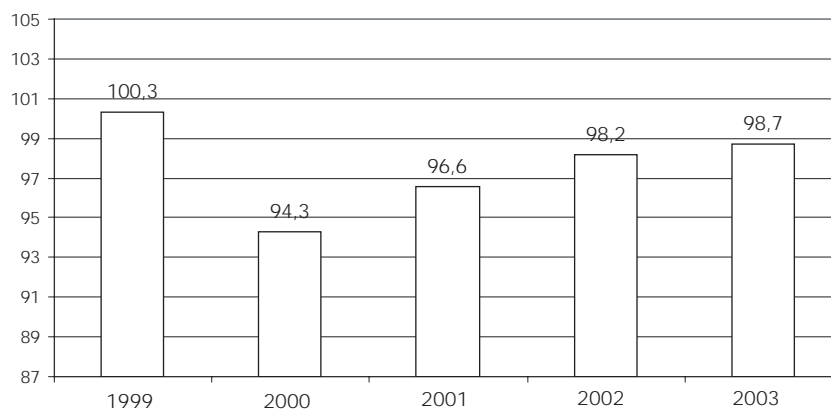
Nettokostnadernas och finansnettots andel av skatteintäkterna

Sammanställningen visar vilket utrymme som finns kvar till avskrivningar och förändring av eget kapital för skattekollektivet. I denna sammanställning redovisas kommunen som helhet.

För 2003 har 1,3 procent från skatteintäkter och generella statsbidrag tillförts till att finansiera nettoinvesteringarna eftersom 98,7 proc går till att finansiera verksamhetens nettokostnad (exkl avskrivningar) och finansnettot.

Kostnad/intäkt orsakat av omvärdering av finansiella anläggningstillgångar har exkluderats verksamhetens nettokostnad i denna jämförelse.

Nettokostnadernas och finansnettots andel av skatteintäkterna

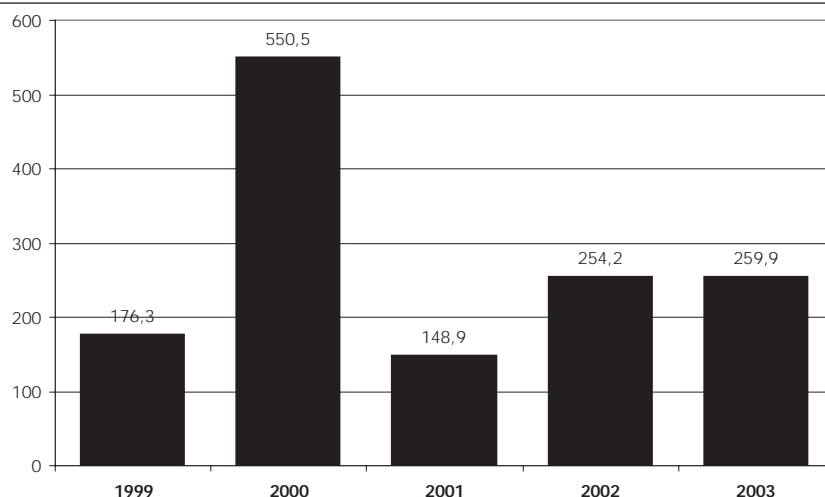

Nettoinvesteringar

Nettoinvesteringar är investeringsutgifter efter avdrag för investeringsbidrag. Försäljningar av anläggningstillgångar som inte har ett samband med ny- (re-)investeringar utgör inte investeringsbidrag.

Årets nettoinvesteringar uppgår till 259,9 mnkr, vilket utgör 6,1 procent av skatteintäkterna och generella statsbidrag (6,1 procent 2002).

År 2000 förvärvades kongressanläggningen Louis De Geer samt Mässhallarna. Dessutom investerades i ett nytt resecentrum.

En redovisning av samtliga investeringsprojekt som pågått under 2003 redovisas i årsredovisningens

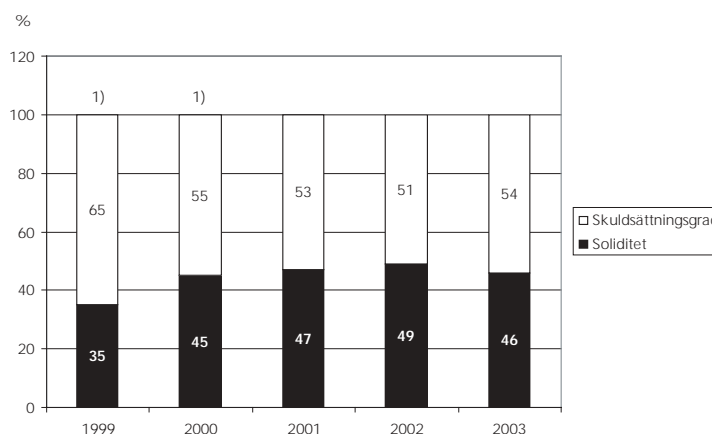
del 2. Nettoinvesteringar per nämnd redovisas på sid 102.

Soliditet och skuldsättningsgrad

Soliditeten anger hur stor del av de totala tillgångarna som finansieras med eget kapital.

Skuldsättningsgraden visar hur stor del av de totala tillgångarna som finansierats med lån och övriga skulder.

Soliditetsmättet för kommunen är inkl internbankens verksamhet, dvs ingen rensning har skett av de lån och den vidareutlåning som sker till de egna företagen.

1) Inkl resultatet av aktieförsäljning Norrköping Miljö & Energi AB (49 procent såldes 2000, Resterande 51 procent såldes 2001). Aktieposterna hade ett väsentligt högre värde jämfört med det bokförda.

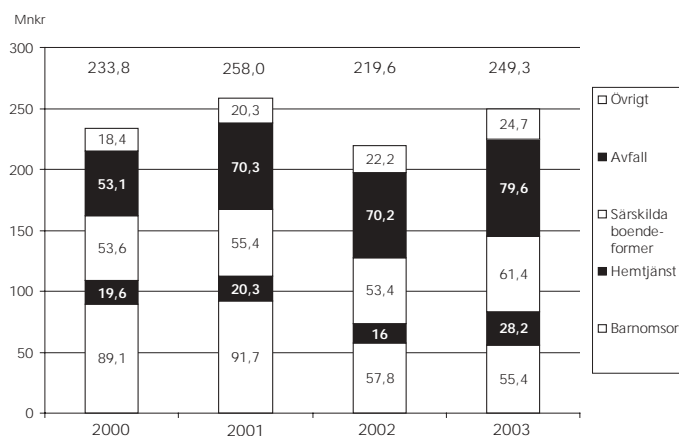
Avgifter

2002-01-01 infördes maxtaxa inom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Maxtaxan innebär att avgiften fastställs utifrån föräldrarnas inkomster, dock med en högsta avgift. I och med maxtaxereformen infördes ett riktat statsbidrag till kommunerna för att kompensera intäktsbortfallet.

2002-07-01 infördes en lagreglerad maxtaxa även inom äldre- och handikappomsorgen. Taxan byggs på aktuella inkomster, förbehållsbelopp samt en högsta avgift för själva insatsen.

I taxan ingår även kost enligt biståndsbeslut, vilket förklarar den kraftiga ökningen mellan 2002 och 2003.

Kompensation för kommunens intäktsbortfall i

och med äldre- och handikappomsorgens maxtaxa sker via det generella statsbidraget.

I övrigt ingår till exempel parkeringsavgifter samt avgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Leasing

Rådet för kommunal redovisning har utfärdat en rekommendation (Nr 13 2002) kring redovisning av leasingavtal som skall tillämpas från och med räkenskapsåret 2003.

Rekommendationen skiljer på två typer av leasingavtal, finansiella eller operationella.

Ett finansiellt leasingavtal kan sägas motsvara ett köp av objektet i fråga medan ett operationellt leasingavtal motsvarar hyra av objektet.

Avgörande för klassificeringen av leasingavtalen är i vilken omfattning de ekonomiska risker och fördelar som är förknippade med ägandet av det aktuella leasingobjektet finns hos leasegivaren eller hos leasetagaren. Vid klassificeringen skall väsentlighetsprincipen tillämpas.

Förfallotidpunkt leasingobjekt, tkr

	Inom ett år	Senare än ett år men inom fem år	Senare än fem år
Lokaler*).....	113 081	307 042	172 574
Bilar.....	4 724	4 465	0
Spårvagnar.....	1 995	7 979	1 828

*) Hyresavtal med bunden avtalsperiod längre än 12 månader ingår.

Finansiella leasingavtal skall redovisas i resultat och balansräkningen medan det för operationella leasingavtal föreligger upplysningsplikt.

Avtal tecknade före den 1 januari 2003 får klassificeras som operationella.

Norrköpings kommun har enligt rekommendationen klassificerat samtliga leasingavtal som operationella. Leasingavgifter och i nuläget kända framtida belopp framgår av tabellen ovan.

Kommunens borgensåtaganden 2003-12-31

I sin roll som borgensman har Norrköpings kommun iklätt sig ett risktagande. Per 2003-12-31 uppgår tecknad borgen till 33 mnkr.

Under 2003 har ingen borgen infriats.

Någon ny borgen har inte beviljats under året.

Svenska kommunförbundet har utarbetat riktlinjer m m för redovisning av kommunala borgensåtaganden. Enligt dessa katalogiseras åtagandena i riskgrupper, graderat från 1 till 3, där åtaganden i riskgrupp 1 har högsta risk. En sådan indelning ger ovanstående bild.

Under 2003 har borgensåtagandena minskat med 23 mnkr. Inom de olika riskgrupperna fördelas förändringen enligt följande.

Riskgrupp 1-8 mnkr
 Riskgrupp 2 0 mnkr
 Riskgrupp 3-15 mnkr

Riskgrupp 1, mnkr		
Föreningsåtaganden	1	
Förlustgaranti för småhus enligt vissa statliga förordningar (40%).....	23	
Totalt riskgrupp 1.....		24
Riskgrupp 2, mnkr		
Kommunala företag.....	0	
Ideella föreningar.....	9	
Övriga företag.....	0	
Totalt riskgrupp 2.....		9
Riskgrupp 3		
Kommunala bostadsföretag (allmännyttiga).....	0	
Totalt riskgrupp 3.....		0
Totalt borgensåtagande för Norrköpings kommun.....		33

Riskbedömning

För förlustansvar för vissa småhus i riskgrupp 1 med statlig belåning har ingen borgen infriats under 2003.

Risken finns att kommunen under 2004 och även för åren framöver

får kostnader för inlösen av borgensåtagande åt enskilda för statligt bostadslån till småhus. En försiktig bedömning är att belopp på ca 0,5 miljoner kr per år måste reserveras för inlösen av denna form av borgen.

Ekonomisk översikt - Norrköpings kommun

Finansiella utvecklingen under 2003

I strategin för finansiering och medelsplacering ingår att kommunen och kommunens bolag via Internbanken ska vara tillförsäkrad upplånings- och placeringsmöjligheter. För att säkerställa detta har Internbanken en likviditetsreserv i form av kontokrediter, finansieringsprogram och lånelöften. Verksamheten vad gäller bland annat befogenheter regleras av en finanspolicy och finansinstruktioner.

Likviditetsreserven uppgick 2003-12-31 till 1 730 mnkr och av denna reserv var 91 mnkr utnyttjad. Reserven bestod av egen likviditet på 25 mnkr, kontokrediter i bank på 330 mnkr, ECP-program på 725 mnkr (100 milj USD, ECP-program - Euro-Commercial Paper Programme) och ramavtal på 650 mnkr. Under året har internbanken ökat bruttolåneskulden med 399 mnkr. Hela ökningen beror på ökat finansieringsbehov hos kommunens majoritetsägda bolag, främst Hyresbostäders projekt Ringdansen.

Totalt uppgår bruttolåneskulden till 3 179 mnkr den sista december 2003.

Kommunen hade för egen del 2003-12-31 en finansiell nettotillgång på 432 mnkr. Av denna tillgång är 382 mnkr en förvaltarportfölj med långsiktigt syfte; allt enligt kommunfullmäktiges beslut.

Under 2003 genererade finansiella verksamheten ett positivt finansnetto på 79 mnkr. I finansnettot ingår ett positivt resultat på 49 mnkr från pensionsfondens värdering, riskpremier med 13 mnkr och en upplösning av ränteintäkter på 3 mnkr avseende projekt Rotkraft. Finansnettot exklusive dessa poster uppgår till 14 mnkr.

Förutom ovan redovisade finansiella tillgångar har kommunen finansiella tillgångar i pensionsfonden. Pensionsfondens hade sista december 2003 ett värde på 474 mnkr. För redovisning av pensionsfonden, se avsnitt pensionsåtaganden.

Förändring av låneskulden	2003-12-31	2002-12-31	2001-12-31	2000-12-31	1999-12-31
Likviditet och värdepapper	378	468	1 429	330	584
Nettoutlåning till kommunala bolag	3 233	2 828	2 374	2 645	2 416
Låneskuld	3 179	2 780	3 045	3 222	3 243
Nettolåneskuld, Norrköpings kommun.....	0	0	0	247	243
Nettotillgång, Norrköpings kommun.....	432	516	758		
- varav förvaltarportföljen.....	382				

Likviditetsreserv, mnkr	2003-12-31	2002-12-31	2001-12-31	2000-12-31	1999-12-31
Likviditet och värdepapper	25	468	1 429	329	584
Kontokrediter i bank	330	450	450	400	400
Certifikatprogram	-	-	500	500	500
ECP-program (100 milj USD)	725	880	1 030	997	847
Ramavtal.....	650	650	950	950	950
Summa.....	1 730	2 448	2 930	3 176	3 281
Utnyttjat.....	491	477	689	982	573
Kvar i likviditetsreserv.....	1 239	1 971	2 241	2 194	2 708

Finansiella intäkter och kostnader (mnkr)	2003	2002	2001	2000	1999
Ränteintäkter	269	217	216	141	140
Räntekostnader.....	-256	-133	-194	-165	-203
Räntenetto.....	13	84	22	-24	-63
Valutavinst/förluster	0		0	0	0
Övriga finansiella intäkter.....	92	22	17	13	19
Övriga finansiella kostnader	-26	-7	-9	-3	-16
Finansnetto.....	79	99	30	-14	-60

Pensionsåtaganden

Kommunens totala pensionsåtagande uppgår 2003-12-31 till 2 447 mnkr. Åtagandet redovisas med 83 mnkr som avsättning i balansräkningen och 2 364 mnkr som ansvarsförbindelse. Totalt har kommunen ökat sitt åtagande med 79 mnkr under 2003.

Den sk individuella delen av årets nyintjänade pensioner uppgår till 73 mnkr med tillhörande löneskatt på 18 mnkr.

För att möta kommande pensionsutbetalningar har kommunen avsatt 487 mnkr till en pensionsfond. Bokförda värdet i fonden uppgick 2003-12-31 till 485 mnkr och marknadsvärdet till 474 mnkr. Placerade medel i pensionsfonden i förhållande till totala pensionsåtagandet visar att 1 973 mnkr ($2\,447 - 474 = 1\,973$) har återlånats till verksamheten.

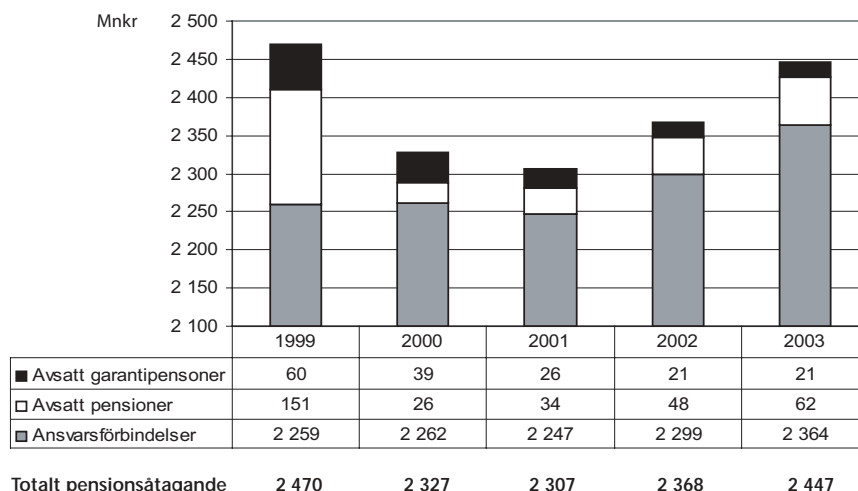
Under 2003 har kommunens resultaträkning totalt belastats med 212 mnkr avseende pensionskostnader.

Pensionsfonden

Pensionsfonden regleras en placeringspolicy som är beslutad av kommunfullmäktige.

Fondens mål och strategi är att reducera framtida kostnader för pensionsutbetalningar. Medel ur fonden ska börja användas 2008. Nyintjänad pensionsrätt som inte kan utbetalas som individuell del avsätts årligen till pensionsfonden. För 2003 uppgår denna pensionsrätt till 14 mnkr inkl löneskatt.

Pensionsåtagande

Den sista december 2003 har pensionsfonden ett marknadsvärde på 474 mnkr. Under 2003 har fonden utvecklats positivt med 11,5 procent. Totalt har 487 mnkr investerats i pensionsfonden, vilket innebär att fonden minskat i värde med 13 mnkr sedan starten.

I redovisningen får pensionsfondens bokförda värde inte vara högre än marknadsvärdet. Den 31 december är nettoresultatet från värderingen ett positivt resultat på 49 mnkr. Det innebär att av 2002 års nedvärdering på 74 mnkr har 49 mnkr kunnat tas tillbaks i och med årets värdeökning.

Realiserat resultat för 2003 är ett positivt resultat på 1,6 mnkr. Detta resultat balanseras mot tidigare års avsättningar i balansräkningen. Totalt uppgår avsättningen till 13 mnkr. Denna avsättning sker med utgångspunkt från kommunfullmäktiges strategi.

Pensionsfondens placeringar 31 december, mnkr

	2003		2002		2001	
	Värde	Procent	Värde	Procent	Värde	Procent
Räntebärande placeringar	230	49	214	52	205	42
Aktier, totalt	240	50	195	48	239	50
- varav svenska aktier	154	32	114	28	144	30
- varav utländska aktier	86	18	81	20	95	20
Likvida medel, övrigt	4	1	1	0	37	8
TOTALT	474	100	410	100	481	100

Pensionsfond mnkr	2003-12-31	2002-12-31	2001-12-31	2000-12-31	1999-12-31
Avsatt till fonden, innevarande år	14	8	350	0	115
Avsatt till fonden, totalt	487	473	465	115	115
Bokfört värde	499	485	479	115	115
Nedskrivningsbehov	25	74	0	0	0
Resultatpåverkan, värdering	49	-74	0	0	0
Marknadsvärde 31 december	474	410	481	121	116
Realiserat resultat före avsättning	2	-3	14	0	0
Avsättning, i balansräkningen	13	11	14	0	0

E Ekonomisk översikt - Norrköpings kommun

Resultaträkning (mnkr)	Not	2003	2002
Verksamhetens intäkter.....	1	1 017,2	1 006,9
Verksamhetens kostnader	2	-5 220,3	-5 075,3
Avskrivningar.....	3	-132,9	-126,0
Verksamhetens nettokostnader		-4 336,0	-4 194,4
Skatteintäkter	4	3 526,4	3 385,3
Generella statsbidrag och utjämning	5	731,7	756,0
Finansiella intäkter	6	360,9	238,7
Finansiella kostnader.....	7	-282,2	-212,3
Resultat före extraordinära poster		0,8	-26,7
Extraordinära intäkter		0	0
Extraordinära kostnader		0	0
Årets resultat.....		0,8	-26,7

Finansieringsanalys (mnkr)	2003	2002
Tillförda medel		
Resultat före avskrivningar och pensionsskuldens förändring.....	+149,5	105,3
Reavinster som ingår i resultatet.....	-4,8	-13,2
Uppskrivning som ingår i resultatet	-49,4	
Nedskrivningar som belastat resultatet		72,6
Försäljning av anläggningstillgångar.....	11,1	24,0
Minskning av långfristiga fordringar.....	67,4	164,8
Ökning av långfristiga skulder	635,2	-
Minskning av långfristig placering		140,5
Ökning avsättningar.....	20,7	-
Summa tillförda medel	829,7	494,0
Nettoinvesteringar	283,4	270,0
Justeringar	-	8,0
Ökning av långfristiga fordringar.....	-	-
Minskning av långfristiga skulder	-	482,6
Långfristig placering.....	33,9	-
Minskning avsättningar.....		42,6
Summa använda medel	317,3	803,2
Förändring av rörelsekapitalet	+512,4	-309,2
Specifikation av förändring av rörelsekapitalet		
Ökning(+)/minskning(-) av förråd	0	+0,2
Ökning(+)/minskning(-) av kortfristiga fordringar.....	+386,2	+629,1
Ökning(-)/minskning(+) av kortfristiga skulder	+210,4	-110,6
Ökning(+)/minskning(-) av likvida medel.....	-84,2	-827,9
Summa	+512,4	-309,2

E Ekonomisk översikt - Norrköpings kommun

Balansräkning	Not	2003-12-31	2002-12-31
Anläggningstillgångar			
Mark, byggnader och anläggningar	8	3 029,2	2 928,5
Maskiner och inventarier	9	283,5	240,0
Värdepapper, andelar och bostadsrätter	10	324,3	305,1
Pensionsfond	11	474,5	410,4
Långfristiga fordringar	12	1 732,1	1 799,5
Summa anläggningstillgångar		5 843,6	5 683,5
Omsättningstillgångar			
Förråd, lager	13	1,8	1,8
Kortfristiga fordringar	14	2 088,2	1 702,0
Kortfristiga värdepapper	15	50,0	140,0
Kassa och bank	15	20,0	14,2
Summa omsättningstillgångar		2 160,0	1 858,0
SUMMA TILLGÅNGAR		8 003,6	7 541,5
Eget kapital, avsättning och skulder			
Eget kapital	16	3 711,8	3 711,0
Avsättning för pensioner	17	96,3	80,5
Övriga avsättningar	18	49,1	28,4
Långfristiga skulder	19	2 666,4	2 031,2
Kortfristiga skulder	20	1 480,0	1 690,4
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		8 003,6	7 541,5
Ansvarsförbindelser			
Borgensförbindelser	21	32,6	56,1
Pensioner	22	2 361,8	2 298,8

Redovisningsprinciper

REDOVISNINGSLAG. Redovisningen har i allt väsentligt skett utifrån gällande redovisningslag för kommuner.

PERIODISERING. I bokslutet har periodisering av fordrings- och skuldposter skett med hänsyn till konsekvens- och väsentlighetsprincipen.

STATSBIDRAG tillhörande 2003 har periodiserats.

SOCIALA AVGIFTER har bokförts i form av procentuella personalomkostnadspålägg i samband med löneredovisningen. Periodisering har skett. Personalomkostnadspålägget har interndeberiterats nämnderna med 42,72 procent för samtliga anställda.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR upptas till anskaffningskostnaden reducerat med eventuella investeringsbidrag med avdrag för planenlig avskrivning.

KAPITALKOSTNADER. Avskrivning sker på tillgångarnas historiska anskaffningsvärde. Avskrivningsplanerna följer kommunförbundets rekommendationer. Internränta beräknas delvis på anläggningstillgångarnas bokförda värde. Internräntan för 2003 var åtta procent.

LÄNESKULD. Avser lån med löptider överstigande ett år. Kommande års amorteringar klassificeras som kortfristiga skulder. Från och med 1997 redovisas upptagna lån i kommunen efter återstående löptid.

VÄRDERING AV FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR. 2002 redovisades enligt Svenska kommunförbundets rekommendation kommunens nedvärdering av finansiella anläggningstillgångar under verksamhetens kostnader. Enligt ny rekommendation skall upp- och nedvärderingar från och med 2003 redovisas under den finansiella

verksamheten. 2002 års siffror har justerats utifrån den nya rekommendationen.

PENSIONSÄTAGANDEN. Pensionsförmåner som intjänats före år 1998 redovisas som ansvarsförbindelse. Garanti- och visstidspensioner samt pensionsförmåner intjänade från och med år 1998 redovisas i balansräkningen som avsättning för pensioner och liknande förpliktelser. Dock redovisas den del av pensionsförmåner intjänade från och med år 2000 som personalen får placera individuellt som kortfristig skuld. I samtliga belopp ingår löneskatt.

FINANSIELLA TILLGÅNGAR. Enligt Rådet för kommunal redovisnings rekommendation ska det bokförda värdet på finansiella tillgångar redovisas till det lägsta värdet av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen. Placeringar som vid placeringstillfället har en lång löptid och är avsedda att innehas till dess förfall klassificeras som finansiella anläggningstillgångar. Värdering av finansiella anläggningstillgångar sker enligt portföljmetoden. Kapitalgaranterade produkter som ska innehas till förfall värderas lägst till det kapitalgaranterade beloppet och obligationer som ska innehas till förfall värderas lägst till det nominella beloppet.

PENSIONSFOOND. Från och med 2002 klassificeras samtliga placeringar i pensionsfonden som anläggningstillgångar i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer 9:2001. Jämförande siffror för 2001 har justerats.

BALANSKRÄV. Från och med 2000 omfattas kommunerna av krav på att uppnå ekonomisk balans. Kommunen redovisar resultatet, enligt regelverket för balanskravet. Se not 16 till balansräkningen.

Ekonomisk översikt - Norrköpings kommun

	Redovisn 2003-12-31	Redovisn 2002-12-31		Redovisn 2003-12-31	Redovisn 2002-12-31
Not 1			Not 7		
Verksamhetens intäkter			Finansiella kostnader		
Enligt redovisningen.....	3 230,2	8 751,0	Ränta lån.....	245,8	129,2
Eliminering interna mellanhavanden ...	-2 223,0	-7 744,1	Ränta koncernbolag.....	7,6	1,4
Summa	1 017,2	1 006,9	Räntebidrag.....	-1,5	-1,5
<i>Bland verksamhetens intäkter ingår</i>			Ränta pensionssskuld.....	3,9	3,4
<i>bl a följande delposter:</i>			Summa räntekostnader.....	255,8	132,5
Överskott vid fastighetsförsäljning.....	4,8	13,3	Övriga finansiella kostnader.....	26,4	79,8
Delsumma.....	4,8	13,3	Summa finansiella kostnader.....	282,2	212,3
Not 2			Not 8		
Verksamhetens kostnader			Mark, byggnader och anläggningar		
Enligt redovisningen.....	-7 443,3	-12 819,4	Markreserv.....	152,3	142,0
Eliminering interna mellanhavanden ...	2 223,0	7 744,1	Verksamhetsfastigheter.....	2 000,2	1 889,6
Summa	-5 220,3	-5 075,3	Fastigheter för affärsverksamhet.....	208,7	210,0
<i>Bland verksamhetens kostnader ingår</i>			Publika fastigheter.....	370,8	304,8
<i>bl a följande delposter:</i>			Fastigheter för annan verksamhet.....	279,0	297,9
Avgångsvederlag.....	-2,4	-2,7	Övriga fastigheter.....	0,3	0,3
Underskott vid fastighetsförsäljning.....	0	-0,1	Pågående arbeten.....	18,0	83,9
Projekt Rotkraft*).....	-3,0	-8,5	Summa	3 029,3	2 928,5
Marksanering, deponi.....	-24,7		Not 9		
Delsumma	-30,1	-11,3	Maskiner och inventarier		
*) Motsvarande intäkter redovisas			Transportmedel.....	50,5	57,0
under finansiella intäkter			Övriga inventarier.....	233,0	183,0
Not 3			Summa	283,5	240,0
Avskrivningar enligt plan.....	-132,9	-126,0	Not 10		
Maskiner och inventarier 5,0-33,3 %			Värdepapper, andelar, bostadsrätter		
Fastigheter och anläggningar 2-5 %			Aktier och andelar i koncernbolag.....	37,0	36,8
Not 4			Aktier.....	11,7	12,3
Skatteintäkter			Andelar.....	0,4	0,4
Egna skatteintäkter, preliminärt.....	3 542,0	3 328,3	Obligationer.....	266,0	248,3
Slutavräkning 2001.....		23,3	Konvertibler.....	5,0	5,0
Slutavräkning 2002.....	10,8	24,3	Bostadsrätter.....	3,3	3,6
Justering 2003.....	-35,7		Grundfondkapital.....	0,9	0,9
Utjämnning efter skatteväxling.....	-2,7	-2,9	- värdering värdepapper.....	0	-2,2
Summa kommunalskatt.....	3 514,4	3 373,0	Summa	324,3	305,1
Extra skatt Törlingdom.....	12,0	12,3	Not 11		
Summa	3 526,4	3 385,3	Pensionsfond		
Not 5			Aktier.....	237,6	241,4
Generellt statsbidrag, utjämningsbidrag			Obligationer.....	106,2	97,2
Generellt statsbidrag*).....	483,1	806,6	Konvertibler.....	0	0
Skattekostnad mervärdesskatt*).....		-303,4	Räntefond.....	149,7	144,4
Kostnadsutjämnning.....	-46,3	-24,6	Kassa/bank mm.....	6,0	1,8
Inkomstutjämnning.....	289,2	257,4	Bokfört värde.....	499,5	484,8
Nivåjustering.....	-24,8	-24,7	Nedvärdering.....	-25,0	-74,4
Generellt sysselsättningsstöd.....	27,8	24,7	Utgående bokfört värde.....	474,5	410,4
Nyanställningsstöd.....	2,7	20,0	Marknadsvärde.....	474,5	410,4
Summa	731,7	756,0	Not 12		
*) Kommunkontosystemet för mer-			Långfristiga fordringar		
värdesskatt överflyttat till staten			Utlånade amorteringsfria lån.....	27,6	25,6
1 januari 2003.			- Nedskrivning amorteringsfria lån.....	-21,6	-19,6
Not 6			- Utlåning till		
Finansiella intäkter			kommunala bolag.....	1 726,1	1 793,5
Ränta rörliga medel.....	121,5	24,8	- Djurparksfastigheter		
Ränta Rotkraft.....	0	57,0	i Norrköping AB.....	60,1	60,9
Ränta projekt Rotkraft.....	3,0	8,5	- Norrköpings Kommunala		
Ränta koncernbolag.....	143,8	126,6	Fastighets AB.....	47,1	49,0
Summa ränteintäkter.....	268,3	216,9	- AB Norrköpings Idrottspark.....	35,0	35,0
Utdelning aktier och andelar.....	0,3	0,3	- Hyresbostäder.....	3 138,1	2 815,2
Övriga finansiella intäkter.....	92,3	21,5	Avgår kortfristig del.....	-1 554,2	-1 166,6
Summa finansiella intäkter.....	360,9	238,7	Summa	1 732,1	1 799,5

Ekonomisk översikt - Norrköpings kommun

Redovisn Redovisn
2003-12-31 2002-12-31

Redovisn Redovisn
2003-12-31 2002-12-31

Not 13

Förråd, lager

Förråd, lager	1,8	1,8
Summa	1,8	1,8

Not 14

Kortfristiga fordringar

Kundfordringar	67,4	38,0
Statsbidragsfordringar	12,2	40,1
Ingående mervärdesskatt	31,7	25,1
Utlåning kommunala bolag	1 568,3	1 174,4
Övriga kortfristiga fordringar förutbetalda kostnader och upplupna intäkter etc,	408,6	424,4
Summa	2 088,2	1 702,0

1) Ny redovisningsprincip, se kommentar i redovisningsprinciper

Not 15

Kortfristiga värdepapper, och kassa, bank

Kassa/bank	20,0	14,2
Värdepapper	50,0	140,0
Summa	70,0	154,2

Not 16

Eget kapital

Ingående balans	3 711,0	3 737,7
------------------------------	----------------	----------------

Årets förändring via resultaträkningen	0,8	-26,7
--	-----	-------

Utgående balans	3 711,8	3 711,0
------------------------------	----------------	----------------

Varav:

- Balanserat resultat mot lagstadgat balanskrav	60,0	113,4
(2003: -53,4 mnkr)		

- ackumulerat resultat avfalls- hanteringen	-10,5	-9,3
(resultat -1,2 mnkr 2003)		

- balanserat resultat pensionsfonden	-25,0	-74,4
---	-------	-------

Not 17

Avsättning för pensioner

Avsatt till pensioner, exkl garanti- och visstidspensioner	62,3	48,3
Avsatt till garanti- och visstidspensioner ...	21,3	21,1
Avsatt till pensionsfond	12,7	11,1
Summa avsättningar för pensioner	96,3	80,5

Not 18

Övriga avsättningar

Riskåtaganden	24,4	28,4
Sanering av exploateringsfastighet	24,7	0
Summa	49,1	28,4

Not 19

Långfristiga skulder

Checkkredit	0	54,0
Lån i banker och kreditinstitut	2 569,1	1 884,9
Övr långfristiga skulder	97,3	92,3
Summa långfristiga skulder	2 666,4	2 031,2

Not 20

Kortfristiga skulder

Leverantörsskulder	132,3	124,4
Källskatt	56,0	50,3
Utgående mervärdesskatt	0	0,1
Skulder kommunala bolag	57,1	139,7
Kortfristiga låneskulder	484,5	722,1
Semesterskuld	170,6	171,0
Depositioner	2,6	1,2
Övriga kortfristiga skulder, upplupna kostnader och förutbetalda intäkter etc.	576,9	481,6
Summa	1 480,0	1 690,4

Not 21

Borgensförbindelser (mnkr)

Borgen inom bostadssektorn Hyresbostäder i Norrköping AB	0	14,6
Stiftelsen Åbymo	0	0
Förlustansvar på statliga bostadslån	22,6	31,4
Summa	22,6	46,0

Annan borgen

Marieborgs Folkhögskola	1,0	1,1
Racketstadion	3,9	3,9
Åby Tennisklubb	4,3	4,3
Stiftelsen Hellmarksgården	0,8	0,8
Summa	10,0	10,1

Summa totalt	32,6	56,1
---------------------------	-------------	-------------

Not 22

Pensionsåtaganden, mnkr

Kommunens ansvarsförbindelse enligt KPA för pensioner intjänade före 1998-01-01	2 361,8	2 298,8
För följande f d heläga kommunala bolag har kommunen ett åtagande för pensionskulden. Nedan redovisas pensionskulden för respektive bolag.		

Från och med 2002 ingår dessa bolag
i kommunens ansvarsförbindelse:

F d Bråvikens Bogser och Service AB		
F d Norrköpings Kommunala Sotnings AB		
F d Norrköpings Kommunala Renhållnings AB		
Utveckling Norrköping AB		
Summa	2 361,8	2 298,8

I beloppen ingår särskild löneskatt

Ekonomisk översikt - Norrköpings kommun

Verksamhetens kostnader och intäkter, mnkr

Nedanstående redovisning är den kostnad/intäkt kommunen har haft för verksamheten under 2003. Bland intäkterna redovisas även statsbidrag och avgif-

ter. Verksamhetsindelningen följer i stort kommuförbundets rekommendation till indelning i sk verksamhetsblock (sju st).

	2003				2002	
	Kostnader	Intäkter	Netto-kostnad	Proc	Netto-kostnad	Proc
Politisk verksamhet ¹⁾	57,9	4,2	53,7	1,2	66,8	1,6
Infrastruktur, skydd m m	341,3	123,6	217,7	5,0	210,0	5,0
Därav						
Gator och vägar.....	96,8	3,6	93,2		97,4	
Fritid och Kultur	322,4	69,4	253,0	5,9	258,4	6,1
Därav						
Fritidsverksamhet.....	137,5	21,5	116,0		117,4	
Kulturverksamhet	181,8	44,8	137,0		141,0	
Pedagogisk verksamhet	2 203,3	347,1	1 856,2	42,8	1 829,6	43,2
Därav						
Förskoleverksamhet	445,5	111,6	333,9		340,7	
Skolbarnsomsorg.....	121,2	1,7	119,5		117,1	
Grundskola.....	970,3	62,1	908,2		938,3	
Gymnasieskola.....	396,5	70,3	326,2		319,4	
Vård och omsorg	2 029,7	260,4	1 769,3	40,8	1 702,8	40,2
Därav						
Äldreomsorg	992,3	118,0	874,3		837,8	
Handikappomsorg	382,3	63,8	318,5		271,7	
Färdtjänst	41,6	4,5	37,1		36,6	
Individ och familjeomsorg (exkl försörjningsstöd).....	339,2	17,4	321,8		311,4	
Försörjningsstöd	205,4	5,3	200,1		209,1	
Särskilt riktade insatser	145,1	96,6	48,5	1,1	55,0	1,3
Därav						
Flyktingverksamhet.....	20,8	32,4	-11,6		-12,5	
Arbetsmarknadsåtgärder	120,2	60,1	60,1		67,4	
Affärsverksamhet	253,4	115,8	137,6	3,2	108,8	2,6
Därav						
Kollektivtrafik	120,8	17,3	103,5		94,4	
Hamnverksamhet.....	21,3	15,3	6,0		3,5	
Avfallshantering ²⁾	82,3	80,2	2,1		8,9	
Marksanering, deponi.....	24,7	0	24,7		0	
Summa	5 353,1	1 017,1	4 336,0	100	4 164,6	100

1) 2002 redovisades nettokostnader motsvarande ca 10 mnkr under politisk verksamhet som från och med 2003 är utfördelat på samtliga verksamheter.

2) Efter försäljning av Norrköping Miljö & Energi har kommunen beställarsvaret för avfallshantering.

Ekonomisk översikt - Norrköpings kommun

Nämnd	2003			2002		
	Utgifter	Inkomster	Netto- investering	Utgifter	Inkomster	Netto- investering
Kommunstyrelsen	25,6	-8,2	17,4	60,4	-32,6	27,8
Stadsplaneringsnämnden						
Lokalförsörjningsenheten	101,6		101,6	133,3	-7,0	126,3
Mark- och exploatering	11,3	-1,3	10,0	10,4	-5,7	4,7
Övrigt	1,7	0,0	1,7	2,0		2,0
Barn- och ungdomsnämnden	5,4	0,0	5,4			
Gymnasienämnden	3,4	0,0	3,4			
Bygglovs- och miljöskyddsnämnden	1,9	0,0	1,9	4,2	0,0	4,2
Kollektivtrafiknämnden	34,5	-5,3	29,2	23,5	-7,0	16,5
Vård- och omsorgsnämnden	2,8	0,0	2,8			
Kultur- och fritidsnämnden	50,6	0,0	50,6	37,6	0,0	37,6
Tekniska nämnden	42,1	-6,2	35,9	32,3	-10,7	21,6
Produktionsutskottet						
Primärenheterna				13,0	-0,2	12,8
Teknik o Service				0,7	0,0	0,7
Summa	280,9	-21,0	259,9	317,4	-63,2	254,2

Exempel på investeringsprojekt som pågått under 2003 är (mnkr)

Lokalförsörjningsenheten

Byggnation:

Vikbolandsskolan	19,7
Katterumsvägen LSS	5,5
Blåklinten LSS	6,7
Matteusskolan	5,0
Tegelgården Kv Sjörovaren	5,1
De Geerskolan	11,2
Ektorpskolan	5,7
Råsslahallen	4,2
Tullhuset 8	2,5
Navestadsskolan	10,8
Klockartorpsskolan.....	5,0
Kv Stadsvakten	4,0
Kättsätter förskola	2,2

Mark och exploatering

Förvärv:

Stämplaren 2	7,8
Skarphagen 1:3	1,1
Svärtinge 93:6	1,3

Kultur- och fritidsnämnden

Centralbadet.....	43,0
Himmelstalund.....	5,5

Kollektivtrafiknämnden

Informationssystem.....	5,3
Kv Spårvägen.....	18,8

Tekniska nämnden

Broar	4,9
Oceangatan, upprustning	5,0
Gång- och cykelvägar	2,9
Industrispår.....	4,6
Cirkulationsplats Ståthögavägen/Malmgatan.....	4,4
Söderleden	1,7
Södercity, upprustning gator	3,3

Income statement (k euro)

This page shows the income statement and a balance sheet summary for the municipality and the group presented in

thousands of euros. For 2003 an exchange rate of 9.074 EUR has been used (9.192 EUR 2002).

	The municipality 2003	The municipality 2002	The group 2003	The group 2002
Operating income	112 100,5	109 538,8	183 932,1	179 175,2
Operating costs.....	-575 303,1	-560 030,0	-622 107,1	-606 109,8
Depreciation	-14 646,2	-13 708,0	-21 710,4	-19 883,2
Net operating costs.....	-477 848,8	-464 199,2	-459 885,4	-446 817,8
Tax revenue.....	388 626,8	368 285,5	388 582,9	368 285,5
General government grants and equalisation	80 637,0	82 245,4	80 670,0	82 245,4
Financial income	39 773,0	25 968,4	23 253,2	11 249,7
Financial expenses.....	-31 099,8	-15 201,9	-31 188,0	-16 086,9
Earnings before tax	88,2	-2 901,8	1 432,7	-1 124,1
Tax.....	0	0	3 636,8	-843,3
Net earnings for the year	88,2	-2 901,8	5 069,5	-1 967,4

Balance sheet summary (k euro)

	The municipality 2003-12-31	The municipality 2002-12-31	The group 2003-12-31	The group 2002-12-31
Fixed assets.....	643 993,8	618 305,5	889 795,0	824 884,7
Current assets.....	238 042,7	202 132,2	65 351,6	76 663,6
TOTAL ASSETS	882 036,5	820 437,7	955 146,6	901 548,3
Equity, provisions and liabilities				
Equity	409 058,8	403 722,5	453 162,9	442 419,5
Provisions.....	16 023,7	11 850,8	16 530,8	16 480,1
Long-term liabilities.....	293 850,6	220 971,2	312 210,7	365 522,7
Current liabilities.....	163 103,4	183 893,2	173 242,2	77 126,0
TOTAL EQUITY, PROVISIONS AND LIABILITIES	882 036,5	820 437,7	955 146,6	901 548,3

Operating costs and operating income (k euro)

This page shows the net operating costs (thousands of euros) of activities in the municipality of Norrköping.

Municipal activities	2003				2002	
	Costs	Income	Net-costs	Perc	Net-costs	Perc
Political administration	6 381,0	462,9	5 918,1	1,2	7 267,2	1,6
Infrastructure	37 612,9	13 621,3	23 991,6	5,0	22 845,9	5,0
Of which						
Streets.....	10 667,8	396,7	10 271,1		10 596,2	
Recreation and culture	35 530,3	7 648,4	27 881,9	5,9	28 111,4	6,1
Of which						
Recreation.....	15 153,2	2 369,4	12 783,8		12 771,2	
Culture.....	20 035,3	4 937,2	15 098,1		15 339,4	
Education and child care	242 814,6	38 252,1	204 562,5	42,8	199 042,6	43,2
Of which						
Child/care.....	49 096,3	12 298,9	36 797,4		37 064,8	
After school care	13 356,8	187,3	13 169,5		12 739,3	
Compulsory school.....	106 931,9	6 843,7	100 088,2		102 077,9	
Upper socondary school	43 696,3	7 747,4	35 948,9		34 747,6	
Care	223 683,0	28 697,3	194 985,7	40,8	185 248,0	40,2
Of which						
Elderly.....	109 356,4	13 004,2	96 352,2		106 005,2	
Disabled.....	42 131,4	7 031,1	35 100,3		29 558,3	
Transportation service.....	4 584,5	495,9	4 088,6		3 977,4	
Individual and family	37 381,6	1 917,6	35 464,0		33 877,3	
Social security benefits	22 636,1	584,1	22 052,0		22 748,0	
Special activities	15 990,7	10 645,8	5 344,9	1,1	5 983,5	1,3
Of which						
Refugee	2 292,2	3 570,6	-1 278,4		-1 359,8	
Labour market	13 246,6	6 623,3	6 623,3		7 332,5	
Business activities	27 925,9	12 761,7	15 164,2	3,2	11 836,4	2,6
Of which						
Public transportation	13 312,7	1 906,5	11 406,2		10 269,8	
Harbour	2 347,3	1 686,1	661,2		380,7	
Refuse collection	9 069,8	8 838,4	231,4		10 541,8	
Total	589 938,4	112 089,5	447 848,9	100	460 335,0	100